

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาอุปสรรค ซึ่งมีแนวความคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมายและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยแยกศึกษาตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม, อาชญากรรมข้ามชาติ
- 1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม
- 1.3 มาตรการในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม
- 1.4 มาตรการภายนอกประเทศในป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ

2. การป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - โครงสร้าง บทบาทหน้าที่
 - มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม
- 2.2 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - โครงสร้าง บทบาทหน้าที่
 - มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม
- 2.3 สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวน

คดีพิเศษ

- โครงสร้าง บทบาทหน้าที่
- มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม

2.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม, อาชญากรรมข้ามชาติ

ให้ความหมายและคำจำกัดความคำว่า “อาชญากรรม” ได้มาผู้จำกัดความไว้หลายแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของนักกฎหมาย นักอาชญาวิทยา ตลอดจนนักสังคมวิทยา ดังเช่น

ชัยสิทธิ กาญจนกิจ (อ้างถึงใน โสภณ วารานนท์, 2538, น. 3-4) ได้ให้คำจำกัดความของอาชญากรรม โดยแบ่งออกเป็นสามนัยคือ อาชญากรรมในความหมายของนักกฎหมาย อาชญากรรมในความหมายของนักอาชญาวิทยา และอาชญากรรมในความหมายของนักสังคมวิทยา

อาชญากรรมในความหมายของนักกฎหมาย

นักวิชาการถือว่าอาชญากรรมคือปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการควบคู่มากับสังคม โดยธรรมชาติทุกสังคมจะต้องมีกฎเกณฑ์หรือธรรมเนียมปฏิบัติว่าการกระทำใดเหมาะสม การกระทำใดไม่เหมาะสม กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นบรรทัดฐานของสังคม (Social Norms) ซึ่งทุกคนในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและปกครองสมาชิกในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบ ไม่ล่วงละเมิดหรือฝ่าฝืนอันจะเป็นการสร้าง ความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

นักกฎหมายเห็นว่า อาชญากรรมเป็นความประพฤติที่กฎหมายห้ามและมีบทกำหนดโทษไว้ ดังนั้น อาชญากรรมในความหมายทางกฎหมายก็คือการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ชัดเจน เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย, ฐานลักทรัพย์ เป็นต้น อาชญากรรมตามความหมายนี้ยังจำแนกได้ 2 อย่าง คือ

อาชญากรรมประเภทที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง (Mala Inse) เป็นอาชญากรรมที่สะท้อนขวัญและเป็นภัยต่อสังคมนั้น ๆ เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย, ความผิดฐานปล้นทรัพย์, ความผิดฐานชิงทรัพย์ เป็นต้น อาชญากรรมประเภทนี้มีลักษณะเป็นอาชญากรรมโดยแท้และเป็นความผิดในตัวของมันเอง ซึ่งผู้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและบรรทัดฐานของสังคมจะไม่กระทำ

อาชญากรรมประเภทฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือทำความผิดขึ้นลหุโทษที่ไม่รุนแรง (Mala Prohibita) เช่น ความผิดเกี่ยวกับฝ่าฝืนกฎจราจร หรือความผิดตาม พ.ร.บ.จราจร ความผิดเกี่ยวกับการพนัน เป็นต้น การกระทำดังกล่าวนี้ แม้ผู้มีศีลธรรมหรือวัฒนธรรมอันดีก็สามารถจะกระทำผิดได้ โดยทั่วไปแล้วไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและบรรทัดฐานของสังคมเท่านั้น

อาชญากรรมในความหมายของนักอาชญาวิทยา

นักอาชญาวิทยาเห็นว่าการจะมองผู้กระทำผิดกฎหมายเป็นอาชญากรไปหมด จะเป็นการไม่ยุติธรรม คำว่าอาชญากรรมในวรรณคดีของนักอาชญาวิทยานั้น จะมองกันในแง่ของความร้ายแรงของการกระทำและความชั่วที่มีอยู่ในตัวของผู้กระทำมากกว่า กล่าวคือ จะมองความหมายของอาชญากรตามความหมายอย่างแคบ ซึ่งหมายถึงการกระทำผิดที่มีลักษณะชั่วร้ายและเป็นอันตรายต่อสังคมอย่างมากเท่านั้น

อาชญากรรมในความหมายของนักสังคมวิทยา

นักสังคมวิทยาเห็นว่า ความประพฤตินี้ขัดแย้งหรือละเมิดต่อระเบียบของสังคมนั้นมิได้หมายความว่า การขัดแย้งนั้นจะเป็นอาชญากรรมเสมอไป แต่มีความหมายเพียงว่าผู้นั้นประพฤติและปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้เท่านั้น การขัดแย้งหรือละเมิดต่อระเบียบของสังคมที่ตราไว้เป็นกฎหมายเท่านั้น จะเรียกว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายหรือเป็นการก่ออาชญากรรม ยกเว้นการกระทำผิดลหุโทษไม่ถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรม

จากความหมายของอาชญากรรมในแง่ต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อย่างนี้ ต่างมีลักษณะแตกต่างกันในเนื้อหาเท่านั้น และแท้จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า อาชญากรรมทั้งในความหมายของนักกฎหมาย, นักอาชญาวิทยา, นักสังคมวิทยา ต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เนื่องจากการที่กฎหมายกำหนดบทลงโทษไว้ต่างก็มิวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ให้ผู้นั้นกลับตัวกลับใจเป็นคนดีเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคมเดิมต่อไปได้ด้วยดี ซึ่งการกำหนดบทลงโทษดังกล่าวนี้ย่อมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความเชื่อถือของคนในสังคมนั้น ๆ เป็นหลักเกณฑ์สำคัญ นโยบายอาชญากรรมจะผันแปรไปในรูปแบบใดนั้น ย่อมถูกจำกัดโดยอิทธิพลทางวัฒนธรรม ค่านิยม ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นพื้นฐาน และสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นแนวคิดทฤษฎีในการป้องกันอาชญากรรม

องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime)

หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปแบบ องค์กรโดยวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่าง ๆ

อาชญากรรมข้ามชาติ

อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การกระทำความผิดโดยละเมิดกฎหมายอาญา โดยผู้ก่อกระทำขึ้นในประเทศหนึ่ง มีผลเสียหายเชื่อมโยงอีกประเทศหนึ่ง

ประชาย เปี่ยมสมบุรณ์ (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2540, น. 234-236) ให้ความหมายว่า อาชญากรรมองค์กร หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปแบบขององค์กร โดยจัดวางแผนและดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย

ประเภทต่าง ๆ และบ่อยครั้งที่องค์การอาชญากรจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อผูกขาดการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายนั้น ๆ

จากความหมายของคำว่า “อาชญากรรมองค์กร” นี้ เป็นการยากที่จะเห็นชัดเจน คนทั่วไปจึงเข้าใจยาก เพราะไม่แพร่หลาย เช่น อาชญากรรมพื้นฐานพิจารณาได้ว่าการกระทำผิดกฎหมายเป็นการละเมิดกฎหมายทางอาญา มีการเข้าร่วมในธุรกิจที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กร เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือทางการเงินนั่นเอง

ลักษณะของอาชญากรรมองค์กร แยกได้เป็น

(1) คณะบุคคลที่รวมเป็นองค์กรอย่างมั่นคง แน่นแฟ้น จัดตั้งเป็นองค์กรโดยหวังประโยชน์ร่วมกัน

(2) มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สามารถประสานงานได้พร้อมเพรียงกัน และเคร่งครัดต่อระเบียบวินัย

(3) มีการจัดการแบ่งงานกันรับผิดชอบโดยมีประสิทธิภาพหวังผลจริงจัง

(4) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าของอาชญากรองค์กรเป็นคนที่มียอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง จะเป็นคนที่สังคมทั่วไปยอมรับว่าเป็นคนที่มีสถานภาพทางสังคมสูง

(5) องค์กรจะดึงข้าราชการ นักการเมือง เข้ามา่วมเป็นสมาชิกขององค์กรด้วย หรืออาจจัดหาเงินทุนที่จะให้ผลประโยชน์และการดูแลแก่ข้าราชการและนักการเมือง เพื่อแลกเปลี่ยนให้องค์กรได้ทำงานอย่างสะดวก

(6) อาชญากรรมองค์กร มักใช้ความรุนแรงในการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น การข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย และการฆ่าบุคคลผู้ขัดผลประโยชน์ รวมทั้งสมาชิกขององค์กรเอง ถ้าทำผิดกฎระเบียบก็จะถูกจัดการทันที

(7) เป็นอาชญากรรมที่ยืดเป็นอาชีพ และจะพยายามขยายธุรกิจให้กว้างขึ้นในเขตแดน และมีการทำธุรกิจข้ามชาติด้วย

(8) วิธีการดำเนินการ จะใช้บุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เข้ามาร่วมทำงานด้วย

(9) องค์กรจะมีการจัดสรรเงินพิเศษในการดูแลพรรคพวก บริวาร รวมทั้งครอบครัว

(10) การจัดสรรเงินเป็นค่าใช้จ่าย เป็นค่าจัดหาเครื่องมือ ค่าจ้างสมุนมือปืนรับจ้าง และค่าสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ศาล นักการเมือง ทหารที่มีตำแหน่ง และทนายความ เงินที่ใช้ในการวิ่งเต้นมีจำนวนมาก

(11) มีการวางแผน กำหนดนโยบาย และมีการนำมาตรการต่าง ๆ มาใช้เพื่อป้องกันอุปสรรคความชะงักงันในการประกอบกิจการ

อาชญากรรมองค์กรส่วนใหญ่จะประกอบกันในหลาย ๆ รูปแบบปะปนกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง และอาชญากรรมคอบกขาว กิจการของอาชญากรรมองค์กรในปัจจุบันแผ่ขยายกว้างขวางขึ้นมากทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยเป็นองค์กรที่มีธุรกิจทางทุจริตกว้างขวาง ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินสมบัติของประชาชนจำนวนมาก

อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) เป็นอาชญากรรมที่ประกอบโดยคนต่างชาติ ได้แก่ผู้ที่กระทำความผิดในต่างประเทศแล้วหลบหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย หรือผู้ที่เข้ามาประกอบอาชญากรรมในประเทศไทย โดยมีเครือข่ายโยงใยอยู่ในต่างประเทศ บุคคลเหล่านี้จะประกอบอาชญากรรมในรูปของแก๊ง หรือองค์กร ได้แก่ การค้าหญิงและเด็ก การค้ามนุษย์ การค้าทาสเพื่อเป็นแรงงาน การค้ายาเสพติด ค่าอาวุธสงคราม การเรียกค่าคุ้มครองจากคนชาติเดียวกัน เป็นต้น

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล (2540, น. 263-264) ได้ให้ความหมายและกล่าวไว้ว่าอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การกระทำความผิดโดยละเมิดกฎหมายอาญา อาชญากรรมที่ผู้ก่อกระทำขึ้นในประเทศหนึ่งอาจมีความเกี่ยวพันด้วยการเดินทางติดต่อกับอีกประเทศหนึ่ง โดยมีผลเสียหายจากการกระทำความผิดเชื่อมโยงหรือต่อเนื่องกัน บางรายอาจเป็นได้ว่าก่ออาชญากรรมในประเทศหนึ่งแล้วหลบหนีการจับขังไปอีกประเทศหนึ่ง และก่ออาชญากรรมขึ้นอีก

ในปัจจุบันการคมนาคมสะดวกในทุกทาง ชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามามากมายมีการติดต่อทางธุรกิจและการท่องเที่ยวจำนวนมาก แก๊งอาชญากรรมองค์กรต่าง ๆ ก็มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติด้วย เช่น แก๊งมังกรจีน ขบวนการค้ายาเสพติดที่มีเครือข่ายทั่วโลก สภาพหรือลักษณะการประกอบอาชญากรรมข้ามชาติมีความรุนแรงโหดเหี้ยมขึ้น ดังได้กล่าวว่าการเดินทางข้ามประเทศมีจำนวนมาก บางครั้งคนร้ายก็เดินทางแฝงเข้ามาเพื่อหวังก่ออาชญากรรม โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น ฮองกง จีน พม่า และญี่ปุ่น

สุดสงวน สุธีสร (2545, น. 133-135) ได้ให้ความหมายและกล่าวไว้ว่าอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง คดีอาญาที่ประกอบโดยคนต่างชาติ ไม่ว่าจะเข้ามาในประเทศไทยโดยถูกกฎหมายหรือไม่ก็ตาม คนเหล่านี้จะประกอบคดีในลักษณะที่ทำกันเป็นแก๊งหรือองค์กร ความผิดประเภทนี้ที่ได้มีการดำเนินคดีมาแล้ว ได้แก่ การค้าผู้หญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณี การค้าทาสเพื่อเป็นแรงงาน ค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การเรียกค่าคุ้มครองคนชาติเดียวกัน ตลอดจนการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายให้เป็นเงินที่ถูกต้อง ฯลฯ ซึ่งในแต่ละปีได้มีการดำเนินคดีกับอาชญากรรมข้ามชาติเป็นจำนวนมาก อาชญากรรมข้ามชาติได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว หากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากจะมี

ลักษณะการกระทำผิดกับคนต่างชาติด้วยตนเอง จะมีน้อยครั้งหรือจำนวนไม่มากที่มีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม เช่น มาเฟียรัสเซียจะเรียกค่าคุ้มครองจากพ่อค้าชาวรัสเซียที่ประกอบอาชีพโดยสุจริตในประเทศไทย หรือแก๊งชาวจีนจะทำการลักลอบนำผู้หญิงชาวจีนเข้ามาสู่ประเทศไทย เพื่อส่งออกไปประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศในทวีปยุโรป แต่เมื่อองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้เติบโตขึ้นได้มีการกระทำผิดเกี่ยวเนื่องกับการค้าหรือลักลอบขนยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของไทยเริ่มตระหนักถึงอันตรายที่แก๊งหรือองค์กรเหล่านี้จะสร้างให้กับประเทศไทย

สาเหตุของอาชญากรรม พบว่าองค์กรอาชญากรรมจะเจริญเติบโตในสังคมที่มีปัญหาทางการเมือง หรือมีการควบคุมบุคคลเหล่านี้ค่อนข้างหละหลวม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีมาตรการป้องกันทางกฎหมายไม่รัดกุมนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ประเทศโคลัมเบีย ประเทศบราซิล ฮองกง (สมัยอยู่ในความปกครองของอังกฤษ) มาเก๊า (สมัยอยู่ในความปกครองของโปรตุเกส) ซึ่งบุคคลธรรมดาอาจมีความเห็นว่าคนต่างชาติเหล่านี้ไม่มีความสามารถที่จะประกอบอาชญากรรมได้ในประเทศไทยในรอบปีที่ผ่านมา คนต่างชาติได้เข้ามาก่อคดีในประเทศไทยจำนวนมากนับตั้งแต่การล่อลวงหญิงสาวหรือเด็กไปค้าประเวณี การลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าออกเมืองโดยผิดกฎหมาย การเรียกค่าคุ้มครองจากคนชาติเดียวกัน หรือแม้แต่การฆาตกรรมคนชาติเดียวกัน จากการวิเคราะห์สถิติที่ผ่านมาทำให้คาดการณ์ได้ว่า แก๊งคนร้ายต่างชาติหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยนานแล้ว และได้พัฒนาองค์กรจนมีขนาดใหญ่โตและดำเนินกิจการผิดกฎหมายหลายประเภท จึงคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตได้ว่าประเทศไทยจะต้องประสบปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอีกต่อไป จากสถิติของคดีประเภทนี้เกิดขึ้นในอาณาเขตของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าประเทศเรายังไม่มีมาตรการด้านกฎหมายป้องกันอาชญากรรมประเภทนี้อย่างมีประสิทธิภาพ สาเหตุอาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ ประการที่หนึ่ง มีการปล่อยให้ชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างง่ายดาย โดยมีหนังสือเดินทางหรือวีซ่าปลอม หรือติดสินบนเจ้าหน้าที่ ประการที่สอง ทางทางได้ปล่อยให้บุคคลเหล่านี้อยู่เป็นเวลานาน โดยมีได้ดำเนินการควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้พวกเขาสามารถสร้างฐานอำนาจใหญ่โต จนเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และประการสุดท้ายก็คือ รัฐก็ยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นสาเหตุของปัญหาเหล่านี้เลย ซึ่งได้แก่ การจำกัดสิทธิ ตลอดจนกวดขันการเข้าเมืองของชาวต่างชาติเหล่านี้ ซึ่งมาตรการลักษณะนี้อาจจะมีลักษณะสวนทางกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว หากแต่ควรคำนึงถึงผลเสียที่อาจตามจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวดังกล่าว แต่ก็ยังเป็นที่น่ายินดีที่ว่า ในปัจจุบันองค์กรสหประชาชาติได้ให้ความสนใจในเรื่ององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ได้มีการประชุมเพื่อหาความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้

โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติ หากมีการกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพแล้วน่าจะเชื่อว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติน่าจะลดลงในระดับที่สามารถควบคุมได้

วัชรพล ประสานราชกิจ (2544, น. 59-75) องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) หมายถึง การประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย โดยคณะบุคคลที่รวมตัวกันเป็นองค์การอย่างมั่นคงและเคร่งครัดต่อระเบียบวินัย เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจัดหาสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายครอบคลุมธุรกิจในวงกว้างทั้งการพนัน โสเภณี การให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยสูง รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมายที่กระทำโดยสมาชิกขององค์กรดังกล่าว

ข้ามชาติ (Transnational) คือ ลักษณะการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นหรือมีการเคลื่อนไหวข้ามพรมแดนประเทศ โดยอาจมีการข้ามดินแดนของคน เช่น ตัวอาชญากรหลบหนีการลงโทษหรือเดินทางเพื่อไปกระทำความผิด หรือเป็นกรณีของผู้เสียหาย เช่น ในกรณีการกระทำผิดในคดีลักลอบค้ามนุษย์ หรือเป็นการเคลื่อนที่ข้ามพรมแดนประเทศของสิ่งของ เช่น อาวุธปืน เมื่อผู้ก่อการร้ายซ่อนอาวุธปืนบนเครื่องบินก่อนเครื่องออก เล่ห์เหลี่ยมทางการเงินในการฟอกเงิน อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชญากรรม เช่น ยาเสพติดที่ตัวผู้เดินทางหรือในกระเป๋าสัมภาระหรือโดยเจตนาของอาชญากร เช่น การฉ้อโกงโดยคอมพิวเตอร์กรณีที่มีคำสั่งมาจากประเทศ ก. ส่งผ่านไปยังประเทศ ข. เป็นต้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดความหมายของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” ไว้ตามหนังสือที่ 0003.24/7505 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2542 ไว้ดังนี้

อาชญากรรมข้ามชาติ คือ การกระทำที่มีประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองประเทศ ถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาและกำหนดโทษไว้ กระทำร่วมกันโดยกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในรูปแบบขององค์กร มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ร่วมกันโดยมีการเตรียม การพยายาม และลงมือกระทำความผิดต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ

ในปัจจุบันอาชญากรรมข้ามชาติได้แพร่หลายมากขึ้นทั้งในรูปของจำนวนและความรุนแรง ได้แก่ การลักลอบนำคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (Smuggling of Illegal Migrants) การฟอกเงิน (Money Laundering) การฉ้อโกงในบริษัทขนาดใหญ่ (Large-scale Corporate Fraud) และการลักลอบยาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs) อาวุธปืน (Firearms) การโจรกรรมรถยนต์ (Stolen Motor Vehicles) และอาชญากรรมที่น่าสะเทือนใจเกี่ยวกับการค้าผู้หญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children) ยิ่งไปกว่านั้น การประกอบอาชญากรรมข้ามชาติเหล่านี้

ดำเนินการภายใต้ระบบการปกปิดรักษาความลับในองค์กรอาชญากรรม ทำให้เป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถดำเนินการสืบสวนจับกุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความรุนแรงของอาชญากรรมข้ามชาติ สามารถคุกคามสังคมในระดับต่าง ๆ ประการแรกเป็นการคุกคามชีวิตและความสงบสุขของประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อ ประการที่สองเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ และความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายได้ถูกบั่นทอนและทำลาย ซึ่งผลสุดท้ายอาจทำให้ประเทศชาติล่มสลายลงได้

ลักษณะของอาชญากรรมข้ามชาติ องค์กรสหประชาชาติได้แบ่งอาชญากรรมข้ามชาติออกเป็น 10 ลักษณะ คือ

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs)
2. การลักลอบคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. การลักลอบค้าอุปกรณ์นิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
5. กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (Transnational Criminal Organization and Terrorism)
6. การค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
7. การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์ (Trafficking in Body Parts)
8. การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
9. การฟอกเงิน (Money Laundering)
10. การกระทำผิดอื่น ๆ (Other Activities) ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การให้สินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจ และข้าราชการอื่น ๆ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกง ประกันภัยทางทะเล และการแทรกซึมและเข้าครอบงำธุรกิจถูกกฎหมาย เป็นต้น

ประเภทอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญในประเทศไทย

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs)
2. การลักลอบคนเข้าเมือง (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Economic Crime and computer Crime)
5. การค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
6. การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)

7. การฟอกเงิน (Money Laundering)

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย

สำนักดั้งเดิม (Classical School) เป็นสำนักที่ถือกำเนิดขึ้นมาในศตวรรษที่ 18 เพื่อจะต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายและการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิด เพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปกฎหมายที่มีมนุษยธรรมและแน่นอนมากยิ่งขึ้น แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในเรื่องการใช้กฎหมายและการลงโทษ จึงมีแนวทางที่มาจากความเชื่อของสำนักดั้งเดิม ที่เชื่อคนทำผิดเพราะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือการลงโทษ เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำผิด ทำให้โทษและกฎหมายไม่มีผลในการข่มขู่ยับยั้ง จึงทำให้ผู้กระทำผิดกล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิด เพราะมนุษย์มีเจตน์จำนงอิสระ (Free will) คือมีเหตุผลที่จะคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียจากการกระทำของตน หากทำแล้วคุ้มค่าก็จะเลือกที่จะกระทำ แต่หากไม่คุ้มค่าก็จะไม่กระทำ ดังนั้น หากการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ที่จะเลือกกระทำผิด เพราะโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำผิดมีมากกว่าโอกาสที่จะถูกจับกุมลงโทษ มนุษย์จึงเลือกกระทำผิดโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้น การป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนที่คิดจะกระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำผิด วิธีการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ จะต้องผ่านการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหมายความว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จะต้องประสานงานกันในการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และมีโทษที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้ง ให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิด ดังนั้น การมีโทษที่เหมาะสมสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย จึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการป้องกันปราบปรามผู้ที่เป็นอาชญากรรม ข้ามชาติ ผู้ก่อการร้ายสากล หรือแก๊งอาชญากรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อุบายกฎหมายควบคุม

การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมไว้ดังนี้

การป้องกันอาชญากรรม

สฤตสงวน สุธีสร (2545, น. 101) ได้ให้ความหมายและกล่าวไว้ว่า การป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าเกี่ยวกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพการณ์อาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะกระทำ การใด ๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำผิดใด ๆ เกิดขึ้น

Allen กล่าวว่า “การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง ความพยายามหรือการเตรียมการ หรือการยับยั้งการกระทำผิดมิให้เกิดขึ้น” (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2540, น. 275)

ซัทเทอร์แลนด์ และ เครสซี่ (Sutherland and Cressey) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่า “ความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น”

เรคเลส (Reckless) ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่า เป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ในขณะที่การแก้ไข หมายถึง การลดการกระทำผิดซ้ำสอง

วิสเซนแนน (Whisenand) ได้กล่าวว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นภายในกระบวนการยุติธรรมและในชุมชนเพื่อการยับยั้งมิให้การกระทำผิดเกิดขึ้น

จากการให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมข้างต้น สรุปให้เข้าใจง่ายกว่าทั้ง ซัทเทอร์แลนด์ และ เรคเลส ต่างให้ให้ความหมายเน้นว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นการหาวิธียับยั้งมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้น ส่วนวิสเซนแนนได้อธิบายละเอียดไปอีกว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นการจัดการด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรบริหารงานยุติธรรม กิจกรรมนี้อธิบายได้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นรูปธรรมชัดเจนที่มีความมุ่งหมายในการป้องกันมิให้กระทำผิด นอกจากนี้ นักอาชญาวิทยาบางท่านมองการป้องกันอาชญากรรมในความหมายกว้าง คือ การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การกระทำใดที่เป็นการลดหรือยับยั้งอาชญากรรมมิให้เกิด หรือมิให้เกิดซ้ำอีก

นักสังคมวิทยา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม สรุปว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นการป้องกันมิให้มีการละเมิดต่อกฎหมายที่ทำลายความปลอดภัยของสังคม ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน เพื่อให้บุคคลมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดเหตุร้าย อันเป็นเหตุให้สมาชิกของสังคมเสียหายหรือได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าจะด้วยเจตนา ประมาท หรือความไม่รู้สำระสำคัญในการกระทำก็ตาม

การควบคุมอาชญากรรม

ในการที่จะทำให้อสังคมนำไปสู่ความสงบสุข จะต้องมีการควบคุมอาชญากรรม ซึ่งนอกจากการก่ออาชญากรรมจะกระทำโดยบุคคลที่มีสัญชาติไทยเอง ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยแล้ว บางครั้งคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากจะเป็นผู้ก่ออาชญากรรมมาจากประเทศอื่นแล้ว บางครั้งก็เข้ามาก่ออาชญากรรมขึ้นในประเทศไทยอีกด้วย ได้แก่ ชาวจีนได้หวั่น แก๊งมาเฟีย หรือผู้ที่เข้ามาก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ในประเทศ ดังที่เราได้พบเห็นหรือทราบข่าวมาเนือง ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมมิให้อาชญากรรมรุกราน หรืออยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้

Allen กล่าวว่า การควบคุมอาชญากรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสืบสวน การจับกุม การฟ้องร้อง และการพิพากษาคดี กิจกรรมเหล่านี้เป็นการตอบสนองการกระทำผิดที่เกิดขึ้น (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2540, น. 275)

การควบคุมอาชญากรรม หมายถึง การแสวงหามาตรการในการจำกัดความเสียหายหรือความผิดที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เกิดขึ้นอีก กล่าวอีกนัยก็คือ การควบคุมไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำนั่นเอง เมื่อไม่มีการกระทำผิดซ้ำก็เท่ากับควบคุมจำนวนอาชญากรรมได้ส่วนหนึ่ง

การควบคุมผู้กระทำผิด จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจจับกุมเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น แล้วทำการสอบสวนเพื่อเอาตัวคนกระทำผิดมาลงโทษ ในการสอบสวนเป็นการรวบรวม เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อเสนอความเห็นว่าการสั่งฟ้องหรือไม่ไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะกลั่นกรองสำนวนอีกครั้งหนึ่งเพื่อที่จะนำคดีไปฟ้องต่อศาล เมื่อศาลได้รับฟ้องแล้วก็จะดำเนินการพิจารณาไปตามกรอบของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในที่สุดก็จะพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิด หลังจากนั้นหมายแดงแจ้งโทษพร้อมกับส่งตัวผู้กระทำผิดไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถาน องค์การส่วนนี้จะทำหน้าที่แก้ไขบำบัดผู้ต้องขังให้สำนึกในความผิดและมีพฤติกรรมที่ดีต่อไป ที่สำคัญผู้ต้องขังจะต้องไม่ไปกระทำผิดขึ้นใหม่อีก เหล่านี้ล้วนเป็นวิธีการตามความหมายของการควบคุมอาชญากรรม (นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2540, น. 40-41)

ในการควบคุมอาชญากรรมในสังคม สามารถกระทำได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) การป้องกัน (Prevention) คือ การปกป้องระมัดระวังมิให้สุจริตชนละเมิดกฎหมายอาญา หรือดูแลมิให้คนชั่วมีโอกาสกระทำความผิดเพิ่มขึ้น

(2) การปราบปราม (Suppression) คือ การจัดการกับผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นภัยและทำลายความสงบสุขของสังคม โดยอาจจะจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษจำคุก กักขัง ปรับทรัพย์สิน หรือทำลายล้างให้หมดไป ด้วยการประหารชีวิตก็ได้ ตามแต่อัตราโทษที่เหมาะสมกับลักษณะ

ความผิด อันมีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) ยับยั้ง (Deterrence) และ เหนี่ยวรั้งบุคคล (Restraint) มิให้กระทำผิดได้อีกทางหนึ่ง

(3) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) คือการอบรมจิตใจผู้กระทำความผิด มิให้หวนไปกระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงความประพฤติของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ต่อสังคมต่อไป (อรรถนพ ชูบำรุง อ้างถึงใน วิทยา สมัครการณ, 2545, น. 10)

Jeffery C. Ram (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2540, น. 41-42) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการควบคุมและการป้องกันอาชญากรรมว่า การควบคุมเป็นขั้นตอนระยะเวลา ภายหลังจากการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วจะดำเนินการอย่างไรกับผู้กระทำความผิด แต่การป้องกันอาชญากรรมเป็นการหาทางมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น จะมีวิธีการมาตรการที่หลากหลาย

Jeffery ได้อ้างถึงตัวแบบในการควบคุมอาชญากรรมมี 3 ตัวแบบ คือ

- (1) ตัวแบบข่มขู่ยับยั้ง
- (2) ตัวแบบอบรมแก้ไข
- (3) ตัวแบบการป้องกันโดยสภาพแวดล้อมและการปรับแก้ไขพฤติกรรม

Jeffery ได้ยกตัวแบบที่สามคือการป้องกันโดยสภาพแวดล้อมและปรับพฤติกรรม โดยตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

- (1) จะต้องจัดทำก่อนที่อาชญากรรมจะเกิด ไม่ใช่หลังอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว
- (2) จะต้องเน้นที่การควบคุมโดยตรงต่อพฤติกรรมที่ไม่ใช่การควบคุมทางอ้อม
- (3) จะต้องเน้นที่สภาพแวดล้อมที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้นไม่ใช่ที่ตัวอาชญากร
- (4) จะต้องเป็นการใช้สหวิทยาการในการอธิบายพฤติกรรมอาชญากร
- (5) จะเป็นการป้องกันที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยและมีประสิทธิภาพมากกว่าการลงโทษหรือแก้ไขคนที่ทำผิด

การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม แบ่งเป็นรูปแบบใหญ่ ๆ ได้ 2 แบบ คือ

1. การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมอย่างไม่เป็นทางการ จะมองเห็นไม่ชัดเจน เช่น การป้องกันปราบปรามโดยสถาบันครอบครัว การวางกฎระเบียบวินัยภายในครอบครัว การปลูกฝังจิตสำนึกความมีคุณธรรม (Super ego) การฝึกอบรมให้มีจิตใจเข้มแข็งไม่หวั่นไหว อดทน ได้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งชั่วร้ายที่ทำให้กระทำความผิด การยอมรับกฎเกณฑ์ กติกาของสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยม รวมตลอดถึงการให้ความสำคัญต่อสถาบันศาสนา สิ่งเหล่านี้เป็นการป้องกันและปราบปรามอย่างไม่เป็นทางการ

สรุปได้ว่า การป้องกันและควบคุมอย่างไม่เป็นทางการนั้น พิจารณาทางด้านนามธรรม จิตใจ ความคิด อารมณ์ ทศนคติ ศีลธรรมประจำใจ และความมีระเบียบวินัยในตัวเอง

คนที่มีคุณสมบัติของจิตใจดังที่กล่าวมานี้ ย่อมดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง พฤติกรรมการกระทำก็จะห่างไกลจากการกระทำความผิด

2. การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมอย่างเป็นทางการ เป็นปฏิบัติตามรูปแบบและวิธีการตามกฎหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

1.3 มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

มนัส ครูทไชยยันต์ ได้กล่าวถึงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาลไว้ว่า สาเหตุของอาชญากรรมพบว่าเป็นจากเจตนาในการกระทำความผิด และโอกาสในการกระทำความผิด การป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการและวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 มาตรการ คือ

1.1 มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม รวมทั้งโอกาสในการประกอบอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่แก้ไขป้องกัน โดยการทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสในการกระทำความผิดด้วยวิธีสองวิธี คือ

ก) ตัดโอกาสของคนร้ายโดยตรงด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบปรากฏในพื้นที่

ข) ขจัดมูลเหตุ คือ การตัดโอกาสของคนร้ายโดยทางอ้อม ภายในขีดความสามารถและขอบข่ายอำนาจ ยกเว้นปัญหาความยากจน คนตกงาน คนที่ได้รับการศึกษาระดับต่ำ คนเหล่านี้อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะแก้ไขได้

1.2 มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงาน ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคดี และมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1.3 มาตรการป้องกันในเชิงรุก มาตรการนี้เป็นการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปราม แต่ยังไม่ถึงขั้นจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่ามาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่าเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งในการป้องกันหากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น

2. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการระงับการกระทำผิดและการจับกุมควบคุมอาชญากรรม เพื่อป้องกันอาชญากรรมย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก และเป็นการลงโทษอาชญากรรมเพื่อให้เช็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรม แบ่งเป็น 2 มาตรการ คือ

2.1 มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะเกิดอาชญากรรม และการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิถี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติด และของหนีภาษี

2.2 มาตรการปราบปรามเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้างอย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์อาชญากรรม (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2540, น. 291-297)

แนวทางการแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย

การแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย สามารถกระทำได้โดยอาศัยมาตรการดังนี้

1. การใช้มาตรการทางกฎหมาย

1.1 กฎหมายอาญา และกฎหมายที่มีโทษทางอาญาอื่น ๆ เป็นการบังคับใช้กฎหมายโดยอาศัยหลักการกระทำผิดในราชอาณาจักร หรือถือว่ากระทำผิดในราชอาณาจักร

1.2 กฎหมายที่มีลักษณะพิเศษที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

- เพื่อควบคุมดูแลคนต่างด้าว หากพบว่าเดินทางเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาต หรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการอนุญาตสิ้นสุดลง หรือมีพฤติการณ์เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร ก็สามารถสืบสวนจับกุมดำเนินคดีและผลักดันออกนอกราชอาณาจักรได้

- ใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฯ เป็นมาตรการในการสกัดกั้นไม่ให้บุคคลที่ไม่พึงประสงค์ (บุคคลที่มีพฤติการณ์เป็นบุคคลต้องห้าม) เข้ามาในราชอาณาจักร โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบสามารถผลักดันไปได้ทันที

- เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร และผลักดันออกนอกราชอาณาจักร กรณีที่มีข้อมูลว่าบุคคลนั้น ๆ เป็นอาชญากรหลบหนีเข้ามาอาศัยในประเทศไทย หรือมีพฤติการณ์เป็นภัยต่อสังคม แม้ยังไม่ได้กระทำความผิดในราชอาณาจักรก็ตาม

1.3 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ และพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535

- พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่รัฐหนึ่งร้องขอต่อรัฐหนึ่งซึ่งผู้กระทำผิดไปปรากฏตัวอยู่ ให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนมาให้รัฐที่ร้องขอ เพื่อพิจารณาดำเนินคดีในความผิดที่ก่อขึ้นไว้ โดยคำร้องขอนั้นจะต้องร้องขอผ่านช่องทางทางการทูต (Diplomatic Channel) ผ่านทางกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อพิจารณาหากเห็นชอบที่จะให้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอ ก็จะได้มีการออกคำสั่งจับกุมผู้ถูกต้องการตัว และมีการนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาลในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดนต่อไป การจะส่งตัวให้หรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของรัฐที่ได้รับการร้องขอเป็นสำคัญ ในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามเดนนี้นั้น ประเทศไทยก็สามารถร้องขอได้ในทำนองเดียวกับที่ประเทศอื่น ๆ ร้องขอมายังประเทศไทย ขึ้นอยู่กับสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ประเทศไทยมีกับประเทศนั้น ๆ หรือหากไม่มีสนธิสัญญาฯ ระหว่างกัน ก็สามารถร้องขอในลักษณะต่างตอบแทนได้ (Reciprocity)

- พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือระหว่างรัฐ ในเรื่องเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ฟ้องคดี ทรัพย์สิน และ การดำเนินการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หากประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญากับประเทศไทยประสงค์ขอความช่วยเหลือ ก็ให้ทำคำร้องขอส่งไปยังผู้ประสานงานกลาง (ในกรณีประเทศไทย คือ อัยการสูงสุด) แต่สำหรับประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาดังกล่าวกับประเทศไทย ให้ส่งคำร้องขอโดยวิธีทางการทูต (ผ่านกระทรวงการต่างประเทศ) การกระทำผิดที่เป็นมูลกรณีของการร้องขอต้องเป็นความผิดตามกฎหมายไทย เว้นแต่จะมีสนธิสัญญาระบุเป็นอย่างอื่น ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอได้ถ้าการให้ความช่วยเหลือมีผลกระทบต่ออธิปไตย ความมั่นคงหรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญของประเทศไทย หรือเกี่ยวกับความผิดทางการเมือง หรือการทหาร แต่หากผู้ประสานงานกลาง (อัยการสูงสุด) พิจารณาคำร้องขอแล้วเห็นควรให้ความช่วยเหลือก็จะส่งเรื่องมาให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติฯ เช่น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ พนักงานอัยการ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 นี้ กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เช่น การสอบปากคำบุคคล การรวบรวมพยานหลักฐานชั้นสอบสวน การจัดส่งเอกสาร การค้น การยึดเอกสารหรือวัตถุพยาน การสืบหาบุคคล

2. ความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.1 ผ่านทางองค์การตำรวจสากล

- โดยการประสานข้อมูลแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันระหว่างประเทศสมาชิก องค์การตำรวจสากล หรือผ่านทางสำนักเลขาธิการองค์การตำรวจสากล ในบางประเทศ

ประเทศสมาชิกบางประเทศอาจจะสามารถดำเนินการสืบสวนเฝ้าดูความเคลื่อนไหวสถานที่อยู่ของคนร้าย เพื่อแจ้งให้ประเทศสมาชิกที่ร้องขอทราบ เพื่อเป็นช่องทางในการขอตัวหรือนำตัวผู้กระทำผิดนั้น ๆ กลับไปปรับการพิจารณาคดีในประเทศของตนต่อไป

- ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเดินทางไปยังอีกประเทศหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศอื่น ๆ ในการสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายซึ่งเป็นอาชญากรรมข้ามชาติได้

2.2 ประสานงานผ่านทางเจ้าหน้าที่ประจำสถานเอกอัครราชทูตฯ หรือสถานกงสุลประเทศต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลประเทศต่าง ๆ ในประเทศไทยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายอื่น ๆ ถูกส่งมาทำหน้าที่ประสานงานในเรื่องคดี เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส มาเลเซีย ออสเตรเลีย ฯลฯ ทำให้การประสานงานในเรื่องคดี หรือเกี่ยวกับตำรวจทำได้สะดวกรวดเร็วขึ้น สำหรับการแก้ปัญหาของอาชญากรรมข้ามชาติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานศูนย์ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษและอาชญากรรมข้ามชาติ ตามคำสั่ง ตร. ที่ 882/2542 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ หน่วยปฏิบัติต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดและกองปราบ เป็นต้น ก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์ปราบปรามคนร้ายข้ามชาติขึ้นเป็นการเฉพาะภายใน เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมด้วยเช่นกัน

ปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย นอกจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทย นับตั้งแต่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จะต้องร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่ตนรับผิดชอบ และประสานงานร่วมกัน เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขควบคุมอาชญากรรมธรรมดา และอาชญากรรมข้ามชาติประเภทต่าง ๆ มิให้เพิ่มปริมาณสูงขึ้น จนประชาชนตกอยู่ในความเกรงกลัวหวาดภัยจนมิอาจมีชีวิตอย่างปกติสุข ประเทศสหรัฐอเมริกาแม้เป็นประเทศมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลก มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง มีหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างของประเทศอื่น ๆ แต่ทางการสหรัฐอเมริกาก็ยอมรับว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีความรุนแรงจนอาจจะเป็นปัญหาที่บ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศได้ ประธานาธิบดีบิล คลินตัน แห่งสหรัฐอเมริกา จึงได้ออกบัญญัติ “ยุทธวิธีในการควบคุมอาชญากรรมระหว่างประเทศ” (International Crime Control Strategy) ซึ่งเน้นในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Co-operation) และการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ (Technical Assistance) ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ จัดทำสนธิสัญญาทวิภาคีหรือพหุภาคีเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา นอกจากนี้ทั้งทางสหประชาชาติและทางองค์การตำรวจสากล ก็ได้เพิ่มบทบาทในการดำเนินการสนับสนุนการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติตามที่ได้กล่าวมา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยสาเหตุดังต่อไปนี้

1. กฎหมายต่าง ๆ ที่ให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนปราบปรามอาชญากรรม มีลักษณะไม่เอื้อประโยชน์ให้สามารถปฏิบัติงานในเชิงรุก เพื่อให้ทันต่อวิวัฒนาการและรูปแบบของอาชญากรรม และองค์กรอาชญากรรมที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการดักฟังทางโทรศัพท์ เป็นต้น

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ขาดความรู้ความสามารถในการสืบสวนปราบปรามอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ เช่น อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

3. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่รับผิดชอบดำเนินการสืบสวนจับกุมอาชญากรรมข้ามชาติขาดบุคลากรและงบประมาณ เนื่องจากถูกจำกัดการเพิ่มบุคลากรตามนโยบายมาตรการจำกัดกำลังพลภาครัฐ ประกอบกับประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทำให้รัฐบาลไม่สามารถสนับสนุนคนและเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน ในขณะที่กลุ่มคนร้ายมีทรัพยากรมหาศาลที่เป็นผลจากการประกอบอาชญากรรมและสามารถนำเงินเหล่านั้นมาใช้ในการต่อต้านการสืบสวนจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งโดยการอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าของทางราชการ หรือโดยการใช้จ่ายเงินนั้นติดสินบนอำนวยความสะดวก

4. อาชญากรรมข้ามชาติ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบแผนประทุษกรรม และใช้เทคโนโลยีในการกระทำผิดใหม่ ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันสมัย แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากค่าตอบแทนที่รัฐจ่ายให้แก่ข้าราชการตำรวจต่ำมาก เมื่อเทียบกับภาคเอกชน ทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางการเงินการธนาคารและคอมพิวเตอร์ ไม่ต้องการสมัครมาเป็นตำรวจ นอกจากนี้การที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับมีเงินเดือนต่ำไม่สามารถดำรงเกียรติในทางสังคม หรือมีอนาคตที่ดีสำหรับบุตรธิดาและครอบครัวได้ ทำให้มีโอกาสตกเป็นเครื่องมือของเหล่าอาชญากรที่สามารถใช้จ่ายเงินติดสินบนได้โดยง่าย

5. การดำเนินการสืบสวนปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษต่ำมาก ทำให้ขาดความสนใจที่จะคิดขยายผลการสืบสวน หรือแม้ว่าสนใจแต่ก็ติดขัดใน

เรื่องที่ต้องขอความร่วมมือผ่านมายังกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้เสียเวลาไม่ทันต่อการแก้ไขปัญหา ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองการต่างประเทศ โดยเฉพาะฝ่ายองค์การตำรวจสากล ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการติดต่อประสานงานกับองค์การตำรวจสากล และเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในเรื่องการดำเนินการในเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการให้หรือขอความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศ ปัจจุบันก็ยังขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการเขียนและพูดภาษาต่างประเทศอย่างแท้จริง ทำให้การดำเนินการติดต่อประสานงานระหว่างประเทศล่าช้า เพราะต้องเสียเวลาในการแปลและตรวจทานข้อความที่แปลจากผู้บังคับบัญชา ไม่สามารถปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเฉพาะได้ทันที (Case Officer) เสมือนดังเช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจในภูมิภาค เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ หรือฟิลิปปินส์ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ

6. ในเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยหลักจะไม่มี การส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศที่ร้องขอถ้าความผิดของจำเลยในข้อหาที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีบทบัญญัติในการลงโทษประหารชีวิต ประเทศผู้ได้รับการร้องขอจะไม่ส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้ไทย เว้นแต่ประเทศไทยจะต้องให้คำมั่นว่าจะลดโทษประหารชีวิตให้ ซึ่งก็เป็นกรณีที่ยุ้งยากในการที่ทางรัฐบาลไทยจะให้คำมั่นได้ เพราะเป็นอำนาจทางการพิจารณาของศาล นอกจากนี้ในระยะเวลาที่ผ่านมาเร็ว ๆ นี้ ประเทศไทยได้ให้ความสนับสุนนพิจารณาส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่มิตรประเทศที่มีสนธิสัญญาต่อกัน และมีได้มีสนธิสัญญาต่อกันอยู่เสมอ ๆ ในขณะที่การร้องขอให้มิตรประเทศบางประเทศส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมาให้ไทย เช่น กรณีนายวิชัย ละอองสุวรรณ หรืออดีตพระยันทระซึ่งหลบหนีอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือนายราเชส ลักเสนา ซึ่งหลบหนีอยู่ในประเทศแคนาดา กลับมาดำเนินคดีในประเทศไทย และนายปิ่น จักกะพาก ซึ่งหลบหนีอยู่ในประเทศอังกฤษกลับไม่ได้รับการตอบสนองอย่างรวดเร็วและจริงจังจากประเทศดังกล่าว ทำให้น่าจะมีข้อบกพร่องในแนวทางการปฏิบัติตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนในระหว่างประเทศไทยและประเทศดังกล่าว ซึ่งในกรณีสนธิสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกันในช่วงกรุงสยามกับอังกฤษ พุทธศักราช 2454 ได้ประกาศใช้มาเป็นเวลานานอาจไม่ทันสมัย ควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ดังเช่นสนธิสัญญาระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยควรดำเนินการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการยุติธรรมไทยต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการตอบโต้ที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Countermeasures) ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการต่อตัวอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้บังเกิดผลในด้านการป้องปราม (Deterrence) การกระทำผิดในอนาคตโดย

ผลด้านการป้องปรามดังกล่าว ซึ่งหวังที่จะให้บังเกิดแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีแนวโน้มในการประกอบอาชญากรรมข้ามชาติและประชาชนโดยทั่วไป จะเกิดขึ้นได้โดยรัฐต้องแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำผิดต้องได้รับการลงโทษ (certainty of punishment) และการลงโทษผู้กระทำผิดมีความผิดต้องมีความรวดเร็วฉับพลัน ไม่ปล่อยให้ช่วงเวลาระหว่างการกระทำผิดและการสืบสวนจับกุมลงโทษผู้กระทำผิดมีความผิดมีระยะเวลาห่างกันยาวนานจนประชาชนลืมเหตุการณ์นั้น (Celerity of punishment) ตัวอย่างเช่น ในประเทศฟิลิปปินส์มีการจัดตั้งศาลยาเสพติดพิเศษ (Special Dangerous Drug Court) ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อเร่งรัดการดำเนินการพิจารณาคดียาเสพติด โดยในคดีการลักลอบค้ายาเสพติด การพิจารณาของศาลสามารถจะดำเนินการได้เสร็จสิ้นภายใน 2 เดือน หลังจากมีการจับกุมตัวผู้ต้องหา ในฮ่องกงมีการมอบอำนาจตามกฎหมายควบคุมอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนให้นายตำรวจระดับผู้กำกับกำกับการมีอำนาจเข้าตรวจค้นเคหะสถานเพื่อค้นหาอาวุธปืนที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการตำรวจฮ่องกงยังได้กำหนดให้สถาบันการเงินและธนาคารต้องส่งรายละเอียดทางการเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจตามที่ร้องขอภายใน 28 วัน อันทำให้ตำรวจฮ่องกงสามารถดำเนินการต่อผู้กระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

2. ส่งเสริมสนับสนุนมาตรการเชิงรุก ด้านการสืบสวนปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ได้แก่

2.1 การปฏิบัติการลับ (Undercover Operation) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศมาเลเซีย และเวียดนาม มีกฎหมายอนุญาตให้เจ้าพนักงานสามารถดำเนินมาตรการในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อจับกุมผู้มีพฤติการณ์ฝ่าฝืนกฎหมายในทางปิดลับได้ โดยหลักฐานที่ได้จากการดำเนินการดังกล่าวสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรองรับในด้านนี้ ทำให้การสืบสวนจับกุมกลุ่มผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะการหาพยานบุคคลหรือพยานหลักฐานในทางปกติดำเนินการได้ยาก

2.2 การดักฟังทางโทรศัพท์ (Wiretapping) การดักฟังและ/หรือการอัดข้อความการสนทนาทางโทรศัพท์ โดยที่ทั้งผู้โทรและผู้รับสายไม่ทราบนั้น ในบางประเทศเช่น มาเลเซียกฎหมายอนุญาตให้ใช้หลักฐานการดักฟังทางโทรศัพท์เป็นพยานหลักฐานการพิจารณาคดีในชั้นศาลได้ เฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการลักพาตัวเรียกค่าไถ่ ส่วนในประเทศอินเดียสามารถดำเนินการได้ เพียงเพื่อประโยชน์ในทางข้อมูลและเพื่อกิจกรรมด้านการข่าวไม่สามารถใช้ในทางศาลได้

2.3 มาตรการการจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากในการปราบปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติด โดยในอนุสัญญาสหประชาชาติ

ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) ได้ให้คำจำกัดความสำหรับ Controlled Delivery ไว้ว่า

เป็นวิธีการที่อนุญาตให้การส่งสิ่งของที่ผิดกฎหมาย หรือสงสัยว่าผิดกฎหมาย หรือสิ่งของที่ได้เปลี่ยนแทนสิ่งของผิดกฎหมาย ให้ผ่านไปสู่ดินแดนของอีกประเทศหรือหลายประเทศ โดยเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศดังกล่าวทราบถึงการดำเนินการ และได้มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพิสูจน์ทราบถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิด

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายอนุญาตให้ดำเนินการ Controlled Delivery ในขณะที่ประเทศภูมิภาค ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม มีกฎหมายอนุญาตให้ดำเนินการได้ กฎหมายนี้จะมีผลให้การดำเนินการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การลักลอบโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และการลักลอบค้าอาวุธมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ความคุ้มกันในการที่จะไม่ถูกดำเนินคดี (Immunity) เป็นมาตรการในทางกฎหมายที่จะคุ้มครองพยานที่ให้การเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี แม้ว่าคำให้การของพยานดังกล่าวอาจจะพาดพิงตนเองว่ามีส่วนในการกระทำผิดในคดีดังกล่าวหรือคดีอื่น ๆ แต่พยานจะได้รับความคุ้มครองในการที่จะไม่ถูกดำเนินคดีในความผิดที่พาดพิงได้

2.5 การคุ้มครองพยาน (Witness Protection Program) สามารถดำเนินการได้โดยออกเป็นกฎหมายรับรอง เช่น ในประเทศฟิลิปปินส์ หรือใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการดำเนินการคุ้มครองพยาน ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี เนปาล บังคลาเทศ และฮ่องกง หรืออาจดำเนินการได้ตามความจำเป็นของแต่ละคดีโดยไม่ต้องมีการกำหนดรูปแบบ ทั้งโดยทางนิติบัญญัติหรือทางฝ่ายบริหาร การคุ้มครองพยานนี้ในแต่ละประเทศมีขอบเขตในการดำเนินการแตกต่างกัน บางประเทศจะให้ความคุ้มครองเฉพาะในช่วงการพิจารณาคดีของศาล บางประเทศอาจให้ความคุ้มครองเต็มรูปแบบ ได้แก่ การให้ความดูแลรักษาความปลอดภัยตัวพยาน การเปลี่ยนถิ่นที่อยู่ของพยาน การให้ความสนับสนุนทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบุคคลของพยาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองพยานในแต่ละประเทศจะมีขอบเขตแตกต่างกันมาก เนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณและบุคลากรที่จะดำเนินการ ข้อจำกัดด้านนี้เองที่ทำให้ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายในเรื่องนี้

2.6 การกำหนดบทบัญญัติทางกฎหมายที่จะลงโทษอาชญากร ที่เป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรม (Special Criminal Punishment) โดยจะลงโทษถึงในกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็น

สมาชิกขององค์กรอาชญากรรม เช่น ในฮ่องกงมี Organized and Serious Crime Ordinance ญี่ปุ่นมี Anti-Boryokudan Law และสาธารณรัฐเกาหลีมี Act for the Punishment of Violent Crimes เป็นต้น

3. เร่งดำเนินการจัดรูปแบบกระทรวงยุติธรรมใหม่ โดยรวบรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันให้มาอยู่รวมกัน แต่คงหลักการของการถ่วงดุลไว้ และควรมีองค์กรและหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและการพัฒนาการยุติธรรมแห่งชาติ และสำนักงานข้อมูลข้อสนเทศกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

4. เร่งรัดพัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลบุคคลต้องห้าม ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้ทันสมัย ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน อันจะทำให้ประเทศไทยสามารถรองและกันมิให้บุคคลต่างด้าวมีพฤติกรรมที่อาจจะมาก่ออาชญากรรมข้ามชาติเข้าประเทศไทยได้ อันเป็นการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติได้ระดับหนึ่ง

5. เน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง ตลอดจนมีความซื่อสัตย์สุจริต

6. สนับสนุนงบประมาณทั้งในด้านเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมข้ามชาติให้พอเพียงที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีงบประมาณพอสำหรับการพัฒนาความรู้ โดยจัดการฝึกอบรม (In-service Training) อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องควรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานการปฏิบัติงานของหน่วยงานในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้นำความรู้และเทคโนโลยีมาปรับปรุงการดำเนินการของไทยให้ทันสมัย กล่าวโดยสรุป ประเทศไทยต้องพร้อมที่จะลงทุนจึงจะได้รับผลสำเร็จ

7. ส่งเสริมแนวความคิดการปฏิบัติงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปปฏิบัติงานประสานงานกับหน่วยงานของต่างประเทศ ณ ประเทศที่ไทยมีปัญหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ๆ เพื่อเป็นการขยายแนวป้องกันอาชญากรรมดังกล่าวออกไปจากแนวเขตพื้นที่ของประเทศ

ต่อศักดิ์ บุรณเรืองโรจน์ (2544, น. 84) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า มาตรการทางกฎหมายที่ประเทศหนึ่งประเทศใดเพียงประเทศเดียวมีอยู่ไม่ว่าจะดีเพียงใด ก็ไม่สามารถที่จะจัดการองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างเด็ดขาด เนื่องจากโดยหลักแล้ว มาตรการทางกฎหมายของประเทศใดก็มีผลแต่เฉพาะในขอบเขตของประเทศนั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้น มาตรการดังกล่าวจึงไม่สามารถจัดการขอบเขตในระดับระหว่างประเทศของอาชญากรรม (International scope of

crime) ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องให้ความช่วยเหลือและร่วมมือซึ่งกันและกันในทางอาญา ทั้งในด้านการสืบสวน สอบสวน และการแสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีการค้น ยึดและอายัด การขอให้ริบทรัพย์สิน รวมทั้งการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

วัชรพล ประสานราชกิจ (อ้างถึงใน วิทยา สมัครการณณ์, 2544, น. 34-41) การลักลอบนำคนเข้าเมืองเกิดขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้า และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศใกล้เคียง เช่น พม่า ลาว เขมร จีน อินเดีย บังคลาเทศ ทำให้การลักลอบเข้าเมืองหรือเข้าเมืองมาในลักษณะนักท่องเที่ยว แล้วหลบหนีไม่เดินทางกลับ โดยเข้าทำงานตามสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีขบวนการส่งคนไปประเทศที่สามเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพราะสามารถทำรายได้ให้กับขบวนการอย่างมากมายมหาศาล จนเป็นเหตุให้ประเทศไทยเสียชื่อเสียงและถูกตำหนิจากประเทศที่เสียหายอยู่บ่อยครั้ง

องค์กรอาชญากรรมในทวีปเอเชีย

กิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญของทวีปเอเชียซึ่งมีหลากหลายองค์กรในประเทศต่าง ๆ บางองค์กรมีการเชื่อมโยงถึงองค์กรอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา องค์กรอาชญากรรมที่มีบทบาทที่สุดคือ “Chinese Organized Crime” (COC) เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นการพัฒนากิจการเครือข่ายอาชญากรรม และกิจกรรมที่ผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมในเอเชีย และการที่สามารถเข้าใจ COC ได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาความเกี่ยวพันระหว่างองค์กรอาชญากรรมอีกสี่องค์กร คือ “Triads” “Tongs” “Street Gangs” และ “American Chinese Organized Crime groups”

1) Triads ในปี ค.ศ. 1674 ชาวแมนจูยกกองทัพมาล้มล้างราชวงศ์หมิง และสถาปนาราชวงศ์ชิงขึ้นปกครองประเทศจีน แต่ชาวจีนได้รวมตัวกันต่อต้านราชวงศ์แมนจู ชาวจีนรวมตัวกันนี้เรียกว่า Hung Mun หรือ Triads ซึ่งมีสัญลักษณ์เป็นรูปสามเหลี่ยม อันหมายถึงการเสียสละให้แก่สวรรค์ โลกและมวลมนุษยชาติ การรวมตัวกันนี้เกิดเป็นสมาคมลับขึ้นในปี ค.ศ. 1674 โดยมีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง มีการปกปิดการดำเนินการเป็นความลับ การติดต่อระหว่างสมาชิกใช้โคลงกลอนที่มีความหมายเป็นพิเศษที่สามารถจำแนกสมาชิกได้ มีพิธีการ ตลอดจนสัญลักษณ์ที่ยังคงใช้มาจนปัจจุบัน

ในช่วงปี ค.ศ. 1840 ถึง ค.ศ. 1912 ภายหลังจากปฏิวัติที่ล้มเหลว สมาชิกของ Triads ได้ลี้ภัยไปอยู่ในอินโดจีน ประเทศมาเลเซีย และฮ่องกง ในระยะเวลาดังกล่าว วัตถุประสงค์ได้เปลี่ยนจากวัตถุประสงค์ในทางการเมืองมาเป็นการประกอบอาชญากรรมโดยการดำเนินกิจกรรมเพื่อปกป้องตนเอง และหารายได้ให้แก่สมาคม เช่น การควบคุมการค้าประเวณี การพนัน และตลาดแรงงาน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1912 เป็นต้นมา สมาคม Triads ที่ได้เปลี่ยนมาเป็นการประกอบ

อาชญากรรม โดยมีการดำเนินกิจกรรมของสมาคมในรูปแบบของมิชชันนารี และการค้ายาเสพติด ควบคุมภาคอุตสาหกรรมตลาดมืดในการค้าอาหารและยา หลังจากปี ค.ศ. 1947 สมาชิกของสมาคม Triads ได้แยกตัวออกไปตั้งแต่สมาคมใหม่หลายสมาคม ที่เป็นที่ยุ้จักคือ “14K Triads Society” นับแต่ปี ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา สมาชิกของ Triads ได้หลบหนีจากประเทศจีนไปยังฮ่องกง ไต้หวัน สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และทวีปอเมริกาเหนือและในช่วงทศวรรษ (1966) นี้ ที่เป็นที่ยุ้จักกันดีคือ “Fuk Ching Gang” ที่ดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมายในมลรัฐนิวยอร์ก

2) Tongs เป็นองค์กรอาชญากรรมที่พัฒนาจากสมาชิกของ Triads ที่หลบหนีจากประเทศจีนในช่วงปี ค.ศ. 1850-1882 อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา สมาคม Tongs ได้ก่อตั้งที่สหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกกฎหมายในทางการเมืองและเศรษฐกิจในระยะแรก tongs ยังผูกพันกับ Triads และให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ Triads เพื่อล้มล้างราชวงศ์ชิง ต่อมาเมื่อสมาชิกของ Tongs ตั้งสมาคมใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกกว่าร้อยสมาคม สมาคมเหล่านี้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในย่านค้าขายของคนจีนในสหรัฐฯ และเข้าไปควบคุมบ่อนการพนัน การค้าฝิ่น การค้าประเวณี และประกอบมิชชันนารีอื่น ๆ

3) Street Gangs เริ่มวิวัฒนาการขึ้นในช่วงปลาย ค.ศ. 1960 หลังจากที่ผู้อพยพชาวเอเชียจำนวนมากได้อพยพเข้าไปในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้อพยพเหล่านี้ส่วนมากจะเป็นผู้ใช้แรงงานที่ไร้ฝีมือ และไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ อาศัยกระจัดกระจายในย่านคนจีนและชาดแคลน ไม่มีสวัสดิการสังคม ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างชาวจีนที่เกิดในสหรัฐอเมริกา Street Gangs จึงเกิดจากการรวมตัวเพื่อต่อสู้กับชาวจีนที่เกิดในสหรัฐอเมริกา บางกลุ่มของ Street Gangs ตั้งตนเป็นอิสระและเริ่มประกอบธุรกิจที่เสี่ยงภัย ในขณะที่บางกลุ่มเข้าไปผูกพันกับ Tongs และ Triads และเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมอย่างลึกซึ้ง

4) กลุ่มองค์กรอาชญากรรมชาวจีน (Chinese Organized Crime groups) Chinese Organized Crime groups (COC) เป็นองค์กรอาชญากรรมที่มีอิทธิพลในสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันองค์กรนี้แยกกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันได้สองลักษณะ คือ กลุ่มที่เป็น American-Chinese ที่รวมตัวกัน และกลุ่ม Triads ที่อพยพมาสหรัฐอเมริกา แต่การดำเนินงานของ COC เป็นอิสระไม่ผูกพันกับ Triads หรือ Tongs แต่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นมิตรกันในการประกอบธุรกิจทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

การประกอบธุรกิจของ COC คือ การเข้าไปควบคุมบ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายในฐานผู้ถือหุ้น และการเรียกค่าคุ้มครอง หรือเปิดบ่อนการพนันที่ผิดกฎหมาย การเปิดช่องโศกเถื่อน การค้ายาเสพติด

การให้กู้ยืมเงิน กรรโชก การฟอกเงิน ประกอบธุรกิจก๊าดตาครว ไนต์คลับ กิจการค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย

ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสภาความมั่นคงแห่งชาติ ระบุว่า ปัจจุบันมีกลุ่มอาชญากรจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาเคลื่อนไหวประกอบอาชญากรรมในประเทศไทยในลักษณะต่าง ๆ มากมายหลายกลุ่ม อาทิเช่น

อาชญากรจากกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออก ประกอบด้วยอาชญากรจากจีนแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน ฮองกง และมาเก๊า ซึ่งมักจะเข้ามาประกอบธุรกิจ บ่อนการพนัน ค้ายาเสพติด ส่งคนจีนไปประเทศที่สาม (หรือที่เรียกกันว่า “แก๊งลูกหมู”) ปลอมแปลงเอกสาร ค้ำโสมถั่ว เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และมักใช้วิธีการรุนแรงโหดเหี้ยม ด้วยการทรมานหรือฆ่าหั่นศพ เพื่อให้เหยื่อหวาดกลัวและยินยอม ส่วนอาชญากรไต้หวันจะนำชาวจีนมาขายบริการในไทยและปลอมแปลงบัตรประชาชนให้

หนึ่งกลุ่มชาวเกาหลีเหนือ ได้ปรับระดับจากการเป็นผู้ก่อการร้ายสากล มาประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในทุก ๆ ด้าน พบว่าชาวเกาหลีเหนือในประเทศไทยมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มค่อนข้างสันโดษ จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนไทยหรือคนต่างชาติ แต่จะประกอบกิจกรรมผิดกฎหมายทุกชนิด ตั้งแต่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปลอมหนังสือเดินทาง ตั้งบริษัทบังหน้า แอบอ้างขอใบอนุญาตทำงาน ลักลอบค้าของเถื่อน/อาวุธ ฟอกเงิน ตลอดจนค้ำน้ำยาเคมีที่ใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในการผลิตยาเสพติด นอกจากนี้เกาหลีเหนือยังใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการลำเลียงส่งผ่านสินค้าผิดกฎหมายทุกครั้งที่มีโอกาส

อาชญากรจากกลุ่มประเทศในเอเชียใต้ ประกอบด้วยอาชญากรจากอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา เนปาล บังกลาเทศ ส่วนมากเข้ามาลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ค้าคนบัตรปลอม ปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ค้ายาเสพติด ส่งคนไปประเทศที่สาม (แก๊งลูกแพะ) ทั้งนี้กลุ่มดังกล่าวมีแนวโน้มจะมาก่ออาชญากรรมในประเทศไทยมากขึ้นเพราะมีประชากรรวมกันกว่า 1,200 ล้านคน แต่กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีชาวอินเดีย สัญชาติไทย พยายามนำชาวอินเดียเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ที่เพิ่งถูกจับกุมคือ อาชญากรชาวปากีสถาน เข้ามาปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ซึ่งมีการเคลื่อนไหวเชื่อมโยงกับกลุ่มแอฟริกาและจีนด้วย

อาชญากรจากกลุ่มประเทศแอฟริกา ที่สำคัญคือ อาชญากรจากไนจีเรีย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยเริ่มแรกเข้ามาประกอบธุรกิจ ค้ายาเสพติด แต่ปัจจุบันมีการหลอกลวงต้มตุ๋นคนไทยในหลายรูปแบบ อาทิ การส่งจดหมายเชิญชวนนักธุรกิจไทยให้ร่วมทำธุรกิจ โดยขอใช้บัญชีธนาคารของนักธุรกิจไทยเพื่อโอนเงินมาซื้อสินค้าไทย แต่ให้โอนเงินค่าธรรมเนียมการส่งเงินไปให้ก่อน

อาเซียนจากกลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง ประกอบด้วยอาเซียนจากอิรัก อิหร่าน จอร์แดน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เข้ามาประกอบธุรกิจค้ายาเสพติด ปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ฉากเพชรทอง ค่าเงินดอลลาร์ปลอม เรียกค่าไถ่ ซึ่งการกระทำที่รุนแรงคือ การจับตัวนักธุรกิจชาว อิหร่านมายังประเทศไทยเพื่อเรียกค่าไถ่ โดยวิธีทรมาณ และตัดนิ้วมือ

อาเซียนจากรัสเซียและยุโรป ที่เข้ามาเคลื่อนไหวมามากคือ อาเซียนจากรัสเซียและ เยอรมนี ธุรกิจหลักคือ ค้ายาเสพติด ค่าโง่ค่านาย รวมทั้งเปิดกิจการอาหารบั้งหน้า แต่มีการค้าโง่ค่านายข้ามชาติ และล่าสุดมีพฤติกรรมเป็นมือปืนรับจ้างด้วย

อาเซียนจากกลุ่มประเทศอาเซียนและแปซิฟิกใต้ ประกอบด้วยอาเซียนจากมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ที่เข้ามาประกอบธุรกิจ หลอกหลวงคนไทยให้ร่วมเล่นการพนัน ซึ่งทรัพย์สิน อาทิ ชาวอินโดนีเซียก่อเหตุชิงทรัพย์ลูกค้าธนาคารที่ไปเบิกเงินและลักทรัพย์ในรถยนต์ที่จอดทิ้งไว้ ชาวมาเลเซียเข้ามาปลอมแปลงบัตรเครดิตเพื่อใช้ในประเทศไทย หรือชาวฟิลิปปินส์จ้างคนไทย หลอกหลวงนักท่องเที่ยวให้มาร่วมหุ้น เล่นไพ่

สำหรับกลุ่มชาวออสเตรเลีย ที่เข้ามาประกอบธุรกิจผิดกฎหมายในไทยจะมีธุรกิจ ร้านอาหาร และบาร์บั้งหน้า เช่นเดียวกับชาติอื่น พบว่ากลุ่มชาวออสเตรเลียนิยมสูบบุหรี่ รับเป็น นายหน้าทำการ ทุกอย่าง รวมทั้งปลอมแปลงเอกสารลักลอบส่งคนไปประเทศที่สาม (ข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการติดตามผลดำเนินการตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ในวันที่ 1 มิถุนายน 2547 ณ โรงแรมหินสวายน้ำใส จังหวัดระยอง)

มาตรการด้านความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน คือ การส่งมอบตัวผู้ต้องหาหรือผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ แล้วไปยังรัฐซึ่งผู้นั้นต้องหาว่าได้กระทำความผิดอาญา หรือถูกพิพากษาให้ลงโทษทางอาญา และในดินแดนของรัฐที่ขอให้ส่งตัว โดยรัฐซึ่งบุคคลนั้นปรากฏตัวอยู่ (ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ, 2521, น. 5)

การส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและการคมนาคม ทำให้ผู้กระทำความผิดในประเทศหนึ่งสามารถหลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง เพื่อให้พ้นโทษทางอาญาในประเทศที่ได้กระทำความผิดไว้ และเนื่องจากทุกประเทศต่างก็มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง ที่ประเทศหรือรัฐอื่นไม่อาจเข้าไปแทรกแซงได้ ดังนั้น การที่จะนำตัวผู้ต้องหาหรือผู้ซึ่งต้องคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ไปยังประเทศซึ่งผู้นั้นต้องหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ก็ย่อม

กระทำได้โดยใช้หลักความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา ที่เรียกกันว่า การส่งผู้ร้ายข้ามแดน โดยประเทศที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะต้องร้องขอไปยังประเทศที่มีผู้กระทำความผิดไปปรากฏตัวอยู่ เพื่อให้ประเทศผู้รับคำขอส่งตัวผู้นั้นไปยังประเทศผู้ร้องขอ ซึ่งโดยปกติการดำเนินการดังกล่าวมักจะกระทำก็ต่อเมื่อประเทศทั้งสองมีสนธิสัญญาต่อกัน หรือหากในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาต่อกัน ก็อาจใช้หลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติก็ได้ (Reciprocity)

1. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายส่งผู้ร้ายข้ามแดนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 และได้มีการจัดทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนแบบทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1911 โดยทำสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศกับประเทศอังกฤษ สำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 มีดังต่อไปนี้

(1) ประเภทของความผิดในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ต้องเป็นความผิดต่อกฎหมายอาญาของทั้งสองประเทศ คือ ประเทศที่มีคำขอและประเทศที่ถูกขอให้ส่งตัว (Principle of Double Criminality)

(2) ความผิดตามข้อ (1) ต้องเป็นความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี

(3) การดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีในสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อประเทศนั้น ๆ และถึงแม้ว่าไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกัน รัฐบาลไทยก็สามารถพิจารณาให้การสนับสนุนได้ตามหลักถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

(4) ประเทศไทยถือหลักไม่ส่งคงสัญชาติตนข้ามแดน โดยจะปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาทวิภาคีที่ไทยทำกับประเทศต่าง ๆ และเป็นดุลพินิจของศาลไทยในการพิจารณาว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือไม่

(5) ความผิดที่ประเทศไทยได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ต้องไม่ใช่ความผิดทางการเมือง ซึ่งหลักการนี้ได้มีการเน้นย้ำในสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ เช่น ในสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2526 ข้อ 3 ระบุว่า จะไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ถ้า ก. ความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความผิดทางการเมือง หรือ ข. เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนมีความมุ่งประสงค์ทางการเมือง หรือ ค. ความผิดที่ขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นความผิดทางทหารโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามก็ตีสนธิสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดว่า การปลงชีวิตหรือการกระทำความผิดโดยเจตนาต่อชีวิต หรือต่อร่างกายของประมุขแห่งรัฐของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง หรือของสมาชิกในครอบครัวของบุคคลนั้น รวมทั้งการพยายามกระทำความผิดดังกล่าวมิให้ถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง

2. ขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศไทย

(1) การนำความตกลงที่ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญากับต่างประเทศมาใช้ ในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาต่อกัน จะอาศัยพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 เป็นหลัก

(2) รัฐที่ต้องการให้ประเทศไทยส่งผู้ร้ายข้ามแดน ต้องร้องขอมาผ่านทางทูตของรัฐนั้น ส่งมายังกระทรวงการต่างประเทศของไทย โดยมีหลักฐานที่จะต้องประกอบคำขอต่าง ๆ เช่น สำเนาคำพิพากษาหรือสำเนาหมายจับของรัฐที่ร้องขอและหลักฐานอื่น ๆ ที่ศาลจะพิจารณาได้ว่าความผิดนั้น หากกระทำในประเทศไทยย่อมเป็นความผิดที่มีโทษซึ่งศาลไทยจะลงโทษได้ไม่น้อยกว่า 1 ปี

(3) เมื่อกระทรวงการต่างประเทศได้รับเรื่อง จะพิจารณาว่าเป็นไปตามพันธกรณีของสนธิสัญญา หรือควรให้ความช่วยเหลือหรือไม่ในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญาต่อกัน ในกรณีที่เห็นควรให้ความช่วยเหลือก็จะประมวลเรื่องส่งให้กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานอัยการสูงสุดนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยกระทรวงมหาดไทยจะสั่งให้จับจำเลย หรือจะขอให้ศาลออกหมายสั่งจับก็ได้

(4) ในกรณีที่เป็นการเร่งด่วน รัฐที่ร้องขออาจขอให้ประเทศไทยทำการจับและคุมขังจำเลยไว้พลางก่อนก็ได้ โดยคำร้องขอต้องมีความละเอียดชัดเจน และมีสำเนาหมายจับ ซึ่งความผิดที่กล่าวมานั้นอยู่ในประเภทที่จะส่งตัวจำเลยข้ามแดนได้ และหลังการจับกุมแล้ว จะต้องรีบนำจำเลยขึ้นสู่การพิจารณาของศาลโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในปัจจุบันเพื่อความสะดวกเป็นมาตรฐาน พนักงานอัยการสำนักงานต่างประเทศจะเป็นผู้รับผิดชอบนำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลอาญา เพื่อให้ศาลพิจารณาสั่งขังจำเลยไว้ระหว่างการพิจารณา โดยกฎหมายระบุไว้ว่าในคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดนนี้ ศาลไม่ควรอนุญาตให้จำเลยมีประกัน

(5) การพิจารณาคดีของศาล ศาลจะต้องพิจารณาจนเป็นที่พอใจว่า

ก. จำเลยเป็นบุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดนแน่แล้ว

ข. มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสั่งขังผู้ต้องหาเพื่อส่งไปให้ศาลพิจารณาได้ หากว่าความผิดนั้นได้กระทำในประเทศไทย

ค. ความผิดนั้นอยู่ในประเภทที่จะส่งตัวจำเลยได้ และไม่ใช่เป็นความผิดอันมีลักษณะในทางกรณียกเว้นโดยพยานหลักฐานที่ใช้จะเป็นพยานบุคคลมาเบิกความต่อศาล หรือจะเป็นถ้อยคำพยานที่ได้จดบันทึก ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้รับรองว่าถูกต้องแล้วส่งมาก็ได้ นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดว่า ในการพิจารณาคดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน ศาลไม่จำเป็นต้องฟังพยานหลักฐานข้อต่อสู้ฝ่ายจำเลยนอกจากในข้อต่อไปนี้คือ

- จำเลยไม่ใช่บุคคลที่ถูกร้องขอให้ส่งข้ามแดน

- ความผิดนั้นไม่อยู่ในประเภทที่จะส่งข้ามแดนได้ หรือว่าเป็นความผิดอันมีลักษณะในทางการเมือง

- การที่ขอให้ส่งข้ามแดนนั้น ความจริงเพื่อประสงค์จะเอาตัวไปลงโทษสำหรับความผิดอย่างอื่น อันมีลักษณะในทางการเมือง

- สัญชาติของจำเลย

(6) ในกรณีที่ศาลวิเคราะห์เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ศาลก็จะสั่งให้ปล่อยจำเลย เมื่อสิ้นระยะเวลาสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่ได้อ่านคำสั่งปล่อยนั้น เว้นแต่ภายในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมงนั้น พนักงานอัยการจะได้แจ้งความจำนงว่าจะอุทธรณ์ ส่วนฟ้องอุทธรณ์พนักงานอัยการจะต้องยื่นภายในกำหนดสิบห้าวัน และในระหว่างอุทธรณ์ศาลจะสั่งขังจำเลยไว้

(7) ในกรณีที่ศาลพอใจว่าคดีมีพยานหลักฐานเพียงพอ ก็จะมีคำสั่งอนุญาตให้ขังจำเลยไว้เพื่อส่งตัวข้ามแดนต่อไป แต่มิได้ส่งตัวจำเลยออกไปนอกประเทศก่อนครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง และภายในกำหนดนั้นจำเลยมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ได้

ถ้ามิได้มีการส่งตัวจำเลยข้ามแดนภายในเวลาสามเดือน นับแต่วันที่คำสั่งของศาลถึงที่สุด หรือภายในกำหนดเวลากว่านั้น ตามที่ศาลจะเห็นมีเหตุพอสมควรส่งต่อไปแล้วก็ให้ปล่อยตัวจำเลย

เมื่อใดที่ศาลพิเคราะห์เห็นว่าจำเลยเป็นคนในบังคับสยามก็ดี หรือมีข้อสงสัย หรือมีความยุ่งยากในเรื่องระเบียบอันเกี่ยวกับการรับรองเอกสาร หรือวิธีการทำคำขอให้ส่งข้ามแดนก็ดี ให้ศาลรายงานหาหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ก่อนที่จะออกคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลย

(8) การอุทธรณ์ในเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดน ตกเป็นหน้าที่ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา และเมื่อศาลอุทธรณ์ตัดสินและให้เป็นอันถึงที่สุดทั้งในข้อเท็จจริงและในข้อกฎหมาย

แต่ถ้าหากว่าข้อเท็จจริงตามที่ศาลล่างได้วินิจฉัยไว้มีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอที่จะออกคำสั่งนั้นแล้ว ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะแก้ไข ศาลอุทธรณ์พึงพิจารณาแต่เพียงว่า ศาลล่างมีพยานหลักฐานพอที่จะให้อำนาจออกคำสั่งเช่นนั้น และเพื่อการนี้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจตรวจพิจารณาพยานหลักฐานและวินิจฉัยคำโต้เถียงในข้อเหล่านี้ คือ

ก. เรื่องสัญชาติของจำเลย

ข. ความผิดที่กล่าวหาว่าไม่อยู่ในประเภทที่จะส่งข้ามแดนให้

ค. ความผิดนั้นมิใช่ลักษณะในทางการเมือง หรือว่าการที่ขอให้ส่งข้ามแดนนั้น

แท้จริงเป็นไปเพื่อประสงค์จะเอาตัวจำเลยไปลงโทษสำหรับความผิดอย่างอื่น อันมีลักษณะในทางการเมือง

ง. ไม่มีพยานหลักฐานแสดงต่อศาลล่างพอที่จะให้ศาลนั้นใช้ดุลยพินิจได้ว่า
ควรจะออกคำสั่งนั้นหรือไม่

3. สนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้าย
ข้ามแดน

ปัจจุบันประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับประเทศต่าง ๆ หลาย
ประเทศ นับตั้งแต่ได้เริ่มทำกับประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1911 (พ.ศ. 2545) ดังนี้ คือ

- (1) สัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ พุทธศักราช 2454
- (2) อนุสัญญาว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างสยาม และเบลเยียม พุทธศักราช

2479

(3) สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ
อินโดนีเซีย ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช 2519

(4) สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ
ฟิลิปปินส์ ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช 2524

(5) สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกา
ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พุทธศักราช 2526

ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (International Assistance on Legal
Matters)

โดยที่ในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมีการกระทำร่วมกันเป็นเครือข่ายในดินแดน
ของหลายประเทศ และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละประเทศโดยลำพังไม่อาจป้องกัน
และปราบปรามได้เด็ดขาด การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวจึงต้องอาศัยความร่วมมือ
ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา โดยรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ลงนามในสนธิ
สัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางอาญา (Treaty between the Kingdom of
Thailand and the United States of America on Mutual Assistance in Criminal Matters) เมื่อ
วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาฉบับแรกในเรื่องการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและ
กันในทางอาญาที่ไทยทำกับรัฐต่างประเทศ และต่อมาจึงได้ออกกฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตาม
สนธิสัญญา และเป็นกฎหมายแม่บทที่สามารถใช้ได้กับประเทศอื่น ๆ ที่จะทำสนธิสัญญาใน
อนาคตข้างหน้าต่อไป กฎหมายฉบับนี้คือ พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่อง
ทางอาญา พุทธศักราช 2535 ซึ่งความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง “ความช่วยเหลือ
ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี ริบทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่น ๆ ที่
เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา” โดยมีอัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย เป็นผู้ประสานงาน

กลาง มีอำนาจหน้าที่ประสานงานในการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ หรือขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

1. เงื่อนไขในการให้ความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ต้องมีสนธิสัญญาความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศไทยและประเทศผู้ร้องขอ แต่ในกรณีที่ประเทศผู้ร้องขอแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ประเทศไทยว่าจะให้ความร่วมมือในทำนองเดียวกันแก่ประเทศไทย เมื่อประเทศไทยร้องขอรับความร่วมมือจากประเทศนั้น ในกรณีนี้ประเทศไทยอาจให้ความร่วมมือแก่ประเทศผู้ร้องขอนั้นได้ แม้ไม่มีความตกลงกับประเทศดังกล่าวมาก่อนก็ได้

(2) ประเทศไทยจะให้ความร่วมมือแก่ต่างประเทศก็ต่อเมื่อการกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของความช่วยเหลือทางอาญานั้นเป็นความผิดที่มีโทษฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมายไทย ซึ่งเรียกตามหลักสากลว่า Double Criminality เว้นแต่จะมีการระบุไว้เป็นอย่างอื่น ในสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาระหว่างประเทศไทยและประเทศที่ร้องขอ ตัวอย่างเช่น สนธิสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา คือ 1 กำหนดให้ประเทศคู่ภาคีอาจให้ความร่วมมือต่อกันได้โดยไม่ต้องคำนึงว่า การกระทำนั้นต้องเป็นความผิดต่อกฎหมายของทั้งสองประเทศ

(3) ประเทศไทยอาจปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือ หากคำร้องนั้นกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคงหรือสาธารณประโยชน์ที่สำคัญอื่น ๆ ของประเทศไทย หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมือง หรือความผิดทางทหาร

2. วิธีการขอรับความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 กรณี

2.1 กรณีประเทศที่มีสนธิสัญญากับประเทศไทย

ประเทศที่มีสนธิสัญญาว่าด้วยการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญากับประเทศไทย และมีความประสงค์จะขอมีความร่วมมือจากหน่วยงานใดในประเทศไทยต้องส่งคำร้องขอรับความร่วมมือมายังผู้ประสานงานกลางของประเทศไทย ซึ่งในที่นี้คือ อัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังที่จะกล่าวต่อไป

2.2 กรณีประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญากับประเทศไทย

ประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญากับประเทศไทย และมีความประสงค์จะขอมีความร่วมมือจากหน่วยงานใดในประเทศไทย จะต้องส่งคำร้องขอดังกล่าวโดยผ่านวิธีการทางทูต โดยกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาตามเงื่อนไข แนวทางต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน (Reciprocity) และ

หากกระทรวงการต่างประเทศเห็นชอบ ก็จะส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. อำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลางในกระบวนการขอความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศ

การขอความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศ ตามหลักสากลจะมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อให้ความร่วมมือมีความสะดวกรวดเร็ว เรียกว่า Central Authority โดยประเทศไทยได้ยอมรับในหลักการ และได้กำหนดให้อัยการสูงสุดเป็น “ผู้ประสานงานกลาง” ในกรณีนี้ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับคำขอความช่วยเหลือทางอาญาจากประเทศผู้ร้องขอ และส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

(2) รับคำร้องขอความช่วยเหลือทางอาญาจากหน่วยงานของรัฐบาลไทยและส่งให้ประเทศผู้รับคำร้องขอ

(3) พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือรับความช่วยเหลือทางอาญาหรือไม่

(4) ติดตามและเร่งรัดการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางอาญาแก่ต่างประเทศเสร็จสิ้นโดยเร็ว

(5) ออกระเบียบหรือประกาศและดำเนินการอย่างอื่น เพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาบรรลุผล

(6) คำวินิจฉัยสั่งการของผู้ประสานงานกลางถือเป็นยุติ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศและการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนอธิปไตย ความมั่นคง ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือเกี่ยวเนื่องกับความผิดทางการเมืองหรือความผิดทางทวารกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และให้ข้าราชการอัยการคนหนึ่ง ตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเลขานุการให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของผู้ประสานงานกลางในกรณีดังกล่าว และในกรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นไม่ตรงกับคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลาง ให้ผู้ประสานงานกลางเสนอความเห็นและคำวินิจฉัยดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ

4. การดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

การดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มีขั้นตอน ดังนี้

(1) ผู้ประสานงานกลาง (สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่อง) ส่งคำร้องให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

ก. คำร้องขอให้สอบปากคำพยาน จัดหาให้ซึ่งเอกสารหรือสิ่งของอันเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นการดำเนินการนอกศาล คำร้องขอให้จัดส่งเอกสาร คำร้องขอให้ค้น คำร้องขอให้ยึดเอกสารหรือสิ่งของ และคำร้องขอให้สืบหาบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมตำรวจ ดำเนินการโดยกองการต่างประเทศ กรมตำรวจ จะเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาดำเนินการ

ข. คำร้องขอให้สืบพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ซึ่งเป็นการดำเนินการในศาล และคำร้องขอให้ดำเนินการริบหรือยึดทรัพย์สิน ให้ส่งอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ

ค. คำร้องขอให้โอนหรือรับโอนบุคคลที่ถูกคุมขัง เพื่อสืบพยานบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ดำเนินการ

ง. คำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญา ให้ส่งอธิบดีกรมตำรวจและอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ

(2) เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ประสานงานกลาง ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามที่มีคำร้องขอนั้น เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ส่งผลการดำเนินการ ตลอดจนเอกสารและสิ่งของที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ประสานงานกลาง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจประสบอุปสรรค หรือไม่อาจดำเนินการตามคำร้องขอนั้นได้ ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

(3) ผู้ประสานงานกลางจัดการส่งผลการดำเนินการ ตลอดจนเอกสารและสิ่งของที่เกี่ยวข้องตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการ และส่งผลมาให้ให้แก่ประเทศผู้ร้องขอต่อไป

(4) ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกฎหมาย กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประมวลกฎหมายอาญา ตลอดจนกฎหมายอื่นของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในอนุโลม

(5) สำหรับการความช่วยเหลือจากต่างประเทศ หน่วยงานที่ร้องขอต้องทำหนังสือถึงผู้ประสานงานกลาง โดยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ชื่อหน่วยงานที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

ข. เรื่องที่ขอความช่วยเหลือ รวมทั้งรายละเอียดและข้อสนเทศอื่นที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามคำร้องขอ

- ค. วัตถุประสงค์และความจำเป็นที่จะขอความช่วยเหลือ
- ง. รายละเอียดอื่นที่จำเป็นสำหรับคำขอในแต่ละประเภทตามที่กำหนดไว้
- จ. คำขอและเอกสารประกอบคำขอ จะต้องทำคำแปลเป็นภาษาของประเทศ

ผู้รับคำขอหรือภาษาอังกฤษที่รับรองความถูกต้อง

ผู้ประสานงานกลางจะพิจารณาคำขอความช่วยเหลือโดยหน่วยงานของไทยดังกล่าว สมควรขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือไม่ โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์รายละเอียด ข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบ แล้วแจ้งให้หน่วยงานผู้ขอทราบโดยคำวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลางดังกล่าว ถือเป็นยุติ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรการกฎหมายภายในประเทศในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมของไทย

กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสร้างขึ้นมานบนพื้นฐานที่จะใช้ปราบปรามการกระทำความผิดที่กระทำโดยปัจเจกบุคคล ไม่ได้สร้างขึ้นมาให้เหมาะสมกับการใช้ปราบปรามองค์กรอาชญากรรม แม้จะมีตัวกฎหมายบางบทบางตอน เช่น กฎหมายอาญาว่าด้วยอั้งยี่และซ่องโจร บางส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่ได้ผลไม่มากนัก ซึ่งทั้งประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนับวันองค์กรอาชญากรรมทั้งในประเทศและข้ามชาติจะมีกิจกรรมอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น และทำความเสียหายให้ประเทศมากขึ้น แม้บางมาตรการในกฎหมายที่ออกมาเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมโดยเฉพาะ ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะไม่ได้จัดทำอย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์เพื่อปราบปรามองค์กรอาชญากรรม เช่น มาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะเป็นกฎหมายเดี่ยวไม่มีมาตรการอื่นสนับสนุนทั้งในด้านการหาพยานหลักฐาน และการสืบสวนสอบสวน การให้ความมั่นใจในความปลอดภัยแก่พยาน

1. มาตรการทางด้านกฎหมาย

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีมาตรการทางด้านกฎหมายที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมได้อย่างจริงจัง แม้ตามกฎหมายของไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับที่มีบทบัญญัติใกล้เคียงกับการที่จะนำมาใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม เช่น บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยเรื่องอั้งยี่และซ่องโจร กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่มาตรการเหล่านั้นยังไม่เพียงพอ เพราะกระบวนการพิจารณาคดีของประเทศไทยยังใช้มาตรการเดียวกันในการ

ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นบุคคลธรรมดา กฎหมายจะให้สิทธิต่าง ๆ มากเพื่อเป็นการรับประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวความคิดที่ว่า การดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับราษฎร ซึ่งรัฐมีอำนาจและมีมาตรการทางด้านกฎหมายเป็นเครื่องมือ แต่ราษฎรอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่า ต้องอยู่ภายใต้การครอบงำของการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ได้มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชนไว้มาก การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 มาตรา 26 เช่น วิธีการจับ การค้น การปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน การพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งได้ให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยไว้อย่างกว้างขวาง มาตรการทางด้านกฎหมายของไทยในปัจจุบันซึ่งนำมาใช้บังคับกับองค์กรอาชญากรรมเช่นเดียวกัน แต่องค์กรอาชญากรรมมีอำนาจ มีอิทธิพล และเงินทุน รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนอื่นพร้อมมากกว่าราษฎรธรรมดา สามารถต่อสู้กับอำนาจรัฐได้เป็นอย่างดี สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ที่กฎหมายรับรองเพื่อบิดเบือนคดี ขอลปล่อยชั่วคราวให้สินบนเจ้าหน้าที่ เคยมีผู้ต้องหาซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดรายใหญ่ คือ นายพงษ์ศักดิ์โรจน์ศักดิ์กุล หรือเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชื่อว่า ลี ยุน ซุง ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยจับกุมตัวไว้ได้ระหว่างที่รอการส่งตัวไปดำเนินคดีที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามสนธิสัญญาส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน นายลี ยุน ซุง ได้ให้สินบนผู้พิพากษาช่วยเหลือเพื่อจะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว จากนั้นเมื่อได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวแล้วก็หลบหนีไปประเทศพม่า นอกจากนี้สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมยังอาศัยช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งไม่มีมาตรการคุ้มครองผู้ที่มาให้การเป็นพยาน ให้สินบนพยาน ช่มชู้ และฆ่าพยาน ทำให้พยานเกรงกลัว ไม่กล้าไปเบิกความ หรือไม่กล้าเบิกความตามความเป็นจริง มาตรการทางด้านกฎหมายของไทยในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับองค์กรอาชญากรรมได้เท่าที่ควรจะเป็น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาคดีตัดสินคดีของไทยใช้หลักประจักษ์พยานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะพิพากษาลงโทษสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม

2. มาตรการด้านการบังคับใช้กฎหมาย

แม้ว่ากฎหมายวิธีสบัญญัติของประเทศไทยหลายฉบับซึ่งได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการนำเงินสกปรกที่ได้มาจากการกระทำความผิด มาทำให้อุณหภูมิเหมือนเป็นเงินที่สะอาด ปกปิดซุกซ่อนแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สิน และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะผู้จำหน่ายรายใหญ่ รวมทั้งผู้ผลิตยาเสพติดให้โทษ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดอายัดเงิน รวมทั้งทรัพย์สินอื่นของผู้กระทำความผิดและผลกำไรจากการพิสูจน์แหล่งที่มาของทรัพย์สิน หลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินให้ผู้ถูกกล่าวหา ให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจยึดอายัดทรัพย์สินเหล่านั้นไว้ระหว่างการพิจารณาของศาล เป็นมาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อดำเนินการกับปัญหาองค์กรอาชญากรรม แต่มาตรการเหล่านั้นยังไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาองค์กรอาชญากรรม เพราะเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเดี่ยว ไม่มีมาตรการสนับสนุนที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติได้ เปรียบเสมือนคนที่ไร้ซึ่งแขนและขา เพราะองค์กรอาชญากรรมมีคุณลักษณะพิเศษ มากกว่าอาชญากรรมธรรมดา มีนายทุนสนับสนุน มีอิทธิพลหนุนหลัง อาชญากรเป็นผู้มีความรู้ กระทำการเป็นเครือข่ายโยงใย ซับซ้อน เข้าถึงตัวการที่แท้จริงยาก และมีระบบการซ่อนทรัพย์สินเป็นอย่างดี

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านสารสนเทศ การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ สามารถวางแผนได้อย่างแยบยล มีการดำเนินการในลักษณะเป็นองค์กรมากขึ้น มีเครือข่ายเป็นระบบโยงใย รวมทั้งระดับของการควบคุมขององค์กรไม่มีความเกี่ยวพันที่จะสาวถึงตัวการใหญ่ หรือผู้มีอำนาจสั่งการขององค์กร มีวิธีการใหม่ ๆ หลบเลี่ยงการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ ทำให้เป็นการยากแก่การตรวจสอบหาพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ในการลงโทษกลุ่มผู้กระทำความผิดในลักษณะองค์กร การที่จะต้องสู้หรือแสวงหาหนทางในการต่อสู้กับปัญหาองค์กรอาชญากรรม รัฐจำเป็นต้องพึ่งพาวิทยาการสมัยใหม่ เช่นมาตรการในการดักฟัง เป็นต้น ในอดีตกฎหมายของไทยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการดักฟัง ที่เกี่ยวกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมชัดเจน เนื่องจากเป็นการกระทำสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แม้ปัจจุบันจะมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการดักฟัง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 104 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่มีอำนาจขอให้ศาลมีคำสั่งถึงเจ้าหน้าที่ไปรษณีย์และโทรเลข ให้ส่งสิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอื่นทางไปรษณีย์ ซึ่งส่งจากหรือไปยังผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือให้เก็บเอกสารนั้นไว้ก่อนระหว่างรอคำสั่งจากศาล พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท์ พ.ศ. 2477 ให้อำนาจหน้าที่โทรเลขในการดักส่งข่าวสาร และเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการกัก ส่ง ส่งกลับ ตรวจทำลาย ไปรษณีย์ภัณฑ์ได้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจแก่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ในการดักฟัง พระราชบัญญัติข่าวกรองแห่งชาติ พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2502 พระราชบัญญัติ กฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายใช้เทคนิคและดำเนินวิธีการทางเครื่องมือสื่อสารด้วยการดักฟังได้ พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มาตรา

14 จัตวา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ให้อำนาจดักฟังได้เช่นกัน แต่มาตรการทางด้านกฎหมายเหล่านั้นเปิดโอกาสให้ดักฟังได้ในขอบเขตจำกัดเท่านั้น เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ ในภาวะที่ประเทศชาติไม่ปกติ ในบางฐานความผิดเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม แม้ปัจจุบันจะมีการอนุญาตให้ใช้มาตรการพิเศษในการเข้าถึงข้อมูลขององค์กรอาชญากรรมได้ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ แต่การที่จะใช้มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้จำเป็นต้องมีข้อกำหนดหรือระเบียบซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการยกร่าง

รัฐบาลเล็งเห็นว่า พยานมีความสำคัญต่อการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี การที่พยานไม่ได้รับการคุ้มครองมากพออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 244 จึงได้บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครอง ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ปัจจุบันพยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ทั้งที่มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ใช้บังคับแล้วแต่การคุ้มครองพยานนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน มีการใช้งบประมาณสูง ซึ่งจำนวนงบประมาณดังกล่าวขึ้นอยู่กับระดับของผู้ต้องหาว่ามีอิทธิพลมากเพียงใด อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยยังเข้าไม่ถึงประชาชนทุกระดับ แม้ว่าเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการไทย และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บังคับใช้ ประชาชนมีการตื่นตัวในเรื่องสิทธิของตนมากขึ้น แต่ว่ายังไม่มั่นใจในระบบการยุติธรรม รวมทั้งมาตรการคุ้มครองพยานอย่างสนใจ เพราะผู้ต้องหาซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม หรือเป็นพรรคพวกของผู้มีอิทธิพลได้เข้าไปแทรกแซงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกระดับ การที่จะไปให้การเป็นพยานต่อทางการเพื่อนำตัวผู้ต้องหามาลงโทษนั้นอาจไม่มีความปลอดภัยในสวัสดิภาพของตนเอง อีกทั้งตามกฎหมายของประเทศไทยยังมีได้ให้นำมาตรการในการต่อรองคำรับสารภาพซึ่งเป็นมาตรการที่สามารถจะนำตัวอาชญากรที่เป็นตัวการใหญ่มาลงโทษได้ มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เป็นช่องว่างให้องค์กรอาชญากรรมอาศัยโอกาสที่รัฐไม่สามารถสร้างความมั่นใจในมาตรการให้การรับรองรับประกันในความปลอดภัยให้กับพยาน กระทำการให้สินบน กระทำการข่มขู่พยาน รวมทั้งฆ่าพยาน ทำให้ผู้ที่จะมาให้การเป็นพยานเกรงกลัวอิทธิพลขององค์กรอาชญากรรม กลัวภัยมีอันตรายจะเกิดกับตนเอง รวมทั้งบุคคลใกล้ชิด ผู้ที่จะมาให้การเป็นพยานจึงไม่กล้ามาให้การเป็นพยาน หรือไม่กล้าให้การขัดทอดผู้กระทำความผิด

แม้ในปัจจุบันมีการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นเป็นหน่วยงานใหม่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวนการกระทำผิดอาญา ตามที่กฎหมาย

บัญญัติ โดยดำเนินการเกี่ยวกับคดีพิเศษ ลักษณะคดีเกี่ยวกับความผิดทางด้านภาษีอากร การเงิน การธนาคาร ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ การค้าและสิ่งแวดลอม อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและความผิดทางอาญาอื่น ๆ ที่มีผลกระทบอย่างสำคัญต่อความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ แต่มาตรการทางด้านกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ ต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจำต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนเป็นสำคัญ อีกทั้งอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานจำต้องอาศัยข้อบังคับที่กำหนดโดยคณะกรรมการคดีพิเศษ หรือที่เรียกโดยย่อว่า กคพ. ซึ่งปัจจุบันระเบียบปฏิบัติดังกล่าว ยังไม่มีผลบังคับใช้ยังอยู่ระหว่างการยกร่างกระบวนการร่างหรือออกกฎหมาย อำนาจทางนิติบัญญัติ มีการแทรกแซงทางด้านการเมือง ซึ่งบางครั้งมีสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้มีอิทธิพลทางด้านการเมือง หนุนหลัง ได้เข้ามาในกระบวนการเพื่อรักษาปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง หรือออกกฎหมายเอื้อประโยชน์ให้แก่องค์กรอาชญากรรม ทำให้มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

“องค์กรอาชญากรรม” หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่าที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ด้วยเหตุผลที่วัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญา คือการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว อนุสัญญาจึงได้กำหนดให้รัฐภาคีที่เข้าเป็นสมาชิกต้องร่วมมือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกฎหมายในทางอาญา และมาตรการที่สำคัญที่สุดในอนุสัญญานี้คือการกำหนดให้รัฐภาคีต้องบัญญัติให้การกระทำผิดที่ระบุตามอนุสัญญา เป็นความผิดตามกฎหมายอาญาภายในของรัฐภาคี โดยอนุสัญญาให้รัฐภาคีใช้มาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรม คือ

1. การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิด

โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องนำมาตราทางกฎหมายหรือมาตรการอื่น ๆ ตามความจำเป็นเพื่อกำหนดให้กรณีการตกลงหรือเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อกระทำอาชญากรรมร้ายแรง ไม่ว่าจะมีความผิดวัตถุประสงค์แสวงหาประโยชน์ทางการเงินหรือประโยชน์อื่นเป็นความผิดทางอาญาเมื่อกระทำผิดโดยเจตนา หรือมีการกระทำโดยรู้ถึงเป้าหมายและกิจกรรมหรือรู้

ถึงเจตนาของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม นอกจากนั้นยังรวมถึงการจัดการ การช่วยเหลือ ยุยง การอำนวยความสะดวกหรือการให้คำปรึกษาแนะนำในการประกอบอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม

2. การกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ก่ออาชญากรรมเป็นความผิด

อนุสัญญาฉบับนี้ กำหนดให้รัฐภาคีต้องระบุความผิดมูลฐาน (Predicate offense) เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของรัฐ เพื่อให้สามารถนำมาตราการทางกฎหมายและมาตรการอื่นไปดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด

การกำหนดความผิดมูลฐานเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันและการปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากจะเป็นการพิจารณาว่าการกระทำผิดอาญาฐานใดบ้างที่จะนำมาตราการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปกำหนดฐานความผิดต่าง ๆ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในประเทศของตน แต่โดยหลักแนวความคิดการกำหนดความผิดมูลฐานเห็นว่าควรเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (สีหนาท ประยูรรัตน์, 2542, น. 72)

1. ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
2. ความผิดที่ลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง
3. ความผิดที่เป็นกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม
4. ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในเศรษฐกิจ

อนุสัญญาข้อ 6 กำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิดอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนาคือ ให้การกระทำด้านการปลงหรือการโอนย้ายทรัพย์สินโดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นคือรายได้จากอาชญากรรม เพื่อความประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางที่มาโดยผิดกฎหมายของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อหลีกเลี่ยงผลทางกฎหมายของการกระทำนั้น นอกจากนั้นยังรวมถึงการปกปิดหรืออำพรางซึ่งลักษณะ แหล่งที่มา สถานที่ตั้ง การโอนการครอบครองการเคลื่อนย้ายหรือการมีกรรมสิทธิ์หรือการมีสิทธิอันแท้จริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมโดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวคือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

3. การกำหนดการขู่รางวัลรับหลงเป็นความผิดอาญา

อนุสัญญากำหนดให้การสัญญาว่าจะให้ หรือให้ผลประโยชน์อันมิชอบแก่ตัวเจ้าพนักงาน บุคคลอื่น หรือนิติบุคคลอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เจ้าพนักงานนั้นกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่

การที่เจ้าพนักงานเรียกร้องหรือยอมรับซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือบุคคลอื่น หรือนิติบุคคลอื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เจ้าพนักงานนั้นกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เป็นความผิด

อนุสัญญาข้อนี้ ยังเสนอข้อแนะให้รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องมีมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่นตามความจำเป็นเพื่อกำหนดความรับผิดชอบการฉ้อราษฎร์บังหลวงในรูปแบบอื่น ๆ และให้ขยายความรับผิดไปยังเจ้าพนักงานระหว่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ความรับผิดตามอนุสัญญาข้อนี้มุ่งหมายถึงการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการฉ้อราษฎร์บังหลวง เนื่องจากลักษณะขององค์การอาชญากรรม มีผู้ร่วมกระทำ ความผิดหลายคน มีการสมคบและแบ่งงานกันทำเป็นลำดับขั้น (conspiracy and hierarchy) จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้การปราบปรามกลุ่มองค์การอาชญากรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลงโทษได้ทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวการใหญ่ กลุ่มนายทุนที่สนับสนุนทางการเงิน และสมาชิกระดับล่างขององค์กร

4. การกำหนดให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิด

อนุสัญญาข้อนี้กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรับเอามาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่นตามความเหมาะสมเพื่อกำหนดให้การใช้กำลัง การข่มขู่ การทำให้กลัว หรือการให้สัญญา การเสนอหรือการให้ประโยชน์ที่มีควรได้ เพื่อจูงใจให้การเท็จหรือเพื่อแทรกแซงการให้การ หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญานี้เป็นความผิด เมื่อกระทำโดยเจตนา นอกจากนั้นยังรวมถึงความรับผิดทางอาญาจากการใช้กำลัง หรือการข่มขู่ หรือการทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการยุติธรรม หรือเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญานี้ วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาข้อนี้ก็เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในระบบงานยุติธรรมและเป็น การลดความเข้มแข็งขององค์การอาชญากรรมได้ระดับหนึ่ง

5. มาตรการริบและกักขัง

อนุสัญญาข้อ 12 กำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการทางกฎหมายบังคับใช้ภายในประเทศของตน เพื่อริบหรือยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด รวมถึงทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นที่ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้

ให้ริบและยึดทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นความผิดที่ครอบคลุมโดยอนุสัญญานี้ ที่ได้เปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพแต่บางส่วนหรือทั้งหมดเป็นทรัพย์สินอื่น ทรัพย์สิน เช่นว่านั้น ไม่ว่าจะแปรสภาพไปกี่ครั้งก็ยังคงเป็นทรัพย์สินที่จะต้องถูกริบตามอนุสัญญา เงินได้หรือผลประโยชน์อื่นที่ได้รับมาจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นความผิดที่ครอบคลุม

โดยอนุสัญญาฉบับนี้ หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมถูกนำไปปะปนด้วย ซึ่งความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” (Property) อนุสัญญาฉบับนี้ได้ให้ความหมายไว้ในข้อ 2 โดยให้หมายถึง “ทรัพย์สินทุกชนิด ไม่ว่ามีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง เคลื่อนย้ายได้หรือเคลื่อนย้ายไม่ได้ จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และหมายถึงเอกสารหรือตราสารทางกฎหมายที่เป็นหลักฐาน กรรมสิทธิ์หรือผลประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าว” และให้ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม” (proceed of crime) หมายถึง “ทรัพย์สินใดที่เกิดจากหรือได้รับไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากการกระทำความผิด”

การดำเนินการในขั้นต้นก่อนการริบทรัพย์สินนั้น ตามอนุสัญญาได้กำหนดมาตรการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องส่งเรื่องให้ศาลหรือหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการจับกุมหรือให้ยึดหลักฐานของธนาคารหรือสถาบันการเงินหรือการค้าของผู้กระทำความผิด รัฐภาคีทั้งหลายจะต้องไม่ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตาม และจะปฏิเสธยกข้ออ้างว่าเป็นความลับทางธนาคารไม่ได้ โดยรัฐภาคีอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดแสดงแหล่งกำเนิดโดยชอบด้วยกฎหมายของทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมที่ถูกกล่าวหา หรือทรัพย์สินอื่นซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบที่จะถูกริบ ทั้งนี้โดยกำหนดให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน แต่การบังคับใช้บทบัญญัติในการริบและยึดนี้จะต้องไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลภายนอก ซึ่งกระทำการโดยสุจริต

6. มาตรการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

อนุสัญญาข้อนี้เป็นมาตรการใช้บังคับกับความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญาตามข้อ 3 วรรค 1 (ก) ซึ่งก็คือความผิดตามอนุสัญญาข้อ 5 การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม อนุสัญญาข้อ 6 การกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิด อนุสัญญาข้อ 8 การกำหนดให้การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นความผิดอาญาและอนุสัญญาข้อ 23 การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิดอาญาส่วนความผิดตามอนุสัญญาข้อ 3 วรรค 1 (ข) คือ ความผิดร้ายแรงตามที่ระบุในอนุสัญญาข้อที่ 2 อันหมายถึง การกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป หรือการลงโทษที่รุนแรงกว่านั้น เมื่อความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมและผู้กระทำความผิดที่ได้รับการระบุว่าอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน

7. มาตรการโอนตัวนักโทษ

อนุสัญญาข้อนี้เป็นกลไกหนึ่งของมาตรการต่อต้านองค์กรอาชญากรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยอนุสัญญาข้อ 17 ได้กำหนดเรื่องโอนตัวนักโทษไว้ว่า “รัฐภาคีอาจพิจารณาเข้าร่วมความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคี หรือพหุภาคี ว่าด้วยการโอนตัวไปยัง

ดินแดนของตน ซึ่งบุคคลที่ถูกพิพากษาหรือปราศจากเสรีภาพในรูปแบบอื่นสำหรับความผิดที่อนุสัญญาคุ้มครองถึงเพื่อที่บุคคลเหล่านั้นอาจรับโทษทั้งหมด ณ ดินแดนของตน” ตามอนุสัญญาข้อนี้ จึงเป็นการให้ดุลพินิจแก่รัฐภาคีมากกว่าจะเป็นพันธกรณีและให้ประเทศที่จะทำความตกลงโอนตัวนักโทษพิจารณาทำสนธิสัญญาโอนตัวนักโทษระหว่างกันหากเห็นสมควรต่อไป โดยความตกลงการโอนตัวนักโทษอาจเป็นแบบทิวภาคี หรือพหุภาคี สำหรับความผิดที่อนุสัญญานี้กำหนดให้รัฐภาคีทำความตกลงโอนตัวนักโทษคือการทำความผิดมูลฐานตามอนุสัญญาข้อ 5 ความผิดฐานเข้ามีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม ความผิดตามอนุสัญญาข้อ 6 ความผิดฐานฟอกเงิน ความผิดตามอนุสัญญาข้อ 8 ความผิดฐานฉ้อราษฎร์บังหลวง ความผิดตามอนุสัญญาข้อ 23 ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และการกระทำความผิดตามอนุสัญญาข้อ 3 วรรค 1 (ข) อันเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงซึ่งมีความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป โดยความผิดนั้นมีลักษณะเป็นความผิดข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม โดยเงื่อนไขของหลักการโอนตัวนักโทษ คือ หลัก Double Criminality ซึ่งให้กำหนดการกระทำความผิดอาญานั้นต้องเป็นความผิดอาญาทั้งของประเทศผู้โอนและของประเทศผู้รับโอน

8. ความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา

อนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ได้กำหนดให้รัฐภาคีจำต้องให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติให้ประสบความสำเร็จ ทั้งเป็นการสร้างมาตรฐานทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีมาตรฐานเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิก โดยอนุสัญญาได้กำหนดมาตรการเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญาไว้สองมาตรการ คือ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการริบทรัพย์สิน และมาตรการความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน (Mutual Legal Assistance)

มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือการริบทรัพย์สิน

อนุสัญญา ข้อ 13 วรรค 1 กำหนดให้รัฐภาคีให้ความช่วยเหลือในการริบทรัพย์สิน รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ จากการกระทำอาชญากรรม ซึ่งอยู่ภายในดินแดนของตนแก่รัฐที่ร้องขอความช่วยเหลือ ซึ่งการกระทำความผิดต่าง ๆ เป็นการกระทำความผิดตามที่อนุสัญญานี้ได้ระบุไว้

อนุสัญญา ข้อ 13 วรรค 7 กำหนดให้รัฐที่ได้รับการร้องขอความช่วยเหลือสามารถปฏิเสธไม่ปฏิบัติตามคำร้องขอได้ หากความผิดที่ขอความช่วยเหลือไม่ใช่ความผิดที่ระบุในอนุสัญญานี้

อนุสัญญาฯ ข้อ 13 วรรค 8 เป็นบทบัญญัติว่าให้การตีความตามอนุสัญญาข้อนี้ ต้องไม่กระทบสิทธิของบุคคลภายนอกที่กระทำการโดยสุจริต

มาตรการความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

อนุสัญญาฯ ข้อ 18 วรรค 1 เป็นการวางหลักการพื้นฐานให้ประเทศสมาชิกแห่งอนุสัญญาให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันทางกฎหมาย ตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือในชั้นสอบสวนชั้นดำเนินการฟ้องคดี และชั้นศาลที่เกี่ยวกับความผิดตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญา ได้แก่ ความผิดฐานมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ความผิดฐานฟอกทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เมื่อความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม และการให้ความช่วยเหลือไม่เป็นการบังคับ แต่ให้เป็นการปฏิบัติต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายถึงการจะให้ความช่วยเหลือเมื่อรัฐขอความช่วยเหลือจะปฏิบัติต่างตอบแทนด้วย

อนุสัญญาฯ ข้อ 18 วรรค 2 เป็นบทบัญญัติกำหนดความร่วมมือทางอาญาเพื่อเอาผิดกับนิติบุคคล

อนุสัญญาฯ ข้อ 18 วรรค 3 กำหนดลักษณะของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

1. การรวบรวมพยานหลักฐาน หรือการสอบปากคำบุคคล
2. การส่งเอกสาร
3. การค้น การยึดและการอายัด
4. การตรวจวัตถุและสถานที่
5. การให้ข้อมูลที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ รวมถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
6. การให้เอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หลักฐานทางธนาคาร การเงิน บริษัท หรือธุรกิจทั้งที่เป็นต้นฉบับหรือสำเนาที่ได้รับรองแล้ว
7. การระบุหรือสืบค้นให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน เครื่องมือ เครื่องใช้อื่นที่มาจากการทำงานขององค์กรอาชญากรรม เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน
8. การอำนวยความสะดวกในการไปเปิดเผยตัวของบุคคลในรัฐที่ร้องขอความช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี
9. การให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายภายในของประเทศที่ให้
9. การสืบสวนสอบสวนร่วม

อนุสัญญาข้อนี้ระบุให้รัฐภาคี อาจพิจารณาทำความตกลงหรือข้อตกลงแบบทวิภาคีหรือพหุภาคีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภายใต้การสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีหรือการ

ดำเนินการต่าง ๆ ทางศาลในรัฐภาคีหนึ่งรัฐหรือมากกว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องอาจจัดตั้งหน่วยสืบสวนสอบสวนร่วมขึ้นในกรณีที่ไม่มีความตกลงหรือข้อตกลงดังกล่าว การสืบสวนสอบสวนร่วมอาจดำเนินการได้โดยความตกลงเป็นรายกรณี รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องจะต้องทำให้แน่ใจว่าอธิปไตยของรัฐภาคีเจ้าของดินแดนซึ่งการสืบสวนสอบสวนร่วมดังกล่าวจะมีขึ้นจะได้รับความเคารพอย่างเต็มที่

มาตรการตามอนุสัญญาข้อนี้เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเทศภาคีที่อาจจะมีการตกลงระหว่างกันในรูปแบบอย่างเป็นทางการแบบทวิภาคีหรือแบบพหุภาคี หรือในรูปแบบอย่างไม่เป็นทางการโดยตกลงกันเป็นรายคดีก็ได้

10. เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ

เนื่องจากองค์การอาชญากรรมได้ก่ออาชญากรรมที่คุกคามต่อความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของอำนาจอธิปไตยของรัฐต่าง ๆ ทั่วโลก ปัญหาอาชญากรรมได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้น มีวิวัฒนาการที่ทันสมัย ใช้รูปแบบและเทคโนโลยีสมัยใหม่และมีลักษณะข้ามชาติ การป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศ และต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากร ดังนั้นวิธีการในกระบวนการยุติธรรมโดยทั่ว ๆ ไป อาจไม่สามารถปราบปรามองค์การอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ จึงได้กำหนดให้มีเทคนิคการสืบสวนพิเศษ เพื่อเป็นมาตรการในการพิสูจน์ความผิดและนำตัวอาชญากรมาลงโทษ

อนุสัญญาข้อ 20 จึงได้ให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายของรัฐภาคีใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนพิเศษ สำหรับความผิดที่อนุสัญญานี้ระบุถึง โดยอาจใช้วิธีการเช่น

1. การจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery)
2. การปฏิบัติการลับ (undercover Operation)
3. การเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance)

เช่น การ ดักฟัง หรือการดักข้อมูลในการติดต่อสื่อสาร

บทบัญญัติของอนุสัญญาข้อนี้กำหนดไว้ว่า

1. ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นเมื่อเห็นสมควรและจำเป็นเพื่อให้มีการใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือการเฝ้าติดตามในรูปแบบอื่น ๆ และการปฏิบัติการลับโดย

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐนั้นภายในดินแดนของตนเพื่อความมุ่งประสงค์ในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพก็ได้

2. เพื่อความมุ่งประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนความผิดที่อนุสัญญาฉบับนี้ครอบคลุมถึงรัฐภาคีจะได้รับการส่งเสริมให้ทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีที่เหมาะสมตามความจำเป็นเพื่อใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษเหล่านั้นในบริบทของความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศจะต้องจัดทำและถือปฏิบัติตามความตกลงหรือข้อตกลงนั้น โดยสอดคล้องกับหลักการความเท่าเทียมกันของอธิปไตยแห่งรัฐอย่างเต็มที่ และจะต้องมีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามข้อกำหนดของความตกลง หรือข้อตกลงเหล่านั้น

3. ในกรณีที่ไม่มีความตกลงหรือการจัดการดังที่ระบุไว้ในวรรค 2 ของข้อนี้ การตัดสินใจที่จะใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษดังกล่าวในระดับระหว่างประเทศจะต้องกระทำเป็นรายกรณีไป และหากมีความจำเป็นอาจนำข้อตกลงและความเข้าใจระหว่างกันในเรื่องทางการเงินมาพิจารณาด้วย โดยคำนึงถึงเขตอำนาจของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

4. การตัดสินใจที่จะใช้การจัดการส่งภายใต้การควบคุมในระดับระหว่างประเทศอาจให้รวมถึงวิธีการ เช่น การอนุญาตให้สิ่งของส่งผ่านไปยังผู้รับหรือมีการเคลื่อนย้ายหรือสับเปลี่ยนทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ด้วยความยินยอมของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้สามารถพิจารณาในบทบัญญัติตามอนุสัญญาข้อนี้ได้ดังนี้

10.1 การจัดส่งภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery)

ตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรม ข้อ 2 บัญญัติว่าการจัดส่งภายใต้การควบคุม หมายถึง วิธีการอนุญาตให้ของผิดกฎหมายหรือต้องสงสัยผ่านออกไปจากผ่านหรือเข้าไปสู่เขตแดนของรัฐหนึ่ง หรือมากกว่ารัฐหนึ่ง โดยการรับรู้และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เพื่อการสืบสวนสอบสวนหาความผิด และเพื่อให้การระบุตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำผิดนั้น

การจัดส่งภายใต้การควบคุมจึงหมายถึง การติดตาม การลักลอบขนส่ง ยาเสพติด เด็ก ผู้หญิง อาวุธสงคราม ธนบัตรปลอม หรือสิ่งผิดกฎหมายอื่นโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ รู้ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น แต่ไม่ดำเนินการจับกุมเนื่องจากต้องการให้สิ่งผิดกฎหมายดังกล่าวส่งถึงมือผู้รับ เพื่อที่จะดำเนินการจับกุมกลุ่มบุคคลที่กระทำผิดได้ทั้งขบวนการ ซึ่งการดำเนินการจัดส่งจะอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด โดยมีให้กลุ่มผู้กระทำผิดรู้ตัว

การพิจารณาถึงปัจจัยที่จะนำวิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุมมาใช้จะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้จะทำการส่งมอบหรือเป็นผู้ควบคุมวัตถุหรือบุคคลที่ต้องห้าม จะต้องเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้และได้รับคำแนะนำหรือให้ความรู้ก่อนการปฏิบัติงาน มีการใช้

เครื่องมือสื่อสารในการดักจับฟังสัญญาณ ติดตั้งที่สินค้าหรือตัวบุคคลเพื่อดักฟังข้อมูลทั้งก่อนและระหว่างการจัดส่งวิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุม อาจใช้เจ้าหน้าที่อำพรางตัวเป็นผู้ถือสิ่งของหรือส่งมอบตัวบุคคลต้องห้าม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐต้นทางและรัฐปลายทางที่วัตถุหรือบุคคลต้องห้ามจะเดินทางไปถึงในการวางแผนติดตามการจัดส่งหรือจับกุม หรืออาจใช้สายลับที่เป็นบุคคลอื่นจัดส่งวัตถุหรือบุคคลต้องห้ามโดยมีการควบคุมของเจ้าหน้าที่ บุคคลดังกล่าวอาจเป็นผู้เคยอยู่ในกลุ่มอาชญากรรมหรือมีความสัมพันธ์กันมาก่อน แต่สามารถไว้วางใจให้ทำงานแก่รัฐได้ และวิธีการสุดท้ายคือ การใช้ให้ผู้กระทำความผิดนั้น ๆ เป็นผู้ส่งมอบโดยมีการจับกุมผู้กระทำความผิด แต่เจ้าหน้าที่รัฐได้มีข้อตกลงอนุญาตให้ผู้กระทำความผิดกระทำการส่งมอบสิ่งของต่อไป โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ได้ตัวการสำคัญหรือผู้บงการในการกระทำความผิด

การพิจารณาจับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจัดส่งภายใต้การควบคุม การจัดส่งภายใต้การควบคุม ต้องมีข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีระหว่างประเทศที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสืบสวนภายใต้หลักต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน เพื่อให้พยานหลักฐานที่ได้มาจากวิธีการดังกล่าวจับฟังเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีของประเทศต้นทางและประเทศปลายทางได้ตามกฎหมาย ซึ่งหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในประเทศปลายทางก็จะสามารถลงโทษในความผิดที่กระทำในราชอาณาจักรได้ และหากมีการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายมาจากประเทศต้นทาง ก็สามารถลงโทษฐานสมคบกันกระทำความผิดหรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นองค์ประกอบอาชญากรรมได้เช่นกัน

การจัดส่งภายใต้การควบคุม เป็นเครื่องมือในการสอบสวนที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะการลักลอบค้ายาเสพติด เนื่องจากเป็นวิธีการที่จะสืบหาไปจนถึงตัวหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้บังคับบัญชาของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงสมาชิกรายอื่น ๆ และตั้งแต่มีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งการจัดส่งภายใต้การควบคุมถูกบัญญัติไว้ในข้อ 11 เทคนิคการสืบสวนนี้ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างมากโดยเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทั้งภายในรัฐภาคีและระหว่างประเทศ

ข้อจำกัดของการนำมาตรการการจัดส่งภายใต้การควบคุมตามอนุสัญญาข้อนี้ไปปฏิบัติในประเทศภาคี ก็คือการที่กฎหมายภายในของรัฐนั้น ๆ ไม่ได้บัญญัติไว้ให้ครอบคลุมถึงการนำมาตรการดังกล่าวไปใช้บังคับ จึงทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้วิธีการจัดส่งภายใต้การควบคุมไม่ได้ถูกนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10.2 การปฏิบัติการลับ (Undercover Operation)

การปฏิบัติการลับ หมายถึง การสืบสวนเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมลับที่มีความสัมพันธ์กัน (การสืบสวนกิจการเกี่ยวกับการใช้ชื่อสมมุติหรืออำพรางสถานะ) โดยผู้ปฏิบัติการลับเป็นผู้ควบคุมระยะเวลาในการปฏิบัติการ แต่วิธีการปฏิบัติการลับเป็นวิธีการที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ เพราะอาจจะถูกเปิดเผยสถานะอันแท้จริงและเป็นอันตรายได้ การใช้วิธีการปฏิบัติการลับจึงต้องมีการวางแผนด้วยความระมัดระวัง และต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์สูง ทั้งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้มาตรการนี้มีประสิทธิภาพและเป็นการให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ การปฏิบัติการลับจึงหมายถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีการอำพรางตัว ไม่เปิดเผยสถานะที่แท้จริงของตน รวมถึงอาจมีการเปลี่ยนชื่ออาชีพ เข้าไปอยู่ในกลุ่มขององค์กรอาชญากรรมเพื่อแสวงหาข้อมูล พยานหลักฐาน รวมถึงการดำเนินงานของกลุ่มอาชญากรรม บางกรณีอาจใช้บุคคลภายนอกเป็นผู้อำพรางตัวโดยมีการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การอำพรางตัวมีระยะเวลา 2 ประเภทคือ การอำพรางตัวระยะสั้น ซึ่งเป็นการอำพรางตัวเพื่อเข้าไปสืบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ไม่ซับซ้อนเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ส่วนการอำพรางตัวระยะยาว ผู้อำพรางตัวจะต้องเข้าไปร่วมอยู่ในองค์กรอาชญากรรมเป็นระยะเวลานาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดความน่าเชื่อถือจากองค์กรอาชญากรรม จนกระทั่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ ทำให้ได้ข้อมูลข่าวสารหรือการดำเนินงานที่ซับซ้อนเพื่อให้สามารถล่วงรู้ความลับขององค์กรได้ แต่การอำพรางตัวเข้าไปเป็นสายลับในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมที่เป็นระยะเวลานาน ผู้อำพรางตัวจำเป็นต้องมีการกระทำความผิดบางประการเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ดังนั้นจึงต้องมีกฎหมายยกเว้นโทษให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่อำพรางตัวเข้าไปเป็นสายลับ

10.3 การเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Surveillance)

การเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การดักฟังการติดต่อสื่อสาร มาตรการตามอนุสัญญานี้เป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางถึงการขัดต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่วิธีการดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เพราะสามารถแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรได้ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้บงการ ผู้ปฏิบัติการ รวมถึงความเคลื่อนไหวหรือสภาวะการณ์ของการก่ออาชญากรรม เพื่อนำมาเป็นพยานหลักฐานในการลงโทษขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติได้ทั้งขบวนการ

11. การโอนการดำเนินคดีอาญา

ตามอนุสัญญาาระบุให้รัฐภาคีพิจารณาทำความเข้าใจความตกลงระหว่างกันในการโอนการดำเนินคดีอาญาในฐานความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญานี้ เพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่มีการกระทำความผิดนั้นเกี่ยวเนื่องกับเขตอำนาจการฟ้องคดีได้หลายเขต

12. การจัดทำทะเบียนประวัติอาชญากร

อนุสัญญาาระบุให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ จัดให้มีการทำประวัติทางอาชญากรรม โดยให้มีการรวบรวมประวัติและผลคำพิพากษาของอาชญากรที่ก่ออาชญากรรมในฐานความผิดที่ระบุในอนุสัญญานี้ เพื่อประโยชน์ในการที่รัฐภาคีอื่นจะนำข้อมูลเหล่านั้นไปพิจารณาประกอบการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในรัฐของตน หรือใช้ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน

13. มาตรการคุ้มครองพยาน

อนุสัญญาข้อนี้ระบุให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องใช้มาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางการบริหารที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศของตน เพื่อให้ความคุ้มครองด้านความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายกับพยานและญาติหรือผู้ใกล้ชิดของพยานจากการแค้นหรือข่มขู่ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเป็นพยานในการดำเนินคดี ซึ่งพยานผู้นั้นเป็นผู้ให้การที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรม

มาตรการคุ้มครองพยาน อาจเป็นการย้ายที่อยู่ การปกปิดข้อมูลประวัติส่วนตัว รูปพรรณสัณฐาน สถานะและที่อยู่ของบุคคลเช่นว่า นอกจากมาตรการการให้ความคุ้มครองด้านความปลอดภัยส่วนบุคคลแล้ว อนุสัญญายังกำหนดให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการให้ถ้อยคำของพยาน โดยให้พยานสามารถให้การผ่านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาโดยตรง เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน เช่น การติดต่อผ่านวิดีโอ หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม

14. การให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองผู้เสียหาย

อนุสัญญาข้อนี้มีหลักการและวัตถุประสงค์เดียวกับอนุสัญญาข้อ 25 เพื่อสร้างมาตรฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งทางด้านกฎหมาย และแนวทางการบริหารและการบังคับใช้กฎหมาย โดยอนุสัญญาข้อนี้ระบุให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องใช้มาตรการที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการด้านอื่น ๆ ที่จะให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองแก่ผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดที่อนุสัญญานี้ระบุถึง โดยเฉพาะในกรณีที่จะมีการคุกคามแค้นหรือข่มขู่ นอกจากนั้นรัฐภาคีและรัฐอาจจะกำหนดการใช้ค่าทดแทนเพื่อเป็นการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดในฐานความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญานี้

15. มาตรการที่จะขยายความร่วมมือกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

อนุสัญญาข้อนี้กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องมีมาตรการตามความเหมาะสม เพื่อจูงใจให้บุคคลที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกในกลุ่มองค์กรอาชญากรรมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐานในเรื่องต่าง ๆ เช่น รูปพรรณ ลักษณะองค์ประกอบ โครงสร้างที่อยู่หรือกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม รวมถึงความเกี่ยวโยงในระดับระหว่างประเทศกับกลุ่มอาชญากรรมอื่น ๆ รวมถึงความผิดต่าง ๆ ที่กลุ่มองค์กรอาชญากรรมได้กระทำ โดยรัฐภาคีจะต้องมีมาตรการที่จะลดโทษบุคคลที่ถูกกล่าวหา ซึ่งให้ความร่วมมือในการสืบสวนหรือการฟ้องคดีที่เกิดจากการกระทำความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญานี้

นอกจากนี้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องมีมาตรการที่จะให้ความคุ้มครองบุคคลผู้ให้ความร่วมมือในการสืบสวนหรือการฟ้องคดีเพื่อมิให้บุคคลเหล่านั้นต้องถูกฟ้องคดีจากการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้ตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของรัฐนั้น ซึ่งหลักการให้ความคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นจะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อ 24 ของอนุสัญญานี้

และหากบุคคลที่อ้างถึงใน วรรค 1 ของข้อนี้ซึ่งถูกพบตัวในรัฐภาคีหนึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ความร่วมมือที่สำคัญแก่หน่วยงานที่รับผิดชอบของอีกรัฐภาคีหนึ่ง รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งหลายอาจพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดให้รัฐภาคีอื่นมีการปฏิบัติที่เป็นไปตามที่ระบุในวรรค 2 และ 3 ของอนุสัญญานี้ ตามกฎหมายภายในของตน

16. การเก็บรวบรวมการแลกเปลี่ยนและการวิเคราะห์ข้อสนเทศเกี่ยวกับลักษณะขององค์กรอาชญากรรม

เนื่องมาจากปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วกว่าในอดีต ทำให้องค์กรอาชญากรรมอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปแสวงประโยชน์ในการก่ออาชญากรรมอย่างกว้างขวาง และพัฒนารูปแบบในการก่ออาชญากรรมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ยากแก่การติดตามจับกุมหรือปราบปราม องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และทางวิชาการ โดยให้นำข้อมูลเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมทั้งระดับในประเทศและระหว่างประเทศมาร่วมพิจารณาแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อประเมินสถานการณ์หรือแนวโน้มของอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อเตรียมมาตรการป้องกันหรือควบคุมการก่ออาชญากรรม และอนุสัญญาข้อนี้ยังกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องมีการติดตามนโยบายและมาตรการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศตน และทำการประเมินประสิทธิภาพและสมรรถภาพในการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมของประเทศของตนด้วย

17. ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและวิชาการ

อนุสัญญาข้อนี้มีเป้าหมายและขอบเขตของความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมถึงพนักงานอัยการผู้ไต่สวนคดีและเจ้าหน้าที่ศุลกากร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ผู้มีหน้าที่ในการป้องกันสืบสวนและควบคุมความผิดตามที่อนุสัญญานี้ระบุถึง และอาจรวมถึงการช่วยปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน โดยมีขอบเขตที่ทำได้ตามกฎหมายภายในและแผนงานฝึกอบรมดังกล่าวจะต้องเกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับเรื่องดังต่อไปนี้

17.1 วิธีการที่ใช้ในการป้องกันสืบสวนและควบคุมความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง

17.2 เส้นทางและเทคนิคที่ใช้โดยบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง รวมถึงในรัฐผ่านแดนและมาตรการตอบโต้ที่เหมาะสม

17.3 การเฝ้าระวังการเคลื่อนไหวกองสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกโดยผิดกฎหมาย

17.4 การสืบสวนและการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม ทรัพย์สิน อุปรกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่น และวิธีการที่ใช้สำหรับการโอน ปกปิด หรืออำพรางทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม ทรัพย์สิน อุปรกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นดังกล่าว รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการต่อต้านการฟอกเงินและอาชญากรรมทางการเงินอื่น

17.5 การรวบรวมพยานหลักฐาน

17.6 เทคนิคการควบคุมในเขตการค้าเสรีและเมืองท่าปลอดภาษี

17.7 เทคนิคและอุปกรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายที่ทันสมัย รวมทั้งการเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดส่งภายใต้การควบคุมและการปฏิบัติการลับ

17.8 วิธีการที่ใช้ในกาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรที่กระทำโดยการใช้อินเทอร์เน็ต เครือข่ายโทรคมนาคม หรือเทคโนโลยีทันสมัยในรูปแบบอื่น

17.9 วิธีการที่ใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายและพยาน

ลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการวางแผนและการนำไปปฏิบัติ และแผนงานฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความชำนาญในด้านที่อ้างถึงใน วรรค 1 ของข้อนี้ โดยใช้วิธีการประชุมและการสัมมนาในระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและเพื่อกระตุ้นให้มีการอภิปรายในปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการอำนวยความสะดวกแก่การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ความช่วยเหลือด้านฝึกอบรมด้านภาษา การช่วยปฏิบัติงานและการแลกเปลี่ยนระหว่างเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานหรือผู้ประสานงานกลางที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวข้อง

ขอบเขตของความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและการปฏิบัติการจะถูกกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายภายในของแต่ละรัฐ โดยอาจจะทำความตกลงหรือข้อตกลงในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งความตกลงหรือข้อตกลงนี้จะต้องมุ่งเน้นด้านความพยายามที่จะให้มีกิจกรรมด้านการฝึกอบรม และการปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการป้องกันสืบสวนหรือควบคุมความผิดระหว่างรัฐภาคีให้มากที่สุด ซึ่งกิจกรรมนี้อาจจัดภายในองค์การระดับภูมิภาคหรือระดับระหว่างประเทศก็ได้

1.4 มาตรการภายนอกประเทศในป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ในปัจจุบัน มีมิตรประเทศหลายประเทศที่ส่งเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการมาประจำอยู่ตามสถานทูต เพื่อให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของประเทศไทย หน่วยงานในระดับปฏิบัติการ กลไกที่เป็นหลักในการประสานและทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของประเทศต่าง ๆ คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ง. และสำนักงาน ป.ป.ส.

มาตรการภายนอกประเทศ ประกอบด้วย

1. ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของประเทศต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทย

โดยสภาพภูมิศาสตร์ ประเทศไทยซึ่งตั้งศูนย์กลางของกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นประเทศที่มีธรรมชาติ และภูมิประเทศที่สวยงาม ประชาชนชาวไทยมีความโอบอ้อมอารีและเป็นมิตรกับคนทั่วไปทุกชาติทุกภาษา นอกจากนี้ ในแง่เศรษฐกิจ ประเทศไทยยังมีแหล่งการลงทุนที่สำคัญของโลก ในแต่ละปีมีชาวต่างชาติจากทุกทวีปทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวและทำธุรกิจในเมืองไทยเป็นจำนวนกว่า 10,000 คน รัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะสร้างประเทศไทยให้เป็นประตูสู่เอเชีย และจะส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อจะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นจำนวน 20,000,000 คน ภายใน 5 ปี

การที่ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ย่อมเป็นธรรมดาที่จะมีอาชญากรปะปนเข้ามาด้วย ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องสกัดกั้นบุคคลเหล่านี้รวมทั้งอาชญากรที่เป็นคนไทยมิให้ก่อความเสียหายให้กับประเทศไทยและชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย

(1) ความร่วมมือกับประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ FBI และจาก DEA (Drug Enforcement Administration) ปฏิบัติหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจ FBI มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องของไทย เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ง. กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำให้สามารถปฏิบัติการจับกุมอาชญากรระดับตัวการสำคัญและทำลายเครือข่ายองค์กร อาชญากรข้ามชาติได้เป็นจำนวนหลายราย นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ปฏิบัติงานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ด้วย เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการด้านยาเสพติด (Narcotics Affair Section) เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และแปลงสัญชาติ (immigration and Naturalization-NAS) เจ้าหน้าที่ US Secret Service เป็นต้น

รัฐบาลไทยและสหรัฐอเมริกา ได้ลงนามใน MOI for the Provision of a Terrorist Interdiction Program Border Control System เพื่อนำเอาระบบตรวจสอบบุคคลและอาชญากรที่เข้าออกประเทศ หรือ PISCES มาใช้กับด่านตรวจคนเข้าเมืองต่าง ๆ ในประเทศ

ในด้านฝึกอบรมภาควิชาการและภาคปฏิบัตินั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลไทย ได้ลงนามในความตกลงจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย (International Law Enforcement Academy-ILEA) เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านการปราบปรามและดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติทั้งหลาย ให้แก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้ง ฮองกง และมาเก๊า

นับถึงปี พ.ศ. 2546 สถาบัน ILEA ได้ทำการฝึกอบรมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกันอาชญากรรมร้ายแรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ไปแล้วเป็นจำนวน 55 หลักสูตร ผู้สำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 2,487 คน นับได้ว่าสถาบัน ILEA เป็นสื่อกลางที่ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในเอเชียและจีนได้มีโอกาสใกล้ชิดกันมากขึ้น และความสัมพันธที่ได้รับในระหว่างการฝึกอบรม ทำให้การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ สามารถกระทำได้โดยตรงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ทาง Oversea Prosecutorial Development and Training-OPDAT ของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา ได้ส่งพนักงานอัยการสหรัฐอเมริกาประจำสถานเอกอัครราชทูตสำหรับอเมริกาประจำประเทศไทย และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของไทย โดยจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมายของทั้งสองประเทศรวมทั้ง การประสานงาน

กันเกี่ยวกับเรื่องของการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและความร่วมมือระหว่างประเทศไทยในเรื่องทางอาญาระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย

(2) ความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลีย

ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ตำรวจออสเตรเลีย จำนวน 4 นาย และเจ้าหน้าที่ศุลกากร 1 นาย ปฏิบัติงานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย เพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยในเรื่องอาชญากรรมและยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจของออสเตรเลียอีก 1 นาย มาปฏิบัติหน้าที่เป็น Liaison officer อยู่ที่สนามบินดอนเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา เพื่อให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องวีซ่าและพาสปอร์ตของประเทศต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองของไทยและเจ้าหน้าที่สายการบินต่าง ๆ นอกจากนี้ประเทศไทยออสเตรเลียยังให้ความสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีและความชำนาญในการนำระบบข้อมูลและตรวจสอบผู้โดยสารล่วงหน้า (Advance Passenger Information System Advance Passenger Processing System : API/APP) มาใช้ ณ สนามบินนานาชาติของไทย

(3) ความร่วมมือกับประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษ มีเจ้าหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด (Drugs Liaison Officers-DLO) ปฏิบัติงานในประเทศไทย โดยประสานการทำงานกับเจ้าหน้าที่ของไทยอย่างใกล้ชิดในการแก้ไขปัญหาการลักลอบยาเสพติดระหว่างประเทศและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ เช่น การค้ามนุษย์และการบังคับเด็กให้ค้าประเวณี

(4) ความร่วมมือกับประเทศอื่น

ความร่วมมือกับประเทศจีนนั้น ส่วนใหญ่มักจะอยู่ในกรอบของความร่วมมือพหุภาคี เช่น บันทึกความเข้าใจเพื่อความร่วมมือควบคุมยาเสพติดในอนุภูมิภาคกับประเทศเวียดนาม กัมพูชา จีน พม่า ลาว ไทย และ UNDCP และการประชุมคณะทำงานความร่วมมือระหว่างอาเซียนและจีนภายใต้แผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อสร้างให้เป็นเขตปลอดยาเสพติดภายใน ค.ศ. 2015 (ACCORD plan of Action) นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อความร่วมมือด้านยาเสพติดกับประเทศจีน ประเทศจีนได้ส่งเจ้าหน้าที่ประสานงานยาเสพติดมาปฏิบัติงาน ณ สถานเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทย เมื่อเดือนมิถุนายน 2544 และประเทศไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ประสานงานยาเสพติดไปประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่งเช่นเดียวกัน

(5) ความร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ศุลกากรมาปฏิบัติงานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจญี่ปุ่นกับ

เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะในเรื่องการแลกเปลี่ยนข่าวกรองการปราบปรามผู้ค้า ยาเสพติด การปราบปรามผู้ลักลอบค้ามนุษย์

นอกจากความร่วมมือระดับเจ้าหน้าที่กับมิตรประเทศแล้ว ประเทศไทยยังมีบทบาท ในด้านของความร่วมมือระหว่างประเทศโดยได้ทำข้อตกลงทั้งในรูปแบบของข้อตกลงทวิภาคีและ พหุภาคี แต่เนื่องจากการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินี้เกี่ยวข้องกับหลาย ประเทศ ดังนั้น กรอบของความร่วมมือจึงอยู่ในรูปของทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งสำนักงานสภาความ มั่นคงแห่งชาติ (สมช.) กลไกกรอบความร่วมมือกับต่างประเทศในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เป็น สิ่งที่ต้องใช้การประสานการปฏิบัติของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของรัฐ รวมทั้ง ภาคเอกชน ซึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเป็นทางการและ บูรณาการซึ่งกันและกัน รวมทั้ง การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ สมช. โดยอาศัยอำนาจตามคำสั่งสภา ความมั่นคงแห่งชาติ 6/2545 ลงวันที่ 18 ก.พ. 2546 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการประสานความร่วมมือทั้งภายในและ ต่างประเทศในลักษณะบูรณาการอย่างเป็นทางการตลอดจนดูแลความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการใน เรื่ององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คณะอนุกรรมการดังกล่าวเป็นกลไกรองรับคณะกรรมการ อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยจะทำการแปลงนโยบายไปสู่การ ประสานการปฏิบัติ และเป็นช่องทางที่เน้นเอกภาพในการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ สำหรับในเรื่องทวิภาคี คณะอนุกรรมการชุดนี้ จะดำเนินการประสานความร่วมมือ ซึ่งส่วนมากเป็นการตกลงในลักษณะประเทศไทย-ประเทศต่าง ๆ และช่วยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประสานกับประเทศต่าง ๆ ในลักษณะ JEG ระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างไทย-ปากีสถาน ว่าด้วยความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อ การร้ายและอาชญากรรมเฉพาะเรื่องอื่น ๆ (Thailand-Pakistan Meeting on Combination Terrorism and Certain Other Crimes) เมื่อเดือนเมษายน 2543 พลเอก เปอร์เวซ มุซาร์ฟ ประธานาธิบดีปากีสถาน ได้เสนอให้มีความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรม ข้ามชาติในโอกาสเดินทางมาเยือนไทยอย่างเป็นทางการ และพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายก รัฐมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบใน เรื่องดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2547 พลเอกวินัย ภัททิยกุล เลขาธิการสภาความมั่นคง แห่งชาติ และ นาย Tasneem Noorani ปลัดกระทรวงมหาดไทยปากีสถาน ได้ลงนามบันทึกความ

เข้าใจว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมเฉพาะเรื่องอื่น ๆ โดยมีขอบเขตความร่วมมือ ดังนี้

- (1) การป้องกัน ปราบปราม และต่อต้านการกระทำที่เป็นกรก่อการร้าย
- (2) เพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของทั้งสองประเทศด้านความมั่นคง ข้าราชการ และการบังคับใช้กฎหมาย
- (3) การป้องกัน ปราบปราม และต่อต้านการค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รวมถึงน้ำยาเคมีและสารตั้งต้น
- (4) การป้องกัน ปราบปราม และต่อต้านการลักลอบค้ามนุษย์ และประเด็นเรื่องการเข้าเมือง รวมถึงการปลอมแปลงเอกสารและรูปพรรณ
- (5) เสริมสร้างสมรรถภาพและความสามารถผ่านวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การแลกเปลี่ยนของเจ้าหน้าที่ระดับสูง

การประชุมระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลปากีสถานว่าด้วยความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมเฉพาะเรื่องอื่น ๆ ครั้งที่ 1 (The Inaugural Meeting of Thailand-Pakistan on Combat ion Terrorism and Certain Other Crimes) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 26-27 กรกฎาคม 2549 ณ โรงแรมปทุมวันปริ๊นเซส กรุงเทพฯ โดยมีนายประกิจ ประจวบปัจฉนิก รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยและนาย Qamar Zaman รองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนปากีสถาน

ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับความร่วมมือภายใต้บันทึกความเข้าใจ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (Cooperation on Anti Terrorism)
 - การแลกเปลี่ยนการเยือนทั้งระดับผู้กำหนดนโยบายและระดับปฏิบัติ
 - การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกรองด้านการต่อต้านการก่อการร้าย
 - การจัดตั้ง Focal Point โดยให้ ศกอช. เป็นหน่วยประสานงานหลักฝ่ายไทย และ National Crisis Management Center (NCMC) เป็นหน่วยประสานงานหลักปากีสถาน
 - การเสริมสร้างศักยภาพ (จะมีการหารือถึงขอบเขตความร่วมมือในรายละเอียดต่อไป)
- 2) ความร่วมมือด้านข่าวกรอง (Cooperation on Intelligence)
 - การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างเจ้าหน้าที่ข่าวกรองของทั้งสองฝ่าย

- การแลกเปลี่ยนข่าวกรองให้ทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะข้อมูลด้านอาชญากรรมและการสนับสนุนทางการเงิน

- การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของทั้งสองประเทศ

3) ความร่วมมือด้านยาเสพติด (Cooperation on Narcotics)

- การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างหน่วยงานต่อต้านยาเสพติด
- การแลกเปลี่ยนข่าวกรองด้านยาเสพติดให้ทันต่อสถานการณ์
- ให้มีการปฏิบัติการร่วม การฝึกอบรม และพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

4) ความร่วมมือด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย (Cooperation on Legal and law Enforcement)

4.1 การลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการปลอมแปลงเอกสารเดินทาง (สตม.)

- การแลกเปลี่ยนข้อมูล อาทิ ประวัติอาชญากรรม เอกสารเดินทางสูญหาย ประสบการณ์ทางเทคนิคที่เกิดจากการใช้เครื่องมือทันสมัย เช่น PISCES
- การจัดตั้ง Counterparts ระหว่างกัน โดยให้ สตม. เป็นหน่วยงานหลักฝ่ายไทยและ Federal Investigation Agency (FIA) เป็นหน่วยงานหลักฝ่ายปากีสถาน
- ร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งหน่วยงานปฏิบัติการเฉพาะกิจเรื่องการค้ามนุษย์

4.2 ความร่วมมือด้านกฎหมายอาญา (อส.)

- การเจรจาเพื่อการทำร่างสนธิสัญญาอินตวันักโทษระหว่างไทยกับปากีสถาน
- การตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดทำสนธิสัญญา ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการยกเลิกการตรวจลงตราผู้ถือหนังสือเดินทางทูตและราชการ

4.3 การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

- การจัดตั้ง Counterpart ระหว่างกัน โดยให้สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานหลักฝ่ายปากีสถาน และ National Accountability Bureau เป็นหน่วยงานหลักฝ่ายปากีสถาน

- การแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางการเงิน และเร่งรัดการลงทุน ใน บันที่ความเข้าใจด้านการแลกเปลี่ยนข่าวกรองทางการเงินระหว่างไทยและปากีสถาน ซึ่งฝ่ายไทย เป็นผู้เสนอ

2. JEG ไทย-อินเดีย รัฐบาลอินเดียได้ให้ความสำคัญในเรื่องของความมั่นคงอย่างยิ่ง โดยเป็นประเทศแรกที่เสนอให้จัดตั้ง JWG ด้านความมั่นคงระหว่างไทยกับอินเดีย ฝ่ายอินเดียมี ปลัดกระทรวงต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบแถลงการณ์ร่วม อันเป็น กรอบแนวทางการร่วมมือด้านความมั่นคงใน 7 เรื่อง ได้แก่ การข่าวกรอง การทหาร การต่อต้าน ยาเสพติด การต่อต้านการก่อการร้าย และการลักลอบขนอาวุธเถื่อน การต่อต้านการฟอกเงิน การแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐาน โดยผิดกฎหมาย และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งปรากฏผลคืบหน้าของความร่วมมือในแต่ละเรื่อง ได้แก่ การจัดให้มี Contact Point ระหว่างกันการแลกเปลี่ยนข่าวสารและข่าวกรอง การแลกเปลี่ยน การเยือนของเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายการแลกเปลี่ยนการศึกษาและอบรม การขยายความร่วมมือทาง เทคโนโลยี และการจัดทำ MOU ระหว่างกันในเดือนต่าง ๆ ของความร่วมมือ เช่น การลาดตระเวน ร่วมของกองทัพเรือไทยและอินเดีย

3. JWG ไทย-เวียดนาม การจัดการประชุม JWG ว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงไทย-เวียดนาม ได้จัดให้มีขึ้นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 9-10 พฤศจิกายน 2547 โดยฝ่ายเวียดนามมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ ในการนี้ ทั้งสองฝ่ายตกลงจะเสริมสร้างความร่วมมือด้านการทหาร ความร่วมมือด้านการข่าว ความร่วมมือ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติใน 8 สาขา และความร่วมมือด้านการกงสุล โดยทั้งสองฝ่ายได้ จัดทำ Concept Paper เพื่อเป็นเอกสารพื้นฐานกรอบความร่วมมือดังกล่าว รวมทั้ง จะได้ร่วมจัด ทำ TVSO (Thailand Vietnam Security Outlook) เพื่อเป็นเอกสารแสดงถึงปัญหาและวิสัยทัศน์ ด้านความมั่นคงที่ทั้งสองประเทศเผชิญร่วมกัน

4. JWG ไทย-รัสเซีย รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการความร่วมมือด้านความมั่นคงไทย-รัสเซีย มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็น ประธานคณะกรรมการ โดยมอบหมายให้สภาความมั่นคงแห่งชาติหารือเพื่อกำหนดประเด็นความ ร่วมมือที่จะหารือกับฝ่ายรัสเซีย ทั้งนี้ ฝ่ายรัสเซียได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดการหารือครั้งแรกที่รัสเซีย ในช่วงเดือนเมษายน 2548 นี้

5. JWG ไทย-จีน เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2547 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้กรุณามีคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการความร่วมมือด้านความมั่นคงไทย-จีน ขึ้น โดยมีเลขาธิการสภาความมั่นคง แห่งชาติ เป็นประธาน และจากการประสานกับฝ่ายจีนในการยกร่างกรอบแนวทางการร่วมมือ

(Concept Paper) ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงร่วมกันที่จะกำหนดประเด็นความร่วมมือหลัก 5 สาขา คือ การต่อต้านการก่อการร้าย การควบคุมยาเสพติด การจัดการกับการเมืองที่ผิดกฎหมาย การปราบปรามการฟอกเงิน และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยมุ่งหมายให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข่าวกรอง รวมทั้งเครื่องมือด้านกฎหมายเป็นวิธีการดำเนินความร่วมมือ ทั้งนี้ คาดว่าจะสามารถตกลงและลงนามกรอบความร่วมมือได้ โดยจัดประชุม JWG ไทย-จีน ในอนาคตต่อไป

สำหรับความร่วมมือในกรอบพหุภาคีนั้น สามารถแบ่งออกได้ในกรอบต่าง ๆ ดังนี้

กรอบอาเซียน

ประเทศไทยเป็นสมาชิกก่อตั้งสมาคมอาเซียน และได้เสนอบทบาทของผู้นำในการรณรงค์ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนตระหนักถึงปัญหาสำคัญในการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเริ่มต้นจากการร่วมกันแก้ไขปัญหากลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อประเทศในแถบภูมิภาคอินโดจีน โดยเฉพาะประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 สมาชิกอาเซียนได้เริ่มส่งเสริมความร่วมมือในการต่อสู้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเน้นในเรื่องของปัญหายาเสพติดเป็นลำดับแรก ในแถลงการณ์สมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ของผู้นำอาเซียนเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2519 ได้ขอให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันอย่างแข็งขัน กับองค์การระหว่างประเทศในการป้องกันและการขจัดปัญหาเสพติด และการลักลอบค้ายาเสพติด

ในการประชุมผู้นำอาเซียนทุกครั้งที่ผ่านมา ที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยต่อปัญหาเสพติดในภูมิภาคมาโดยตลอด รวมทั้ง ในการประชุมผู้นำอาเซียนอย่างเป็นทางการครั้งที่ 5 ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้อาเซียนเพิ่มพูนความพยายามร่วมกันในการต่อต้านยาเสพติด และการแลกเปลี่ยนข่าวสารเป็นพิเศษในเรื่องของการลดอุปสงค์ของยาเสพติด และการแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อให้สังคมอาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติด ด้วยเหตุนี้สมาชิกอาเซียนจึงเห็นพ้องกันให้มีการจัดประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Official Meeting of Transnational Crime-SOMTC) และรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime-AMMTC) ขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการกำกับนโยบายของอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โดยให้มีการประชุม SOMTC ทุกปี และ AMMTC ทุก ๆ สองปี

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 1 จัดขึ้น ณ กรุงมิลลา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Declaration on Transnational Crime) เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของสมาชิกอาเซียนในการร่วมมือปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างจริงจังภายใต้ปฏิญญา ฉบับนี้ ได้กำหนดให้

ประเทศสมาชิกจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN plan of Action to Combat Transnational Crime) ขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการของประเทศสมาชิก

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 2 จัดขึ้น ณ กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2542 ที่ประชุมได้รับรอง ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime ซึ่งเป็นความพยายามในการขยายขอบเขตความร่วมมือจากระดับชาติและทวิภาคีไปสู่ระดับภูมิภาค แผนปฏิบัติการฉบับนี้ ได้แบ่งการปฏิบัติการออกเป็น 6 หมวดกิจกรรมในแต่ละสาขาของอาชญากรรมข้ามชาติ คือ

- 1) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Exchange)
- 2) ความร่วมมือในด้านกฎหมาย (Cooperation in Legal matters)
- 3) ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Matters)
- 4) การสร้างศักยภาพองค์กร (Institutional Capacity Building)
- 5) การฝึกอบรม (Training)
- 6) ความร่วมมือกับภายนอกภูมิภาค (Extra-regional Co-operation)

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 3 จัดขึ้นที่สิงคโปร์ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 การประชุมครั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาอาชญากรรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยต้องการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศในอาเซียนและแสวงหาความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาสหประชาชาติ และ INTERPOL ในการสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมกันปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ต่อมาในการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2545 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้มีการรับรองกรอบการทำงานเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ (Work Program to Implement the Plan of Action to Combat Transnational Crime) สำหรับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็นเป้าหมายสำคัญ 8 ประเภท คือ

- 1) การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons)
- 2) การค้ายาเสพติด (Illicit Drugs Trafficking)
- 3) โจรสลัด (Sea Piracy)
- 4) การฟอกเงิน (Money Laundering)
- 5) การลักลอบค้าอาวุธ (Arms Smuggling)
- 6) การก่อการร้าย (Terrorism)
- 7) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (International Economic Crime)

8) อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cyber Crime)

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 4 จัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 7-10 มกราคม 2547 ในหัวข้อการประชุมเรื่อง “Shared Responsibility towards Common Security” เพื่อเรียกร้องให้ที่ประชุมเห็นความสำคัญของการร่วมมือแบ่งเบาภาระในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ ได้เสนอให้มีความร่วมมือในด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายและความร่วมมือด้านข่าวกรองเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคระหว่างสมาชิกในการร่วมมือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้ ในระหว่างการประชุม AMMTC ครั้งนี้ ได้จัดให้มีการประชุม AMMTC Plus 3 (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) ขึ้นเป็นครั้งแรกอันเป็นก้าวสำคัญของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะขยายความร่วมมือในด้านนี้ต่อไป

นอกจากกรอบของการประชุม AMMTC แล้วยังมีกรอบการประชุมระดับหัวหน้าหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของอาเซียนที่ร่วมมือกันเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางอาญา การแลกเปลี่ยน การดูงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และโครงการจัดฝึกอบรมต่าง ๆ กรอบการประชุมเหล่านี้ ได้แก่

1) การประชุมหัวหน้าตำรวจแห่งชาติอาเซียน (ASEN Chiefs of National Police-ASEANAPOL)

2) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านยาเสพติด (ASEAN Senior officials on Drug Matters-ASOD)

3) การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการคลัง (ASEAN Finance Officials meeting-ASFOM) เพื่อเพิ่มพูนความพยายามร่วมกันในการต่อต้านการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี และการควบคุมด้านศุลกากร

4) การประชุมผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและหัวหน้าฝ่ายตรวจลงนามกระทรวงการต่างประเทศอาเซียน (Meeting of ASEAN Directors-General of Immigration Departments and Heads of Consular Divisions of ASEAN Ministries of Foreign Affairs)

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 5 ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 มี พลเอก เล ฮอง อัน (General Le Hong Anh) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความมั่นคงสาธารณะเวียดนามเป็นประธานสรุปสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

1) การพิจารณาร่าง Revised Work Programme to Implement the ASEAN Plan of Action to Combat Transnational Crime (2005-2007) ที่ประชุมได้พิจารณาและรับรองในหลักการของร่าง Revised Work Programme อันเป็นโครงการความร่วมมือที่ประเทศอาเซียนได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติใหม่ ได้แก่ ปัญหา

การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การลักลอบค้าอาวุธ การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ในการนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้ประเทศต่าง ๆ จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและระยะเวลาดำเนินการ (Timeline) ของความร่วมมือในบางสาขาให้ชัดเจน ซึ่งจะได้มีการพิจารณาอีกครั้ง ในการประชุม SOMTC ครั้งที่ 6 ในปี พ.ศ. 2549 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

2) การประสานงานระหว่างกลไกอาเซียนการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ประชุม ได้พิจารณากำหนดให้มีการประสานงานระหว่างกลไกอาเซียนด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ตามแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programmes-VAP) และได้เห็นชอบให้สำนักเลขาธิการอาเซียนเป็นกลไกหลักในการจัดประชุมการประสานงานระหว่างกลไกอาเซียนด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติขึ้นในช่วงไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2549 โดยองค์ประกอบในการประชุมด้วยประธานและรองประธานของกรอบกลไกอาเซียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ASEAN Senior Officials of Ministries of Foreign Affairs (ASEAN SOM), Senior Officials Meeting on Transnational Crime (SOMTC), ASEAN Senior Officials on Drugs Matters (ASOD) และ Directors-General of Immigration Departments and heads of Consular Affairs Divisions of the Ministries of Foreign Affairs (DGICM)

3) การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมในการร่างอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย (Establishment of Joint Drafting Committee on the ASEAN Convention of Counter-terrorism) ที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมในการร่างอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งเป็นไปตามแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programmes-VAP) ที่มอบหมายให้กลไกอาเซียนที่เกี่ยวข้อง จัดทำอนุสัญญาดังกล่าวขึ้น ที่ประชุมได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการอาเซียนเป็นกลไกหลักในการดำเนินการยกร่างอนุสัญญาข้างต้นด้วย และเสนอให้กลไกอาเซียน อาทิ ASEAN SOM, SOMTC และ ASEAN Senior law Officials Meeting (ASLOM) และกลไกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณา หลังจากนั้น จึงได้ส่งร่างอนุสัญญา ๆ ให้ประเทศต่าง ๆ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4) การหารือประเด็นปัญหาการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ อินโดนีเซียได้นำเสนอ Concept paper ที่เรียกร้องให้พิจารณาผนวกปัญหาการก่ออาชญากรรมข้ามชาติเข้าเป็นสาขาหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติ และบรรจุไว้ใน Revised Work Programme อย่างไรก็ตามแม้ประเทศสมาชิกจะเห็นพ้องต้องกันว่าปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ขอบเขตของปัญหาอาจกว้างเกินไปและปัญหาดังกล่าวยังสามารถดำเนินการได้ภายใต้ความร่วมมือด้านการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีอยู่ ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติให้อินโดนีเซีย

จัดทำรายละเอียดของข้อเสนอเพื่อให้มีการพิจารณาอีกครั้งในการประชุม SOMTC ครั้งที่ 6 ที่จะจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

5) การหารือประเด็นปัญหาการค้ามนุษย์ ที่ประชุมได้รับทราบการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศอินโดนีเซีย พม่า และเวียดนาม ซึ่งอินโดนีเซียได้สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการอาเซียนด้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Workshop on Trafficking in Persons, particularly Women and Children) ซึ่งได้จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ณ ประเทศอินโดนีเซีย และผลักดันให้ประเทศอาเซียนปฏิบัติตามข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในภูมิภาค

6) สนธิสัญญาอาเซียนว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา ประเทศอาเซียนตระหนักว่าสนธิสัญญาอาเซียนว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา (ASEAN Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters-MLAT) เป็นกรอบกฎหมายที่สำคัญประการหนึ่งในความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งปัจจุบันประเทศพม่าและไทยยังไม่ได้ลงนามใน MLAT ทั้งนี้ พม่าได้ชี้แจงว่ารัฐบาลกำลังดำเนินการเพื่อให้มีการลงนามใน MLAT ได้โดยเร็วที่สุด ในขณะที่ไทยได้ชี้แจงว่าจะสามารถลงนามใน MLAT ได้ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 11 (11th ASEAN Summit) ที่จะจัดขึ้นในเดือนธันวาคม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้ดำเนินการประสานไปทางกรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศแล้ว

7) การหารืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างรัฐมนตรีประเทศอาเซียน (Retreat) รัฐมนตรีอาเซียนได้แลกเปลี่ยนทรรศนะเกี่ยวกับการกระชับความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ความจำเป็นในการกระชับการประสานงานของกลไกอาเซียนต่าง ๆ ด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

7.2 ความจำเป็นในการกำหนดรายละเอียดของแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (Action plan on counter-terrorism) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.3 ความจำเป็นในการให้ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการดำเนินการต่อต้านการก่อการร้าย

7.4 ความจำเป็นที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ และรวดเร็วผ่านช่องทางเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงาน (Personal contacts) สายด่วน (Hotline) และการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงาน (Police Liaison) ประจำสถานทูตแต่ละประเทศ

การประชุม AMMTC + 3 ครั้งที่ 2 เป็นการประชุมร่วมระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 มี พลเอก เล ฮอง อั้น (General Le Hong Anh) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความมั่นคงสาธารณะเวียดนามเป็นประธาน สรุปผลการประชุม ดังนี้

1) การพิจารณา ASEAN + 3 Work Plan to Combat Transnational Crime ที่ประชุม ได้มีการรับรองในหลักการร่างแผนปฏิบัติการอาเซียน + 3 ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และได้มอบหมายให้ประเทศ Lead Shepherds แต่ละสาขาจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมในสาขาที่อยู่ในความรับผิดชอบ (ประเทศไทยเป็น lead Shepherds ด้านปัญหายาเสพติด) โดยดำเนินการหารือและรวบรวมข้อเสนอแนะและพิจารณาต่าง ๆ จากประเทศคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) ทั้งนี้ ประเทศคู่เจรจาต้องจัดส่งข้อเสนอแนะให้กับประเทศ Lead Shepherds ภายในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2549 เพื่อประเทศ lead Shepherds จะได้ดำเนินการประมวลข้อเสนอแนะที่ได้รับส่งให้สำนักเลขาธิการอาเซียนเพื่อประมวลและรวบรวมต่อไป นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้มอบหมายให้มีการพิจารณาและจัดทำร่าง Work Plan ให้เสร็จสมบูรณ์ในการประชุม SOMTC + 3 Consultation ครั้งที่ 4 ที่จะจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2549 ณ ประเทศอินโดนีเซีย

2) การหารืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างรัฐมนตรีประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจา (Retreat) รัฐมนตรีประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจา (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) ได้มีการหารืออย่างไม่เป็นทางการเพื่อแลกเปลี่ยนทรรศนะในการกระชับความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายในประเด็นต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ความจำเป็นในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายระหว่างอาเซียนและประเทศคู่เจรจาเพื่อกระชับความร่วมมือให้ก่อเกิดเป็นรูปธรรม
- ความจำเป็นในการสร้างหลักประกันว่ามีการดำเนินการเพื่อตัดช่องทางของเงินทุนสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้ายตลอดจนการดำเนินการยึดทรัพย์ของกลุ่มผู้ก่อการร้าย
- ความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวกรองเพื่อกระชับความร่วมมือระหว่าง Focal Points และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ความจำเป็นในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และการฝึกอบรม
- ความจำเป็นในการจัดตั้งโครงการให้ทุน (Fellowship Programme) ในระดับรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่อาวุโส และระดับ Focal Points ซึ่งได้รับการสนับสนุนเงินทุนโดยประเทศคู่เจรจาและบริหารทุนโดยสำนักเลขาธิการอาเซียน

การประชุม AMMTC กับประเทศคู่เจรจาอื่น ๆ

1) การประชุม AMMTC + Russia เป็นการประชุมหารือร่วมระหว่างอาเซียนกับสหพันธรัฐรัสเซีย โดยรัสเซียได้เน้นให้เห็นว่าปัญหาด้านการก่อการร้ายและการสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มก่อการร้ายเป็นประเด็นสำคัญที่รัสเซียให้ความสำคัญอย่างมาก โดยรัสเซียได้เรียกร้องให้มีการกระชับความร่วมมือระหว่างกลไกในกรอบต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวกรองด้านการสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มผู้ก่อการร้ายผ่านช่องทางที่ปลอดภัย การแลกเปลี่ยนการปฏิบัติที่ดีเลิศ การประสานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพขององค์กรและเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ได้เรียกร้องให้ประเทศอาเซียนให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง (UN Convention against Transnational organized Crime and its Protocols) และการจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างอาเซียนกับรัสเซีย (ASEAN-Russia joint Working Group) ซึ่งอาเซียนได้เห็นชอบในหลักการที่จะให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการอาเซียน ดำเนินการร่วมกับรัสเซียศึกษาและจัดทำรายละเอียดในการจัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อเสนอที่ประชุม SOMTC ครั้งที่ 6 เพื่อพิจารณา ต่อไป

2) การประชุม AMMTC + China Consultation อาเซียนและจีนให้คำมั่นที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสองฝ่ายอย่างต่อเนื่องและชื่นชมความร่วมมือที่ผ่านมาระหว่างอาเซียนกับจีน โดยเฉพาะในด้านยาเสพติด นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังต้องการขยายความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเรียกร้องให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ สร้างเครือข่ายในการประสานงาน ติดต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันวางมาตรการที่เป็นรูปธรรมและเพิ่มพูนการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่สองฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จีนจะได้เสนอ Annual Plan 2006 ซึ่งวางกิจกรรมการฝึกอบรมและสัมมนาในด้านต่าง ๆ ที่จีนจะสนับสนุนอาเซียนในปี 2549 ในโอกาสต่อไป

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 6 องค์ประกอบคณะผู้แทนไทย มี รอง นรม. ด้านความมั่นคง (พล.อ.สนธิ บุญรัตน์กลิน) เป็นหัวหน้าคณะโดยคณะผู้แทนไทยประกอบด้วยส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 หน่วย ได้แก่ อส. สมช. มท. พม. ทก. ปปส. ปปง. สชช. ยธ. ทร. (กท.) สสน. และ สตช.

การประชุม AMMTC ครั้งที่ 6 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) แถลงการณ์ของรัฐมนตรีอาเซียน หัวหน้าคณะผู้แทนไทยได้กล่าวถึงความคืบหน้าของการดำเนินการเพื่อให้มีการลงนามในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) การเข้าถึงภาคีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การดำเนินการของ International Law Enforcement Agency (ILEA) การดำเนินการของสำนักงาน ปปส. ในฐานะประเทศผู้นำ (Lead

Shepherd) ด้านการต่อต้านปัญหายาเสพติดและการเป็นศูนย์ฝึกรอบรมในด้านนี้ของอาเซียน ความคืบหน้าของร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ พ.ศ. และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 พร้อมได้ย้ำว่าประเทศไทยจะยึดมั่นในหลักนิติรัฐ (Rule of Law) ในการดำเนินการต่อต้านปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และพร้อมสนับสนุนเครื่องมือทางกฎหมายระดับภูมิภาค ได้แก่ สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา (Treaty on Mutual legal Assistance in Criminal Matters-MLAT) สนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition treaty) และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายของอาเซียน (ASEAN Convention of Counter Terrorism-ACCT)

- ความคืบหน้าความร่วมมือในการต่อต้านปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ที่สำคัญ ได้แก่ โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการและการฝึกรอบรมว่าด้วยการอำนวยความสะดวกให้อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายมีผลบังคับใช้โดยเร็ว (Workshop and Training on Facilitating the Early into Force of the ASEAN Convention of Counter Terrorism) ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากนิวซีแลนด์ การรับรองรายงานการศึกษาว่าด้วยวิสัยทัศน์ บรรทัดฐาน และข้อเสนอแนะในการบรรลุเป้าหมายเขตปลอดยาเสพติดอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015 (Report on Vision Benchmarks and Recommendations towards Achieving Drug Free ASEAN 2015) การรับทราบข้อเสนอแนะ (Recommendations) ของอินโดนีเซียเกี่ยวกับความร่วมมือในการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง อันเป็นผลมาจากการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญอาเซียนเฉพาะกิจด้านการต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง (ASEAN Ad-Hoc Experts Meeting on Anti-Corruption) ซึ่งอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพขึ้นในเดือน พ.ศ. 2550

- การหารืออย่างไม่เป็นทางการ (AMMTC Leaders' Retreat) หัวหน้าคณะได้เห็นพ้องในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความจำเป็นในการทบทวนและยกระดับระบบการควบคุมพรมแดนโดยใช้เทคโนโลยีทันสมัยที่สุด 2) ความจำเป็นในการจัดตั้งจุดประสานระดับชาติแบบทุ่มเท (dedicated national focal point) และการใช้ประโยชน์สูงสุดจากกลไกที่มีอยู่เพื่อเสริมสร้างการประสานงาน คือ ระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ASEANAPOL (electronic ASEANAPOL Database System-e-ADS) 3) ความจำเป็นในการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งรวมถึงความรู้ด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ 4) เห็นพ้องที่จะให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention of Trafficking in persons) และ 5) เห็นพ้องที่จะให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการยกระดับกลไก AMMTC + China Consultations ให้เป็นกลไกถาวร

- การบรรยายสรุปของการประชุมหัวหน้าตำรวจอาเซียน ครั้งที่ 27 สิงคโปร์ ในฐานะประธานปัจจุบันของ ASEANAPOL ได้สรุปผลการดำเนินการของกลไก ASEANAPOL ได้แก่ การประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างศูนย์ข้อมูลด้านระเบิด (Data Bomb Center) ของประเทศสมาชิก ASEANAPOL การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยการจัดตั้งระบบฐานข้อมูล e-ADS ซึ่งได้เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูล I-24/7 ขององค์กรตำรวจสากล (Interpol) การพัฒนาความร่วมมือและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการภาวะวิกฤติรวมถึงมหันตภัยธรรมชาติและ การก่อการร้าย การพิจารณาจัดตั้งสำนักเลขาธิการอย่างถาวรของ ASEANAPOL (ASEANAPOL Secretariat) และการรับรองกรอบสำหรับการพัฒนาศักยภาพการต่อต้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในอาเซียน (Framework for Capacity Building against Cyber crime in ASEAN)

- การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติและประเทศคู่เจรจา 3 ประเทศ (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี) ครั้งที่ 3 ประกอบด้วย

- แถลงการณ์ของรัฐมนตรีประเทศ + 3 (Ministers' Statements)

1) จีน เห็นว่าอาเซียนจำเป็นต้องสร้างสมดุลและหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนระหว่างความร่วมมือในลักษณะ +3 และ +3 และผลักดันประเทศ +3 ให้มีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกรอบและมาตรการความร่วมมือ และผลักดันให้อาเซียนให้ความสนใจและมีบทบาทในด้านการศึกษาวิจัย นอกจากนี้ จีนได้สรุปกิจกรรมความร่วมมือได้สนับสนุนอาเซียน พร้อมได้ขอความร่วมมือประเทศสมาชิกอาเซียนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของงานกีฬาโอลิมปิกที่จีนในปี พ.ศ. 2551 ด้วย

2) ญี่ปุ่น ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่รากเหง้าของปัญหา อาทิ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ และความขัดแย้งในภูมิภาค โดยได้สรุปการดำเนินการและความร่วมมือที่สำคัญ ได้แก่ กลไกคู่เจรจาอาเซียนและญี่ปุ่นว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้าย (ASEAN-Japan Counter Terrorism Dialogue) ความร่วมมือกับสำนักงานด้านยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drug and Crime-UNODC) การต่อต้านการค้ามนุษย์ การออกกฎหมายต่อต้านการสนับสนุนเงินทุนกลุ่มผู้ก่อการร้าย การจัดตั้งจุดประสาน ตลอด 24 ชั่วโมง ด้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ การส่งผู้เชี่ยวชาญร่วมมือกับอาเซียนในการต่อต้านการค้าอาวุธ

3) สาธารณเกาหลี ให้ความสำคัญกับความร่วมมือด้านการยุติธรรมทางอาญาการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ และความร่วมมือในการกรอบระดับภูมิภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะการต่อต้านการก่อการร้าย การต่อต้านปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายระหว่างประเทศ การปลอมแปลงบัตรเครดิตและการฟอกเงิน นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงโครงการความร่วมมือในการ

ต่อต้านยาเสพติดกับอาเซียนภายใต้กลไก SOMTC + ROK ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในระยะนำร่องกับ ลาวไปแล้วในปี พ.ศ. 2550 และจะขยายไปยังประเทศอาเซียนอื่นภายในปี พ.ศ. 2552

- การพิจารณา Concept Paper ว่าด้วยการศึกษาการปฏิบัติตามแผนงานอาเซียน + 3 ว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Concept paper on A Study on the Effective Implementation of ASEAN Plus Three Work Plan to Combat Transnational Crime) ที่ประชุมได้รับรอง Concept paper ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำ ความสำคัญของกิจกรรมความร่วมมือในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างอาเซียนและประเทศ +3 เพื่อให้ความร่วมมือระหว่างกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้เห็นพ้องให้จุดประสาน (Focal Point) ด้านอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียนและประเทศ +3 สนับสนุนการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้โครงการนี้อย่างเต็มที่ด้วย

- การหารืออย่างไม่เป็นทางการ (AMMTC + 3 leaders' Retreat) หัวหน้าคณะ ของประเทศอาเซียนและประเทศ + 3 ได้เห็นพ้องร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ควรเน้นความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้น คือ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และความเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ เช่น การก่อการร้าย และการลักลอบค้ามนุษย์ และ 2) ความมุ่งมั่นในการแสวงประโยชน์จากความเชี่ยวชาญ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่สุด และการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

การหารืออย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติและจีน ครั้งที่ 3 (3rd Informal AMMTC + China Consultation)

- ความคืบหน้าความร่วมมือ จีนเห็นว่าความร่วมมือกับอาเซียนเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและกับ ASEANAPOL พร้อมทั้งมุ่งมั่นที่จะต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงขึ้น เช่น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ความมั่นคงทางทะเล การค้ามนุษย์ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และ เวียดนาม) ด้วย

- การขยายระยะเวลาของบันทึกความเข้าใจระหว่างอาเซียนและจีนว่าด้วยความร่วมมือในประเด็นด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (ASEAN-China MOU on cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues) ที่ประชุมได้เห็นพ้องให้ขยายระยะเวลาของ MOU ฉบับเดิม ออกไปอีก 1 ปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเดิม หากให้มีการศึกษาทบทวนและพิจารณาปรับปรุง MOU ระหว่างห้วงเวลาดังกล่าว และเสนอข้อเสนอนี้จากการศึกษาทบทวนร่าง MOU ให้ที่

ประชุม 4th AMMTC + China Consultation ในปี พ.ศ. 2552 พิจารณาต่อไป (ฉัฐวิสต์ บัตรสมบุญ, 2551, น. 41-62)

2. การป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นองค์กรนำที่ทันสมัยในด้านกิจการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่พร้อมจะปฏิบัติการเชิงรุกร่วมกับนานาชาติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติบนพื้นฐานของหลักนิติรัฐ หลักกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักปฏิบัติต่างตอบแทน”

เป้าหมาย (Objective)

กองการต่างประเทศได้รับความเชื่อมั่น ศรัทธา และไว้วางใจจากพันธมิตรตำรวจ องค์กรบังคับใช้กฎหมายของนานาชาติและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดถึงองค์กรระหว่างประเทศ ในฐานะเป็นศูนย์กลางการติดต่อประสานความร่วมมือในด้านกิจการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พันธกิจ (Mission)

1. ปกป้อง รักษา และส่งเสริมสถานะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเน้นการทำงานในเชิงรุกโดยเฉพาะในด้านการต่างประเทศ เพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ

2. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และกลยุทธ์ด้านการต่างประเทศแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับชาติและพหุภาคี

3. ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมเพื่อคุ้มครอง ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนไทยและคนต่างชาติ

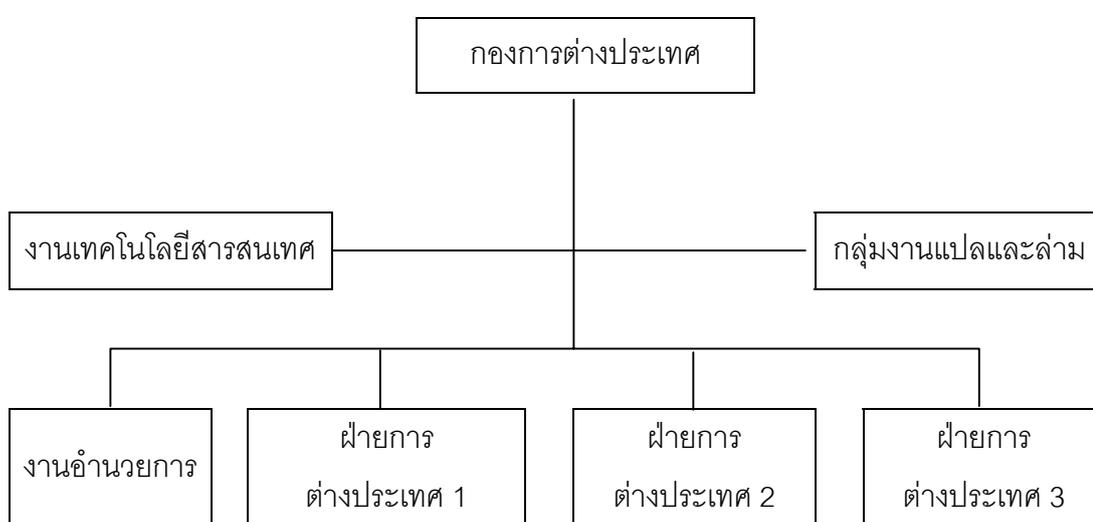
4. ดำเนินกิจกรรมตามวิถีทางการทูตเพื่อสนับสนุนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกิจการต่างประเทศ

5. เป็นตัวแทนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในกิจการด้านต่างประเทศ โดยร่วมบูรณาการกับทุกภาคส่วนของสังคมในระดับปัจเจกบุคคลและองค์กรเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ เป็นสำคัญ

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่

ภาพที่ 2.1

โครงสร้างกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ดำเนินการวางแผนและกำหนดโครงการเกี่ยวกับงานเทคโนโลยีสารสนเทศของกองการต่างประเทศ รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแบบแผนและคำสั่ง

2. ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองการต่างประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ดำเนินการจัดทำระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและสำหรับผู้ที่เข้ามาใช้หรือแก้ไขข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้

4. งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานอำนวยความสะดวก มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานกำลังพล งานคดีวินัย งานศึกษาอบรมของกองบังคับการต่างประเทศ งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ งานงบประมาณ และงานยุทธศาสตร์และแผนงาน โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1. งานอำนวยความสะดวกที่เป็นหน้าที่ของงานและกองบังคับการ
2. งานประวัติและบัตรข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้าง
3. งานขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ งานขอเลื่อนยศ
4. งานการลา และการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการออกจากราชการ
5. การควบคุม สรรหา อัตรากำลัง และวิเคราะห์กำหนดตำแหน่ง
6. งานบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้าง
7. งานประเมินผลการปฏิบัติงาน งานเลื่อนเงินเดือนข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้าง และเงินพิเศษ
8. งานวางแผนและเตรียมการเกี่ยวกับกำลังพลให้เหมาะสมเพียงพอในความรับผิดชอบของกองบังคับการ
9. งานด้านสวัสดิการต่าง ๆ
10. งานดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางวินัยและความผิดอย่างอื่น
11. งานดำเนินการตามระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครอง บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ให้มีระเบียบและมารยาทที่ดี งานกวดขันความประพฤติ และระเบียบวินัยข้าราชการตำรวจ

ฝ่ายการต่างประเทศ 1 (องค์การตำรวจสากล) มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเป็นสำนักงานกลางแห่งชาติตำรวจสากลประเทศไทย การให้ความร่วมมือติดต่อประสานงานกับสำนักเลขาธิการองค์การตำรวจสากลและประเทศภาคีสมาชิกองค์การตำรวจสากล สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทย และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศทางด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมการสืบสวนจับกุม ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ในงานที่เกี่ยวกับการกระทำผิดอาญาที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกประเทศ

งานรายงานสถิติ งานปฏิบัติการและดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน งานความร่วมมือทางอาญา งานประสานความร่วมมือในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลต่างชาติกรณีวินาศภัยและพิบัติภัย งานโอนตัวนักโทษ งานร้องเรียน โดยชาวต่างประเทศและขอความร่วมมือ โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1. งานอำนวยความสะดวกที่เป็นหน้าที่ของฝ่าย
2. งานตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานการเดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักร
3. งานตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของบุคคลสัญชาติไทยและต่างด้าว
4. งานฐานข้อมูลทางคดีและผู้กระทำผิดที่อยู่ในความรับผิดชอบงานสถิติคดี

5. งานรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารตามสายงานตำรวจสากล
6. งานรับ-แจ้งการเนรเทศผู้ต้องหาผ่านราชอาณาจักร
7. งานความผิดทางอาญาทุกประเภทที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบ

รับผิดชอบ

8. งานความร่วมมือทางอาญากับต่างประเทศ
9. งานส่งผู้ร้ายข้ามแดน
10. งานโอนตัวนักโทษ
11. งานประสานความร่วมมือในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลต่างชาติกรณีวินาศภัย

และพิบัติภัย

12. งานประชุมระหว่างประเทศที่องค์การตำรวจสากลเป็นเจ้าภาพ
13. งานร้องเรียนโดยชาวต่างประเทศ
14. งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายการต่างประเทศ 2 (วิเทศสหการ) มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานลาศึกษาต่อ งานทุนศึกษา ฝึกอบรม ดูงานและปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ งานความร่วมมือและความช่วยเหลือกับต่างประเทศ งานขออนุญาตเดินทางไปต่างประเทศ งานจัดส่งตัวข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ต่างประเทศ และงานพิธีการและการรับรอง โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1. งานอำนวยความสะดวกที่เป็นหน้าที่ของฝ่าย
2. งานขอลาศึกษาต่อต่างประเทศ
3. งานทุนการศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติงานการวิจัยและดูงาน ณ ต่างประเทศ
4. งานประสานการฟ้องดำเนินคดีเมื่อมีการผิดสัญญาลาศึกษาต่อต่างประเทศ หรือ

ผิดสัญญาเงินทุนฯ

5. งานความร่วมมือและความช่วยเหลือกับต่างประเทศ
6. งานขออนุญาตเดินทางไปต่างประเทศระหว่างวันลาพักผ่อน วันลากิจและวันหยุด

ราชการ

7. งานขออนุมัติเดินทางไปราชการต่างประเทศ
8. งานจัดส่งและกำกับดูแลข้าราชการตำรวจไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ต่างประเทศ ตามการร้องขอขององค์การระหว่างประเทศ

9. งานการต้อนรับและรับรองแขกต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย ในฐานะแขกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

10. งานวางบัตรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในโอกาสวันสำคัญของประเทศต่าง ๆ หรือเพื่อแสดงไมตรีจิต

11. งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายการต่างประเทศ 3 (วิเทศสัมพันธ์) มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในกิจการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1. งานอำนวยความสะดวกที่เป็นหน้าที่ของฝ่าย
2. งานประชุมระหว่างประเทศที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าภาพ และการประชุมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
3. งานติดต่อประสานงานเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับตำรวจต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศ

4. งานรวบรวมผลการประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน ณ ต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
5. งานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ขององค์การหรือตำรวจต่างประเทศ
6. งานวิเคราะห์ ศึกษา เปรียบเทียบการปกครองตำรวจต่างประเทศ
7. งานจัดส่งและกำกับดูแลนายตำรวจประสานงานประจำในต่างประเทศ
8. งานพิจารณากฎหมาย สนธิสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศ
9. งานติดตามพันธกรณีสัญญาผูกพันกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
10. งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

กลุ่มงานแปลและล่าม มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานแปลเอกสารภาษาต่างประเทศ งานล่าม และงานรวบรวมจัดทำศัพท์ภาษาต่างประเทศที่ใช้ในราชการตำรวจ

กลุ่มตำแหน่งประสานกระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบติดต่อประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศกรณีเร่งด่วน เพื่อปฏิบัติการกิจร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ ในด้านความมั่นคง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้ายสากล การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ยาเสพติด การฟอกเงิน การค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ งานประสานงานด้านการติดตามและรับตัวผู้ต้องหาในต่างประเทศ และงานประสานงานคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1. งานประชุมที่เกี่ยวข้อง
2. ประสานและติดตามผลการดำเนินการ
3. งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม

ยุทธศาสตร์การบริหารงาน กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พหุมิติที่เปลี่ยนแปลงไปรอบโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของประเทศไทยในชุมชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างพันธมิตรของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อร่วมมือกันในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งได้คุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพของผู้คนในสังคมโลกมากขึ้นกว่าในยุคที่ผ่านมา การรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า อาชญากรรมในยุคปัจจุบันมีการกระทำในลักษณะกลุ่มองค์กรแบบเครือข่ายข้ามประเทศมากขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ การก่อการร้ายข้ามชาติ การค้ามนุษย์ข้ามชาติ ธุรกิจผิดกฎหมายข้ามชาติและการฟอกเงิน รวมถึงการลักลอบค้าอาวุธข้ามชาติ ด้วยเหตุนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์การบริหารด้านกิจการต่างประเทศให้สามารถรับมือและตอบโต้กับสถานการณ์ความรุนแรงของอาชญากรรมข้ามชาติที่ดำรงอยู่ในชีวิตได้อย่างทันท่วงที

กองการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงสถานการณ์อาชญากรรมข้ามชาติ ในลักษณะองค์กรอาชญากรรมและรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนไปดังกล่าว จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านกิจการต่างประเทศขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานภายใต้หลักพื้นฐาน 5 ประการ กล่าวคือ

1. การเป็นผู้มีบทบาทนำในกิจการตำรวจระหว่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. การเป็นองค์กรที่มุ่งปฏิบัติงานแบบเชิงรุกร่วมกับนานาประเทศและองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักนิติรัฐของไทย กฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญาและหลักปฏิบัติต่างตอบแทน
3. การเป็นศูนย์กลางของการประสานความร่วมมือของตำรวจไทยกับองค์กรบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดถึงองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
4. การเป็นองค์กรทันสมัยที่นำระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่

สถานภาพปัจจุบัน (Current Status)

จุดแข็ง (Strength)

1. เป็นหน่วยงานด้านการต่างประเทศหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการติดต่อประสานงานกับตำรวจหรือหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ
2. เป็นศูนย์ประสานงานกลางในการติดต่อสื่อสารกับตำรวจสากลต่างประเทศผ่านระบบสารสนเทศของตำรวจสากล อีกทั้งได้รับความไว้วางใจจากสำนักงานเลขาธิการองค์การตำรวจสากลให้ใช้สถานที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นที่ตั้งของสำนักงานตำรวจสากลภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก
3. เป็นหน่วยสนับสนุนที่มีความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพด้านกิจการต่างประเทศที่พร้อมจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือภารกิจของหน่วยปฏิบัติการในการสืบสวนสอบสวนและป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศ
4. เป็นหน่วยงานที่สามารถให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำผิดของชาวต่างชาติให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตาม พ.ร.บ. ส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2475 พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. การปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527
5. มีบุคลากรที่มีศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศสำหรับเป็นสื่อกลางกับตำรวจต่างประเทศ/หน่วยบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในกิจการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จุดอ่อน (Weakness)

1. ความขาดแคลนกำลังพลทั้งในระดับชั้นประทวนและสัญญาบัตรที่มีความรู้ ความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างประเทศยังคงเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่กำลังเผชิญอยู่ จึงจำเป็นต้องเร่งสรรหาบุคลากรมาทดแทน
2. บุคลากรส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาในด้านทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของงานที่ได้รับมอบหมาย
3. การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในองค์กรยังมีข้อจำกัด อันเนื่องมาจากอุปสรรคทางด้านบุคลากรและงบประมาณ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลคดีภายในประเทศในกรณีที่คนต่างประเทศเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา

4. การไม่มีผู้ช่วยทูตตำรวจไทยไปประจำ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ ทำให้การประสานความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ถูกมองจากนานาประเทศว่าไม่มีความมุ่งมั่นที่จะปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างแท้จริง

โอกาส (Opportunity)

1. รัฐบาลมีนโยบายการปฏิบัติระบบบริหารงานองค์กรตำรวจใหม่ เป็นการก่อสร้างโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม ๆ ให้มีความทันสมัยและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงเป็นโอกาสที่รักษาวิชาการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจะผลักดันโครงการผู้ช่วยทูตตำรวจ เข้าสู่วาระการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ รวมถึงการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาสังกัดกองการต่างประเทศ

2. การที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์กรระหว่างประเทศหรือมีการให้สัตยาบันในกฎหมายระหว่างประเทศหลาย ๆ ฉบับซึ่งมีข้อผูกพันให้ต้องรับเอาข้อกำหนด/หลักการต่าง ๆ มาออกเป็นกฎหมายบังคับใช้ภายในของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นโอกาสที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากต่างประเทศ องค์กรของรัฐและเอกชนระหว่างประเทศ เช่น การฝึกอบรมบุคลากร การพัฒนาหน่วยงาน การได้รับการสนับสนุนในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งกองการต่างประเทศก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะได้รับโอกาสนี้

3. กองการต่างประเทศมีโอกาสแสดงบทบาทนำในการติดต่อสื่อสารกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำให้สถิติการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายชาวต่างชาติมีอัตราสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยและต่างประเทศ

4. กองการต่างประเทศมีโอกาสได้รับการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างสมรรถนะด้านเครื่องมือเครื่องใช้ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ อันเนื่องมาจากในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานตำรวจต่างประเทศและองค์กรบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศและองค์กรเอกชนระหว่างประเทศอื่น ๆ ต่างให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียมากเป็นพิเศษ และได้ใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ฝึกอบรมหลายครั้ง

อุปสรรค (Threat)

1. โลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างรวดเร็ว ในยุคโลกไร้พรมแดนก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายแบบข้ามรัฐ ประกอบกับอาชญากรและองค์กรอาชญากรรมได้อาศัยช่องว่างทาง

กฎหมายของแต่ละประเทศในการแยกส่วนดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมาย ทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

2. ระบบการจัดการฐานข้อมูลสารสนเทศกลางที่สามารถเชื่อมโยงทุกเครือข่ายและทุกฐานข้อมูลยังไม่ได้มีการพัฒนาให้สามารถที่จะตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของบุคคลต้องคดีอาญาที่เป็นชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นข้อจำกัดต่อการประสานงานและการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ

3. เกิดความสูญเสียบุคลากรอย่างมากในระดับรองสารวัตรของกองการต่างประเทศที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ยังหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องโดยไม่ได้รับการทดแทน ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์การดำเนินการ (Strategy)

ระยะสั้น (ปี 2550)

1. กระชับความสัมพันธ์กับตำรวจต่างประเทศ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย รวมตลอดถึงองค์กรระหว่างประเทศอื่น ๆ โดยการพบปะเยี่ยมเยียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบงานด้านกิจการต่างประเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับผู้แทนด้านความมั่นคงและงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประเทศต่าง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตในประเทศไทย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางวิชาการระหว่างกัน

2. ขยายบทบาทหน่วยงานตำรวจสากลของกองการต่างประเทศในการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยเป็นการบูรณาการหลักกฎหมายภายใน หลักกฎหมายระหว่างประเทศและหลักปฏิบัติต่างตอบแทน เพื่อให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถหวังผลได้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3. การสานต่อและผลักดันโครงการทูตตำรวจเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐบาลให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่แสดงเจตจำนงที่จะใช้กลไกของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ประจำ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ สำหรับประสานความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ อันได้แก่ สหพันธรัฐรัสเซีย, ญี่ปุ่น, สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

ระยะต่อเนื่อง (2-5 ปี)

1. การเพิ่มกำลังพลระดับรอง สว. ให้ได้ปีละประมาณ 5 นาย รวมถึง การเพิ่มศักยภาพบุคลากรของกองการต่างประเทศให้สูงขึ้น

2. จัดเตรียมแผนงานและการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจในระดับผู้ปฏิบัติที่มีสมัครใจไปปฏิบัติภารกิจเข้าร่วมกองกำลังของสหประชาชาติ เพื่อเป็นการยกระดับสมรรถภาพของตำรวจไทยในเวทีโลก

3. การจัดทำคำของบประมาณในรูปแบบโครงการ/แผนงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนทุนฝึกอบรม/ศึกษาในระดับปริญญาโท/เอกในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

4. การจัดทำระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลคดีสำคัญที่ชาวต่างประเทศเป็นผู้เสียหาย/ผู้ต้องหา ไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

5. การสานต่อและผลักดันโครงการทูตตำรวจเข้าสู่วาระการพิจารณาของรัฐบาลให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2.2 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ประวัติความเป็นมาของกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ก่อนที่กองตำรวจสันติบาลจะได้กำเนิดขึ้นในกรมตำรวจนั้นได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พุทธศักราช 2473 ว่า “โดยมีพระราชประสงค์จะให้ราชการในกรมตำรวจภูธรดำเนินเจริญยิ่งขึ้นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งรอบรู้ในวิชาการบางอย่างเป็นพิเศษขึ้นไว้ เพื่อประโยชน์แก่การสืบสวนและปราบปรามผู้กระทำผิด” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมขึ้นกรมหนึ่งในกรมตำรวจภูธรชื่อ “กรมตำรวจภูบาล” มีเจ้ากรมเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ และให้กรมมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจภูธรด้วยในการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่ในกรมนี้มีอำนาจตามกฎหมายเสมือนเสมอกัน และให้เจ้ากรมมีอำนาจออกหมายจับหมายค้นบ้านเรือน หมายเรียก พยานได้ตามกฎหมายทั้งในและนอกเขตกรุงเทพมหานคร

ต่อมาวันที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2475 ได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่สภาผู้แทนราษฎรถวายคำปรึกษาว่า สมควรจัดวางโครงการกรมตำรวจขึ้นใหม่ เพื่อให้ได้ราชการยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศด้วยคำแนะนำยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้เปลี่ยนชื่อกรมตำรวจภูธร เป็น “กรมตำรวจ” ให้เป็น กรมชั้นอธิบดี และมีรองอธิบดีเป็นผู้ช่วย

ข้อ 2 กรมตำรวจแบ่งกิจการออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 กองบังคับการ

ส่วนที่ 2 ตำรวจนครบาล

ส่วนที่ 3 ตำรวจภูธร

ส่วนที่ 4 ตำรวจสันติบาล มีหน้าที่เป็นกำลังช่วยเหลือ ตำรวจนครบาลและ ตำรวจภูธร

ข้อ 3 ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดแบ่งแผนงานรายย่อยออกไปตามสมควรแก่ รูปการ และเมื่อได้รับอนุมัติของคณะกรรมการราษฎรแล้วให้ถือว่าเป็นอันใช้ได้ ข้อความดังกล่าวปรากฏ แล้วข้างต้น จึงถือได้ว่า กองตำรวจสันติบาลได้เกิดมีขึ้น เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา จนกระทั่งปัจจุบันนี้ และในขณะเดียวกันได้พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ นายพันตำรวจ พระนรากรบริรักษ์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรมณฑลพายัพ มาเป็นผู้บังคับการตำรวจ สันติบาล ในวันเดือนปีเดียวกันนี้เอง พระยาจำแลนบดี เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยก็ได้จัดแบ่ง แผนงานในกรมตำรวจสำหรับกองตำรวจสันติบาลนั้นได้ประกาศไว้ดังนี้ ให้รวบรวมกรมตำรวจ ภูบาล ตำรวจกองพิเศษ กับตำรวจภูธรกลางเป็นตำรวจสันติบาล มีหัวหน้าเป็นผู้บังคับการ 1 นาย แบ่งออกเป็น กองที่ 1 กองที่ 2 กองที่ 3 และกองตำรวจแผนกสรรพากร มีหัวหน้าเป็นผู้กำกับ การกองละ 1 นาย กองที่ 1-2 มีหน้าที่เป็นกำลังช่วยเหลือตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรในการป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิด ส่วนกองที่ 3 ให้แบ่งเป็น 4 แผนก คือ

1. แผนกทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือ
2. แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม
3. แผนกวิทยาการ
4. แผนกบัญชีโจรผู้ร้าย ออกรูปพรรณผู้ร้าย หลบหนี และของหาย

กองตำรวจสันติบาลสมัยแรกเริ่มตั้งขึ้นนี้แบ่งออกเป็น 4 กองกำกับการ อยู่ในความ ควบคุมของ พ.ต.อ.พระนรากรบริรักษ์ ผู้บังคับการ เปิดทำงานครั้งแรก โดยเช่าตึกของกรมหมื่น พิชัย มหินทรโรดม ที่ตำบลท่าเตียน เสียค่าเช่าเดือนละ 400 บาท ซึ่งเรียกติดปากคนในสมัยนั้นว่า “สันติบาลท่าเตียน” เสียค่าเช่าให้ ม.ล.เผ่าเพ็ญพัฒน์ ผู้รับมรดก ต่อมากรมตำรวจได้ จัดสร้าง ตึกกองตำรวจสันติบาลขึ้นใหม่ที่ อำเภอปทุมวัน ตรงข้ามวัดปทุมวนาราม (ตึกโรงเรียนสอบสวน กลางคืน)

หลังจากนั้น ก็ได้ย้ายสถานที่จากตำบลท่าเตียนมาปฏิบัติงานที่ใหม่นี้ เมื่อ วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2479 ทำงานได้ประมาณ 4 ปีเศษ กรมตำรวจได้สร้างตึกขึ้นใหม่อีกหลังหนึ่ง รูปร่างและลักษณะเดียวกันทางด้านทิศตะวันออกของกรมตำรวจปัจจุบัน เสร็จแล้วได้สั่งให้

กองตำรวจสันติบาลย้ายมาอยู่ที่ตึกใหม่เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2484 คือตึกที่กองตำรวจสันติบาล ตั้งอยู่ในขณะนี้

สรุปในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2475 รัฐบาลของคณะราษฎรได้ตั้ง กองตำรวจพิเศษขึ้น มีหน้าที่สืบสวน และหาข่าวสารทางการเมือง มีชื่อว่า “กองตำรวจสันติบาล” ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “SPECIAL BRANCH” ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่า เป็นตำรวจสาขาพิเศษต่างหากจากตำรวจทั่วไป ภาควิชาการของตำรวจสันติบาลก่อนหน้านี้นี้คือ “ตำรวจภูบาล” ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบงานภายในซึ่งปรากฏในราชกิจจานุเบกษาหลายครั้งหลายครา กล่าวคือ พ.ศ. 2475 สมัยพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.ท.พระยานุเรศเดชกิจ เป็นผู้รักษาการ ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ได้แบ่งโครงสร้างของตำรวจสันติบาล ดังนี้

กอง 1 (สืบสวนปราบปราม) มีหน้าที่สืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ทั้งในและนอกพระนคร (ทั่วราชอาณาจักร) และทำหน้าที่ช่วยเหลือตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรเมื่อกำลังปราบปรามไม่พอ

กอง 2 (สืบราชการลับ) เป็นกองที่ดำเนินงานสืบสวนราชการลับ และสอดส่องดูความเคลื่อนไหวของนักการเมืองโดยทางลับและเปิดเผย เพื่อสอดส่องสกัดจับความเคลื่อนไหวของนักการเมืองว่าดำเนินการไปในทางที่ผิดกฎหมายหรือไม่

กอง 3 กองนี้เป็นกองวิทยาการตำรวจ ซึ่งต้องใช้ผู้มีความรู้พิเศษ เช่น การตรวจพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องหา หรือผู้สมัครเข้ารับราชการว่าเคยต้องโทษมาแล้วหรือไม่ บันทึกประวัติของผู้กระทำความผิด การตรวจของกลางต่าง ๆ ออกรูปพรรณ ของหาย และออกประกาศจับผู้ร้ายซึ่งหลบหนีคดีอาญา

พ.ศ. 2476 สมัย พล.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ต.อ.พระยาอนุสรธรรมการ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมต่าง ๆ ในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2476 กำหนดงานของกรมตำรวจขึ้นใหม่ สำหรับกองตำรวจสันติบาลได้กำหนดไว้ ดังนี้

- กองกำกับการ 1 (สืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้าย)
- กองกำกับการ 2 (สืบราชการพิเศษ)
- กองกำกับการ 3 (เทคนิคตำรวจ) แบ่งออกเป็น 5 แผนก คือ
 1. แผนกทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือ
 2. แผนกบันทึกแผนประทุษกรรม
 3. แผนกพิสูจน์หลักฐาน

4. แผนกบัญชีโจรผู้ร้าย ออกรูปพรรณผู้ร้าย หลบหนี และของหาย
 5. แผนกเนรเทศ
- กองกำกับการ 4 (ทะเบียนตำรวจ) แบ่งออกเป็น 5 แผนก คือ
 1. แผนกทะเบียนปืน
 2. แผนกรถ
 3. แผนกสมาคม เอกสารหนังสือพิมพ์
 4. แผนกโรงหญิงนครโสเภณี โรงรับจำนำ ค่าของเก่า โรงแรม การพนันและเรียไร
 5. แผนกพิจารณาภาพยนตร์
 - กองกำกับการ 5 (ตำรวจสรรพสามิต)

ใน พ.ศ. 2476 นี้กองตำรวจสันติบาลได้เพิ่มงานด้านเนรเทศ และกองกำกับการ 4 (ทะเบียนตำรวจ) ขึ้นอีก 5 แผนก และกองกำกับการ 5 (สรรพสามิต) ขึ้นอีก 1 กองกำกับการ ดำเนินงานในเรื่องปราบปรามจับกุมยาเสพติดที่ผิดกฎหมายทุกประเภท ในปี พ.ศ. 2476 นี้มีเหตุการณ์กับภูบวรเดช พอเสร็จการปราบปราม พล.ต.ต.พระพิฆเนศวรพลกิจ ได้มาดำรงตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจสันติบาล

ต่อมา พ.ศ. 2477 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกองบัญชาการและกรมในกระทรวงมหาดไทยแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 (ฉบับที่ 2) ให้โอนแผนกรถจากกองกำกับการตำรวจสันติบาล กองที่ 4 ไปขึ้นอยู่กับกองตำรวจเทศบาล จึงเป็นอันว่ากองกำกับการ 4 ตำรวจสันติบาลในสมัยนั้นจึงเหลือเพียง 4 แผนก คือ แผนกปืน แผนกสมาคมและเอกสารหนังสือพิมพ์ แผนกโรงหญิงนครโสเภณี และแผนกพิจารณาภาพยนตร์เท่านั้น

ปี พ.ศ. 2478 ถึงปี พ.ศ. 2479 มีการเปลี่ยนแปลงในหลักการสำคัญในเรื่องการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจชั้นประทวนเลื่อนเป็นชั้นสัญญาบัตรทั่วราชอาณาจักร ต้องแต่งตั้งจากกองตำรวจ สันติบาล ตามกฎ ก.พ.

พ.ศ. 2479 มีข้อกำหนดหลักการสำคัญในการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการตำรวจชั้นประทวนเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรต้องแต่งตั้งจากตำรวจสันติบาล

พ.ศ. 2480 สมัย พล.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจ พล.ต.อ.พระรามอินทรา เป็นผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 4) ให้เพิ่มแผนกทะเบียนคนต่างด้าวเป็นแผนกที่ 6 ในกองกำกับการ 3 ที่ทำงานของแผนกนี้เดิมเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวสี่เหลี่ยม ปลูกอยู่บริเวณที่ตั้งตัวตึกกรมตำรวจใหม่ แล้วได้ถูกรื้อเอาสถานที่สร้างเป็นกอง

รักษาการณ์และโรงเตรียมพร้อม ชั้นล่างเป็นโรงซ่อมและเก็บรถของกองตำรวจสันติบาล ต่อมาก็ได้ถูกสั่งให้หรืออีกเพื่อสร้างเป็นตัวตึกของกรมตำรวจปัจจุบันนี้

พ.ศ. 2481 สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจและ พล.ต.ต.ขุนศรีนรากร เป็นผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 8) เพิ่มแผนก 5 (ยานพาหนะ) ขึ้นในกองกำกับการ 4 ตำรวจสันติบาลอีก และได้กำหนดข้อบังคับไว้ว่าตราบใดที่มีตัวผู้บังคับการอธิบดีกรมตำรวจ จะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการตำรวจสันติบาลด้วย

พ.ศ. 2483 พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจได้มีคำสั่งให้โอนงานแผนกต่างประเทศ กรมตำรวจมาขึ้นอยู่ใน กองกำกับการตำรวจสันติบาลกองที่ 2

ต่อมากกรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่า กองกำกับการ 1 (สืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้าย) ซึ่งอยู่กับกองตำรวจสันติบาลมีงานเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สมควรที่จะแยกงานของกองกำกับการ 1 และกองกำกับการ 3 และกองกำกับการ 5 ไปขึ้นกับกองตำรวจสอบสวนกลางซึ่งตั้งขึ้นใหม่ มีผู้บังคับการเป็นหัวหน้า

ส่วนงานของกองตำรวจสันติบาล ให้เพิ่มผู้บังคับการอีกคนหนึ่งต่างหาก โดยแยกงานของกองกำกับการ 2 แผนก 1 (ต่างประเทศ) มาตั้งเป็นกองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) ดำเนินงานในกองกำกับการ 3 คงงานเกี่ยวกับทะเบียนคนต่างด้าว, เนรเทศ, เอกสารหนังสือพิมพ์และสมาคม ไว้ดำเนินการต่อไป และงานของกองกำกับการ 4 ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ให้หนักไปทางอารักขาบุคคลสำคัญ คณะรัฐมนตรี และทูตต่างประเทศเท่านั้น ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปราม นอกจากนี้ได้เพิ่มแผนกพิพิธภัณฑสถาน อบรมคั่นคว่าความรู้ทางการเมือง เข้าไว้ในกองกำกับการ 4 อีกด้วย เป็นการตัดงานด้านการปราบปราม วิชาการตำรวจ และงานทะเบียนบางส่วนซึ่งไม่สำคัญออกเสีย

พ.ศ. 2491 กองตำรวจสอบสวนกลางได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ขยายวงงานกว้างขวางออกไปอีก มีผู้บัญชาการเป็นผู้บังคับบัญชาการ กองตำรวจสันติบาลจึงได้เปลี่ยนแปลงมาขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมตำรวจ และได้เพิ่มงานแผนกภาษาต่างประเทศขึ้นอีก แผนก 1 เป็นที่ 4 ในกองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) และแยกงานเกี่ยวกับเอกสารหนังสือพิมพ์ไปขึ้นอยู่กับกองทะเบียน ส่วนที่เกี่ยวกับสมาคมคงอยู่กับสันติบาลต่อไป เพิ่มงานแปลงสัญชาติ แก่สัญชาติเข้าอยู่กองกำกับการ 3 กองตำรวจสันติบาล กับยุบแผนกต่าง ๆ ในกองกำกับการ 4 (รักษาความปลอดภัย) เหลือเป็นกองกำกับการ 4 เพื่อทำหน้าที่อารักขาบุคคลสำคัญเพียงด้านเดียว

พ.ศ. 2494 ภัยคอมมิวนิสต์คุกคามเวียดนามหนักขึ้น คนญวนได้อพยพหลบภัยเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมาก กองตำรวจสันติบาลจึงได้ตั้งหน่วยควบคุมคนญวนอพยพ มีหน้าที่ควบคุม

และดูแลความทุกข์สุขของชาวญวน ซึ่งเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารในประเทศไทย อยู่ในความอำนวยการของ พ.ต.ต.หลวงโหมรอนราญ แยกเป็นหน่วยงานหนึ่งต่างหาก ขึ้นอยู่กับกองบังคับการตำรวจสันติบาลโดยตรง

พ.ศ. 2495 กรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่า งานที่เกี่ยวกับด้านคนจีน ซึ่งอยู่ในแผนก 3 กองกำกับการ 1 (ต่างประเทศ) มีงานเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จึงได้แยกงานของแผนกของแผนกนี้ตั้งเป็น กองกำกับการ 5 กองตำรวจสันติบาล มีหน้าที่ สืบสวน ควบคุมและสอดส่องพฤติกรรมคนจีนโดยเฉพาะ และทำหน้าที่แปลเอกสารภาษาจีน ซึ่งสถานที่ราชการต่าง ๆ ส่งมาขอให้แปลกับได้รับโอนงานเอกสารหนังสือพิมพ์ ซึ่งสังกัดอยู่กับกองทะเบียนและได้โอนไปเมื่อ พ.ศ. 2491 กลับมาอยู่กับ กองตำรวจสันติบาลเช่นเดิมอีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. 2496 กรมตำรวจได้จัดตั้ง กองการต่างด้าวขึ้น กองตำรวจสันติบาลจึงได้โอนงานเกี่ยวกับทะเบียนคนต่างด้าว พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ในแผนก 1 กองกำกับการ 3 ไปอยู่กับกองการต่างด้าว ส่วนงานที่เกี่ยวกับการแปลงชาติ แก่สัญชาติ โอนสัญชาติ ไม่ได้โอนไปด้วย

พ.ศ. 2498 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจในกระทรวงมหาดไทยขึ้นอีก สำหรับตำรวจสันติบาล ได้แบ่งแยกงานในกองกำกับการ 4 ซึ่งทำหน้าที่อารักขาออกเป็น 4 แผนก ดังนี้

แผนก 1 (อารักขาภายใน) มีหน้าที่ถวายความอารักขาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินี คณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาลฯ

แผนก 2 (อารักขาชาวต่างประเทศ) มีหน้าที่อารักขาสถานทูต กงสุล ที่ทำการองค์การสหประชาชาติ และชาวต่างประเทศผู้มีเกียรติบางคนที่จะต้องอารักขา

แผนก 3 (ควบคุมอารักขาทั่ว ๆ ไป) มีหน้าที่อารักขารักษาการที่ประชุมต่าง ๆ เช่น การประชุม สภาผู้แทนราษฎรวิถันธรรมแห่งชาติ การประชุมคณะรัฐมนตรี การประชุมสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ การประชุมสภาเศรษฐกิจ การประชุมสภาป้องกันราชอาณาจักร การประชุมสภากรรมการ รักษาการณ์กลาง ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ต้องขังคดีการเมือง รักษาการณ์ บ้าน อ.ตร. และอารักขาอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่งานของแผนกได้โดยเฉพาะ

แผนก 4 (รักษาการณ์เรือนจำบางขวาง) แผนกนี้ได้รับโอนงานจากสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี ซึ่งทำหน้าที่รักษาการณ์เรือนจำนักโทษ นอกจากนี้ได้แบ่งแยกงานในกองกำกับการ 4 ตำรวจ สันติบาลขึ้นแล้ว ยังได้จัดตั้งโรงเรียนตำรวจสันติบาลขึ้นอีก เพื่อนำหน้าที่รับสมัครบุคคล ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นตำรวจสันติบาล มีหน้าที่อบรมสั่งสอนวิชาการ กฎหมาย และระเบียบงานต่าง ๆ ของกรมตำรวจ ความรู้พิเศษอื่น ๆ กับเทคนิคในการสืบสวนโดยทั่วไปด้วย

พ.ศ. 2503 จัดตั้งกอง 6 เป็นหน่วยสืบสวนพิเศษเรื่องคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะ

พ.ศ. 2515-2516 จัดตั้งกอง 7 ทำหน้าที่สืบสวนหาข่าวในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังจัดตั้งงานทะเบียนกลาง และสำนักควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ

ต่อมา ได้มีพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 21 พ.ศ. 2535 ได้จัดตั้งให้ “สำนักงานตำรวจสันติบาล” เป็นส่วนราชการระดับกองบัญชาการ มีหน้าที่บริหารงาน การข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ และสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่อประเทศ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ การเนรเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การพิมพ์ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่อประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับ การควบคุมชนต่างชาติ ผู้อพยพ ตลอดจน การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจการ และผลงานของกรมตำรวจ (ในขณะนั้น) โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 กองบังคับการ และ 1 กลุ่มงาน ดังนี้

1. กองบังคับการอำนวยการ
2. กองตำรวจสันติบาล 1
3. กองตำรวจสันติบาล 2
4. กองสารนิเทศ
5. กลุ่มงานดำเนินกรรวิธีข่าวกรอง

ด้วยภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของสำนักงานตำรวจสันติบาล การปฏิบัติงานที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน่วยงานอื่นใด จากกรมตำรวจในอดีตมาสู่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน เบื้องหลังความสำเร็จการปฏิบัติราชการของ 4 กองบังคับการ กับอีก 1 หน่วยงาน ที่ขึ้นตรงกับผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่สืบสวนหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศวิเคราะห์สรุปประเด็นข่าวงานถวาย ความปลอดภัย งานอารักขาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ งานผลิตสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นภารกิจที่เกื้อหนุนกันทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจสันติบาลประสบความสำเร็จมาโดยตลอด

ช่วงเวลากว่า 7 ทศวรรษที่ผ่านมา ผลงานและเกียรติยศของกรมตำรวจ หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน ตำรวจสันติบาลเป็นอีกส่วนหนึ่งที่อยู่เบื้องหลัง ดังเพลงพระราชนิพนธ์ ความฝันอันสูงสุด ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า

“จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายถวายให้เกียรติตำรวจ จะปิดทองหลังองค์พระปฐมมา”

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรนำด้านการข่าวระดับชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงและความสงบภายในประเทศ

พันธกิจ

เป็นผู้นำเชิงรุกและศูนย์กลางด้านการข่าวในระดับชาติด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

เป้าหมาย

ความปลอดภัย (Security)

- ไม่มีความผิดพลาดในการถวายความปลอดภัยสถาบันพระมหากษัตริย์
- ไม่มีความผิดพลาดในการอารักขาและรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ

การข่าวกรอง (Intelligence)

- มีข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพสามารถแจ้งเตือนภัยคุกคามได้ถูกต้อง ทันเวลา ทั้งในประเทศและนอกประเทศ

การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (Terrorist and Transnational Crime)

- ลดสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เข้าสู่สภาวะปกติ

- ลดจำนวนการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ

- ลดจำนวนการก่อการร้าย

กลยุทธ์

1. เสริมสร้างขีดความสามารถในการถวายความปลอดภัยพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างมาตรฐานในการการอารักขาบุคคลสำคัญให้อยู่ในระดับนานาชาติ

2. เชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานข่าวกรองภายในและภายนอกประเทศ เข้ากับศูนย์การปฏิบัติการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม

3. บูรณาการ สร้างความร่วมมือ และสร้างแนวร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และการฟอกเงิน

โครงสร้าง และบทบาทหน้าที่

กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 ใช้คำย่อว่า บก.ส.2 มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ งานการข่าวและควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ งานการข่าวอาชญากรรมข้ามชาติ งานการข่าวการก่อการร้ายสากล และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองบังคับการตำรวจสันติบาล 2 แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 งาน 4 กองกำกับการ และ 1 ชุดปฏิบัติการ ดังนี้

1. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร ส่งเสริม ประสานงาน เผยแพร่ ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงงานเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในสังกัด จัดเก็บ บันทึกข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความรับผิดชอบลงในฐานข้อมูลข่าวสาร และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. งานอำนวยการ มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานธุรการ งานกำลังพล งานการเงิน งานพัสดุ งานงบประมาณ งานยุทธศาสตร์และแผนงาน งานวิเคราะห์และกำหนดตำแหน่ง งานวินัย งานศึกษาอบรม งานประชาสัมพันธ์ งานสื่อสารและศูนย์วิทยุ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

- (1) งานรับ-ส่งหนังสือราชการ
- (2) งานร่างโต้ตอบที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของงานใดโดยเฉพาะ
- (3) งานการประชุม
- (4) งานจัดเก็บรักษาและทำลายเอกสาร
- (5) งานบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ
- (6) งานประวัติและบัตรข้าราชการตำรวจ
- (7) งานพิจารณาความชอบของข้าราชการตำรวจ
- (8) งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- (9) งานการลาและการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการออกจากราชการ
- (10) งานประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
- (11) งานดำเนินการเกี่ยวกับทัณฑ์ทางวินัย และความผิดอย่างอื่น
- (12) งานดำเนินการเกี่ยวกับกรณีที่มีผู้ร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการตำรวจใน

สังกัด

- (13) พิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา
- (14) งานกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงาน
- (15) งานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผน
- (16) งานจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล และจัดทำสถิติ

- (17) งานประมวลผล วิเคราะห์ และวิจัยเสนอข้อมูล
- (18) งานรับ-จ่ายเงิน
- (19) งานควบคุมเก็บรักษาเงินต่าง ๆ
- (20) งานเบิกจ่ายเงินเดือน เงินค่าใช้สอย เงินค่าวัสดุ
- (21) งานเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้าน
- (22) งานเบิกจ่ายเงินค่าเล่าเรียนบุตร
- (23) งานเบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล
- (24) งานเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ
- (25) งานการบัญชี
- (26) งานจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์
- (27) งานเบิกจ่ายพัสดุ ครุภัณฑ์สิ่งของหลวง
- (28) งานจัดทำบัญชีสิ่งของหลวง
- (29) งานเบิกจ่ายยานพาหนะ
- (30) งานจัดทำและเก็บรักษาสมุดประวัติยานพาหนะ
- (31) งานควบคุมการใช้ และเก็บรักษายานพาหนะ
- (32) เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วย ตลอดจนเก็บรักษาซ่อมบำรุง และจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน
- (33) ตรวจสอบ ควบคุม เก็บรักษาซ่อมบำรุง และจัดหาเครื่องมือสื่อสารให้เพียงพอและพร้อมปฏิบัติงานอยู่เสมอ
- (34) เป็นเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านวิทยุสื่อสารในกองบังคับการ และหน่วยงานข้างเคียง
- (35) รับส่งข่าว ตลอดจนรายงานให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ
- (36) งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3. กองกำกับการ 1 (การข่าวและควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ) มีหน้าที่ดำเนินการควบคุม และบริหารงานการข่าวกรองและควบคุมชนต่างชาติผู้อพยพ งานปฏิบัติงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มต่อต้านประเทศเพื่อนบ้าน ชนกลุ่มน้อย และชนต่างชาติผู้อพยพอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

- (1) ปฏิบัติงานธุรการ และงานสารบรรณ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

(2) จัดทำทะเบียนประวัติและพฤติกรรมของชนต่างชาติผู้อพยพ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน

(3) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มต่อต้านประเทศเพื่อนบ้าน ชนกลุ่มน้อย และชนต่างชาติผู้อพยพอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

(4) วิเคราะห์และประมวลข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มต่อต้านประเทศเพื่อนบ้าน ชนกลุ่มน้อย และชนต่างชาติผู้อพยพอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

(5) งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

4. กองกำกับการ 2 (การข่าวเฉพาะด้าน) มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ความมั่นคงปลอดภัย วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(1) ปฏิบัติงานธุรการ และงานสารบรรณ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

(2) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง

(3) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในด้านเศรษฐกิจ

(4) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในด้านสังคม จิตวิทยา

(5) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อความมั่นคงปลอดภัย

(6) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

(7) งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

5. กองกำกับการ 3 (การข่าวอาชญากรรมข้ามชาติ) มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(1) ปฏิบัติงานธุรการ และงานสารบรรณ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

(2) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการลักลอบนำคนเข้าเมือง ค้ามนุษย์และอวัยวะมนุษย์

(3) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการลักลอบค้าอาวุธและอุปกรณ์นิวเคลียร์ การโจรกรรม และลักลอบค้ายานพาหนะและศิลปวัตถุ

(4) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด

(5) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ และทรัพย์สินทางปัญญา

(6) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการฟอกเงิน และการให้สินบนเจ้าหน้าที่และข้าราชการ

(7) วิเคราะห์และประมวลข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

(8) งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

6. กองกำกับการ 4 (การข่าวการก่อการร้ายสากล) มีหน้าที่ดำเนินการ ควบคุม และบริหารงานการข่าวกรองเกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(1) ปฏิบัติงานธุรการ และงานสารบรรณ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

(2) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวขององค์การและผู้ก่อการร้าย

(3) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการสนับสนุนการก่อการร้ายด้านการปลอมแปลงเอกสารและลักลอบเข้าเมือง

(4) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการสนับสนุนการก่อการร้ายด้านการเงิน และด้านข้อมูลคอมพิวเตอร์

(5) ปฏิบัติงานการข่าวเกี่ยวกับการสนับสนุนการก่อการร้ายด้านการลักลอบค้าและก่อการร้ายด้วยอาวุธ วัตถุระเบิด

(6) ปฏิบัติงานตรวจสอบและพิสูจน์ทราบข่าวกรองเกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล

(7) วิเคราะห์และประมวลข่าวเกี่ยวกับการก่อการร้ายสากล

(8) งานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

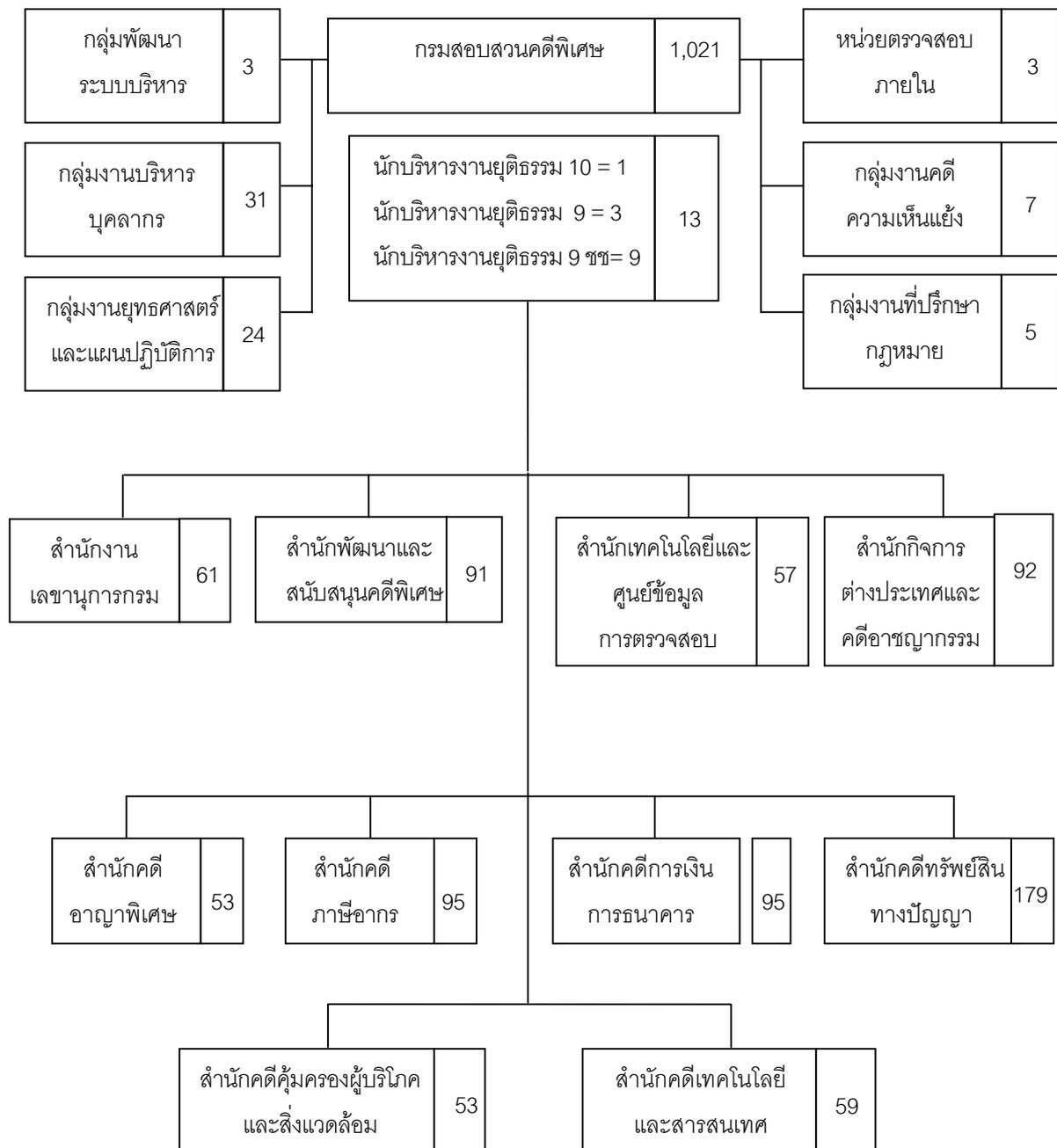
7. ชุดปฏิบัติการข่าว มีหน้าที่ปฏิบัติการงานการข่าวกรองเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.3 สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่

ภาพที่ 2.2

โครงสร้างและอัตรากำลัง กรมสอบสวนคดีพิเศษ

สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ

สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานระดับสำนักมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับองค์กร และหน่วยงานต่างประเทศ ด้านความช่วยเหลือและร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การโอนตัวนักโทษ การดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศ การขอความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือในเรื่องการฝึก อบรม ดูงาน และการวิจัย ณ ต่างประเทศ การป้องกัน ปราบปราม สืบสวน สอบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิดชาวต่างประเทศที่หลบหนีมาในประเทศไทย และประสานความร่วมมือให้จับกุมผู้ต้องหาชาวไทยที่หลบหนีไปต่างประเทศให้มารับโทษในประเทศไทย นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการดำเนินการด้านคนร้ายข้ามชาติ การดำเนินการด้านการข่าวโดยเฉพาะผู้ก่อการร้ายข้ามชาติ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศให้แก่สำนักต่าง ๆ ในเรื่องการแปลเอกสารและล่าม ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนข้อมูลและสถิติในส่วนที่ต้องรับผิดชอบ

หน่วยงานในสังกัดมีการจัดแบ่ง ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป
2. ส่วนกิจการต่างประเทศ
3. ส่วนประสานความร่วมมือระหว่างประเทศและการข่าว
4. ส่วนคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ 1-2
5. ส่วนผู้เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ

สำนักคดีอาญาพิเศษ

เป็นหน่วยงานระดับสำนัก มีหน้าที่ในการป้องกัน ปราบปราม สืบสวนและสอบสวนผู้กระทำความผิดคดีความผิดทางอาญาที่มี หรืออาจมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ หรือการกระทำของกลุ่มคนในลักษณะของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม หรือเป็นการก่ออาชญากรรม โดยผู้กระทำความผิดใช้อิทธิพลหรือมีอิทธิพล และยังรับผิดชอบในคดีที่เป็นนโยบายของประเทศที่ต้องการป้องกันปราบปรามเป็นพิเศษ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยงานของรัฐ เช่น คดีการใช้อิทธิพลกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐหรือการฮั้วประมูลงาน คดีที่บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แต่งบัญชีเพื่อให้มีกำไรหลอกลวงประชาชนซื้อขายหุ้น คดีการหลอกลวงแรงงานไปทำงานต่างประเทศ คดีฉ้อโกงประชาชน คดีที่เกี่ยวข้องกับเรียกค่าคุ้มครอง คดีการฟอกเงินจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของข้าราชการ คดีที่มีนักการเมืองระดับต่าง ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องหรืออยู่เบื้องหลัง เป็นต้น ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียน ข้อมูลและสถิติในส่วนที่ต้องรับผิดชอบ และมี

การจัดแบ่งหน่วยงานในสังกัดนี้ ฝ่ายบริหารทั่วไป ส่วนคดีอาญาพิเศษ 1 ส่วนคดีอาญาพิเศษ 2 ส่วนคดีอาญาพิเศษ 3

2.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

การดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาตินั้น ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

1. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือ “การเปิดประเทศ” ทำให้การเดินทางเข้า-ออกประเทศเป็นไปได้โดยง่าย ขาดการวางมาตรการกักกันกรองที่รัดกุม และมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยอนุญาตให้ชาวต่างชาติ จาก 57 ประเทศ เดินทางเข้าประเทศได้โดยมีวีซ่า และอนุญาตให้ชาวต่างประเทศอีก 96 ประเทศ สามารถยื่นคำร้องขอวีซ่าได้เมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทย (VISA on Arrival) จึงทำให้อาชญากรรมจากประเทศต่าง ๆ แอบแฝงตัวเข้ามาในประเทศไทยในฐานะของนักท่องเที่ยว ขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังพิจารณาทบทวนและแก้ไข

2. การจัดองค์กรที่เกี่ยวข้อง กับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติยังมีความสับสน ไม่มีเอกภาพ ไม่ต่อเนื่อง และขาดการประสานงานที่ดี หลายหน่วยงานต่างปฏิบัติภารกิจไปตามแนวทางของตน โดยไม่มีความชัดเจนในเรื่องนโยบาย สายการบังคับบัญชา และการประสานงานด้านการข่าว ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เช่น สภากความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ (สขช.) หรือหน่วยงานของกองบัญชาการทหารสูงสุด ก็ปฏิบัติงานเชิงนโยบายในลักษณะปิดลับ และมีกำลังพลน้อย ส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติหลักก็มิได้มีภาพ “อาชญากรรมข้ามชาติ” อย่างชัดเจน ยังคงจัดกำลังในรูปศูนย์ปราบปรามและชุดเฉพาะกิจ ซึ่งมีได้มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน คงเป็นการรวมกำลังเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นการชั่วคราวตามนโยบายระดับสูงเท่านั้น

3. ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การแสวงหาผลประโยชน์ของข้าราชการที่เกี่ยวข้องยังปรากฏอยู่โดยทั่วไป เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบางส่วนยังเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มผู้กระทำผิด ในลักษณะการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ ควรจะมีการแก้ไขอย่างจริงจัง กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นค่อนข้างจะล้าสมัยและขาดการบังคับใช้หรือบังคับใช้อย่างไม่ทั่วถึง และไม่มีประสิทธิภาพ ควรมีการบัญญัติกฎหมายปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในเชิงรุก (Proactive) ด้วยการอนุญาตให้มีการล่อซื้อ (Entrap) เช่นเดียวกับการล่อซื้อยาเสพติด จะเป็นแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและเทคโนโลยีที่จำเป็น เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง และบังคับใช้กฎหมาย ยังขาดแคลนบุคลากรผู้มีทักษะ งบประมาณและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีสำคัญที่ใช้ในการปฏิบัติงานอยู่อีกมาก

5. ปัญหาด้านกฎหมาย กฎหมายส่วนใหญ่ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากเป็นการบังคับใช้ต่ออาชญากรรมที่เป็นบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องถูกจับกุมตัวได้ขณะกระทำผิดหรือพร้อมของกลาง สำหรับองค์กอาชญากรรมหรือผู้บงการใช้จ่ายจางวาน ซึ่งสนับสนุนอยู่เบื้องหลังนั้นกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ ในทางปฏิบัติ ผลการปราบปรามจึงได้แก่ผู้ร่วมขบวนการในระดับล่าง เช่น ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานระดับปลายแถวเท่านั้น

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กำพล รัตนประทีป (2545, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ด้านคดีภาษีอากร ฝ่ายสรรพสามิตของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านคดีภาษีอากรฝ่ายสรรพสามิต ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านคดีภาษีอากรฝ่ายสรรพสามิตของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านคดีภาษีอากรฝ่ายสรรพสามิต ข้อเสนอแนะจากการศึกษาคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้านคดีภาษีอากรฝ่ายสรรพสามิต ควรให้การสนับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน พัฒนาให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน แสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เกี่ยวข้องและไม่ยอมรับการแทรกแซงจากอิทธิพลภายนอก

อุดมศรี ฉายาลักษณ์ (2546, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติโดยมาตรการตรวจคนเข้าเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ท่าอากาศยานกรุงเทพ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการป้องกันอาชญา

กรรมข้ามชาติ ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ พบว่าปัจจัยด้านบุคลากรกำลังพล ด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน ด้านกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ด้านการบริหารงาน และด้านผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ด้านการประสานงานหน่วยงานภายในและภายนอก และด้านการทุจริตของเจ้าหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ สำหรับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจ แรงจูงใจ ขวัญกำลังใจ มีความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น ในการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติโดยมาตรการตรวจคนเข้าเมือง จะบรรลุเป้าหมายและสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติได้ จึงต้องให้การสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรกำลังพล ด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ การปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การบริหารงาน การพิจารณาผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ตลอดจนการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ กอปรเข้าด้วยกัน ก็จะทำให้มาตรการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่วางไว้

วันชัย รุจนวงศ์ (2546-2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง องค์การอาชญากรรม : ผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงและมาตรการป้องกันและปราบปรามที่มีประสิทธิภาพ พบว่าประเทศต่าง ๆ มีการแก้ปัญหาเดียวกันนี้ในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะวิธีการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ในการป้องกันและปราบปรามองค์การอาชญากรรม ซึ่งเป็นประเทศที่มีประสบการณ์นานมากในการต่อสู้กับองค์การอาชญากรรม และศึกษากฎหมายระหว่างประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คืออนุสัญญาต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติของสหประชาชาติ และเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายและมาตรการของไทย ในการแก้ปัญหาเดียวกันแล้ว พบว่าการปราบปรามองค์การอาชญากรรมของไทยไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะขาดกฎหมายที่ครบถ้วน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจริงจังในการดำเนินการ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดสร้างกฎหมายที่ทันสมัย และสามารถดำเนินการปราบปรามองค์การอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการพัฒนาหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษ ในการปราบปรามองค์การอาชญากรรมในลักษณะบูรณาการ

ณรัชต์ เศวตนันท์ (2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อาชญากรรมข้ามชาติ : ภัยคุกคามยุคใหม่ พบว่า อาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยคุกคามยุคใหม่ที่กำลังเป็นปัญหาใหญ่ของประชาคมโลก เนื่องจากอาชญากรรมประเภทนี้มักมีเครือข่ายโยงใยในรูปแบบขององค์การ มีการจัดแบ่งหน้าที่กันทำ ปกปิดซ่อนเร้นวิธีการ มีกฎข้อบังคับควบคุม และใช้วิธีการผิดกฎหมายในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่ทำร้าย ฆ่า หรือการติดสินบนเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการกระทำความผิดต่อเนื่องข้ามพรมแดนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง หรือหลายประเทศ สร้างความยุ่งยากในการป้องกันและปราบปรามให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่

บังคับใช้กฎหมายของทุกประเทศ เนื่องจากมักมีข้อจำกัดในเรื่องการติดตามจับกุม หรือการแลกเปลี่ยนความร่วมมือข้ามพรมแดน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามสนธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งยังมีระเบียบพิธีการทูตและข้อตกลงต่าง ๆ มากมาย ทำให้กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ช่องว่างและจุดอ่อนเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบกิจการผิดกฎหมาย สร้างความเดือดร้อน และก่อให้เกิดความเสียหายในหลายมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคง ประชาคมโลกได้ร่วมมือกันวางมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้ เนื่องจากตระหนักว่าอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยชาติหนึ่งชาติใดตามลำพัง โดยปราศจากความร่วมมือในระดับนานาชาติ สมัชชาสหประชาชาติได้มีมติรับอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติขึ้นในปี 2543 ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ กว่า 120 ประเทศร่วมลงนามในอนุสัญญานี้ รวมทั้งประเทศไทย

รุ่งกานต์ วัชรปรีดา (2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร พบว่า อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เป็นเครื่องมือแก่ผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ดังนั้น เนื้อหาสาระของอนุสัญญาฯ จึงเป็นการกำหนดมาตรฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งทางด้านนโยบาย ตัวบทกฎหมาย แนวทางในการบริหาร และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการป้องกันปราบปราม และควบคุมอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นัยนรัตน์ งามแสง (2547, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ : ศึกษาเฉพาะกรณีปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของประชากรอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจ และการปลูกฝังด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมการใช้งานเทคโนโลยีเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดปัญหาการนำเทคโนโลยีไปใช้ในทางมิชอบตามมา ส่วนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการรักษาความปลอดภัยคอมพิวเตอร์และเครือข่ายของประเทศไทยมีจำนวนจำกัด รวมทั้งภาครัฐไม่มีนโยบายและองค์กรเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยตรง ประกอบกับปัญหาทางด้านกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ออกมาบังคับใช้ ทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นการประเด็นการตีความ การกำหนด

ฐานความผิด การประเมินความเสียหาย เขตอำนาจศาลผู้รับผิดชอบ ความแตกต่างทางกฎหมาย และการสืบสวนตลอดจนการรวบรวมพยานหลักฐาน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีในทุกชั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวน สอบสวน การพิจารณา และการพิพากษาคดี นอกจากนี้เมื่อกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์มีผลบังคับใช้ จำทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมา เนื่องจากบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ สำหรับประเภทและรูปแบบอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้นยังไม่มีกรรรวรรวมอย่างชัดเจน แต่จากการศึกษาพบการกระทำผิดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตในการอำนวยความสะดวกแก่การประกอบอาชญากรรมพื้นฐาน และการใช้อินเทอร์เน็ตกระทำผิดต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์และข้อมูล ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการทดลองความสามารถหรือลองวิชา นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้กระทำผิดบางส่วนต้องการเพียงแค่ชื่อเสียง และบางส่วนมุ่งหวังผลประโยชน์ โดยผลกระทบและความเสียหายจากอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้นยังไม่ปรากฏชัดเจน เนื่องจากปัญหาด้านการรายงานเหตุการณ์ และหลักเกณฑ์ในการประเมินความเสียหาย ซึ่งไม่สามารถประเมินค่าเป็นเงินได้ แต่สิ่งที่จะละลายไปไม่ได้คือ ผลกระทบและความเสียหายต่อสังคมในภาพรวม รวมถึงผลกระทบต่อจริยธรรมและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน สรุปผลการศึกษา ปัจจัยภายในของผู้กระทำผิด คือ จริยธรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต ในส่วนของปัจจัยภายนอก คือ มาตรการทางกฎหมายและมาตรการป้องกันนั้นเป็นเพียงปัจจัยปลายเหตุเท่านั้น

ประยุทธ์ เรือนทองคำ (2548, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้เกี่ยวข้องต่อสภาพปัญหาอาชญากรรมและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล พบว่า อาชญากรรมในจังหวัดภูเก็ตมักเป็นการกระทำผิดที่กระทำในลักษณะของกลุ่มแก๊งค์หรือมีผู้มีอิทธิพลหนุนหลังอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต อันได้แก่ อาชญากรรมประเภทที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน อาชญากรรมประเภทที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาชญากรรมที่กระทำโดยผู้มีอิทธิพลคอยให้การสนับสนุน อาชญากรรมที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และอาชญากรรมที่มุ่งต่อการก่อการร้าย ซึ่งผลดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวไม่กล้าลงทุนทางธุรกิจ ทำให้รายได้โดยรวมของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวลดลง ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวลดน้อยลง ทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอย ผู้ประกอบการธุรกิจไม่กล้าแข่งขันทางธุรกิจเนื่องจาก

เกรงผู้มีอิทธิพล ผู้ประกอบธุรกิจมักใช้วิธีที่ผิดกฎหมายเข้าช่วย เช่น การติดสินบนเจ้าหน้าที่ ทำให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเสียหาย และทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศด้านการท่องเที่ยวตกต่ำลง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย เช่น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง ชั้นยศ อายุราชการ การฝึกอบรมด้านการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การใช้ภาษาต่างประเทศ บุคลากร/กำลังพลงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน กฎหมายระเบียบข้อบังคับ การบริหารงาน การฝึกอบรม การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกเฉพาะ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติของไทย สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรต้น/เหตุ

ตัวแปรตาม/ผล

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพการสมรส
- ระดับการศึกษา
- สาขาที่จบการศึกษา
- ตำแหน่งปัจจุบัน
- ชั้นยศ
- ระดับตำแหน่ง
- อายุราชการ
- ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน
ปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- รายได้ต่อเดือน
- การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
การฝึกอบรมด้านการป้องกันและปราบ
ปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม

- ด้านบุคลากร/กำลังพล
- ด้านงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน
- ด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- ด้านการบริหารงาน
- ด้านการประสานงาน
- ด้านการฝึกอบรม

- ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการ
ป้องกันและปราบปรามองค์กร
อาชญากรรมข้ามชาติของไทย
- ด้านการทุจริตของเจ้าหน้าที่
 - ด้านการแทรกแซงทางการเมือง
 - ด้านเครือข่าย/ความเข้มแข็ง
ขององค์กร
 - ด้านความยากง่ายของการ
ปฏิบัติงาน
 - ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่
การงาน